КАТЯ ГАНЕВА
МАРИЯ НИКОЛОВА
НАДЯ ПАУНОВА
ВАСКА ГУДЖЕВА
КРАСИМИР АНГЕЛОВ

ДРЪЗЬЯ

Методическое руководство

для 7 класса

ЛЕТЕРА

Друзья

Методическое руководство
7 класса

© Издателство „Летера“ – Пловдив, 2007 г.
© Катя Ганева, Мария Николова, Надя Паунова,
Васка Гуджева, Красимир Ангелов – автори, 2007 г.

Издателство „Летера“
4000 Пловдив, пк 802, ул. „Родопи“ № 62
тел.: (032) 600 941, 600 930, факс: (032) 600 940
e-mail: office@lettera.bg

1124 София, ул. „Светослав Тертер“ № 10
тел.: (02) 946 16 07, тел./факс: (02) 944 14 52
e-mail: lettera_sofia@abv.bg; www.lettera.bg

ISBN 978-954-516-835-2

Съдържание

1. Предговор и указание за работа с методическото ръководство към учебната система „Друзья“ 5
2. Концепция за учебната система по руски език за 7. клас „Друзья“
в контекста на съвременния комуникативен подход 6
3. Примерни разработки на уроците..... 16
Тема: Лето красное промчалось... 16
Тема: Сочинение 16
Тема: Летний репортаж *(Повторение падежных значений)* 17
Тема: Ещё немного о лете... *(Повторение падежных значений)* 18
Тема: Осенние именины *(Повторение падежных значений)* 19
Тема: Почему меня так зовут? 21
Тема: Здание и знание *(Инфинитив и спряжение глагола – повторение)* 22
Тема: Делать или сделать... *(Вид глагола)* 23
Тема: Играть и выиграть *(Вид глагола)* 23
Тема: Дежурство 24
Тема: Эпизоды из школьной жизни – 1 *(Прошедшее время глагола)* 26
Тема: Эпизоды из школьной жизни – 2 *(Будущее время глагола)* 27
Тема: Мы – толерантный класс! 28
Тема: Скучен день до вечера, когда делать нечего *(Вид и время глагола)* 30
Тема: В дорогу скорее... 31
Тема: Как Чернобурчик в футбол играл 32
Тема: Прийти, приехать... *(Глаголы движения с приставками)* 33
Тема: День длинней, короче ночь... *(Сравнительная степень имени прилагательного)* 34
Тема: Дерево-красавица *(Превосходная степень имени прилагательного)* 35
Тема: Лягушка-невеста *(Краткие имена прилагательные)* 37
Тема: Приятные хлопоты *(Краткие имена прилагательные)* 37
Тема: Тётя Римма и её кот 38
Тема: Моя Родина – „земной рай“... *(Именительный падеж имён существительных
и прилагательных мн.ч. – повторение)* 39
Тема: Приглашаем в Родонский край *(Предложный падеж имён существительных мн.ч.)* 40
Тема: От южных морей до полярного края... *(Предложный падеж имён прилагательных мн.ч.)* 42
Тема: Секрет мастерства 43
Тема: Город мастеров *(Родительный падеж имён существительных мн.ч.)* 44
Тема: Радость, свет и красота! *(Родительный падеж имён прилагательных мн.ч.)* 45
Тема: Вспоминаем, обобщаем! 46
Тема: Дом на века 48
Тема: Моя комната *(Винительный падеж неодушевлённых имён
существительных и прилагательных мн.ч.)* 49
Тема: С новосельем! *(Винительный падеж одушевлённых имён существительных
и прилагательных мн.ч.)* 50
Тема: Быть счастливым... *(Дательный падеж и Творительный падеж имён существительных мн.ч.)* 51

Тема: Здесь всегда весело и интересно *(Дательный падеж и Творительный падеж имён прилагательных мн.ч.)* 52
Тема: Вспоминаем, обобщаем! 53
Тема: Не хуже вас, цирковых 54
Тема: Знак метро – большое М 54
Тема: Ещё раз о местоимениях *(Вопросительные и относительные местоимения)* 55
Тема: Старая сказка на новый лад *(Неопределённые местоимения)* 56
Тема: Поиски продолжаются *(Отрицателные местоимения)* 57
Тема: До свиданья, седьмой класс! *(Повторение)* 59
4. Приложение (варианти на контролни работи) 61
5. Текстове в аудиокасетата/CD 70
6. Лексически минимум по руски език за 7. клас 88
7. Годишно разпределение 94
8. Примерно годишно разпределение 106

Предговор и указание за работа с методическото ръководство към учебната система „Друзья“ за 7. клас

Уважаеми колеги,

Учебникът за 7. клас „Друзья“ е третият учебник от системата „Друзья“, предназначена за обучението по руски език като втори чужд от 5. клас.

Комплектът за 7. клас “Друзья“ е разработен съгласно изискванията на МОН, посочени в учебната програма по руски език за 7. клас (втори чужд език – ЗИП и СИП). Той включва учебник, тетрадка за самостоятелна работа, методическо ръководство за учителя и аудиокасета/CD.

Учебната система се базира на съвременни комуникативни методи на обучение по чужд език. При подбора и представянето на езиковия материал са използвани комуникативно-дейностният и когнитивният подход, а основната единица на обучението е речевото действие. Широко е застъпен и интеркултурният подход.

Учебното съдържание способства за реализиране на основните цели в обучението по руски език, а именно:

- интегрирано развиване на навиците и уменията за слушане, говорене, четене и писане с приоритет на говоренето и четенето;
- формиране на потребност от общуване на руски език;
- създаване на интерес към изучаването му и изграждане на положителна нагласа към учебния труд;
- формиране и развиване комуникативните умения на ученика по руски език;
- натрупване на активен и пасивен речников запас.

Учебният комплект е предвиден за хорариум от 68 (шестдесет и осем) учебни часа. Предложеното годишно разпределение на часовете не е задължително. Възможно е разпределение на учебния материал според конкретните условия във всяко училище, затова авторите предлагат примерно годишно разпределение в различни варианти.

В методическото ръководство се дават примерни разработки на всички уроци от учебника.

Предлагат се и примерни варианти на пет контролни работи, които е препоръчително да бъдат изпълнени след обобщенията по употреба на съществителни и прилагателни единствено число в реча (първи тест), вид и време на глагола (втори тест), степени за сравнение на прилагателните имена, кратки прилагателни (трети тест), Именителен, Родителен и Предложен падеж множествено число (четвърти тест), Винителен, Дателен и Творителен падеж множествено число, видове местоимения (пети тест).

Авторският колектив благодари на всички колеги, избрали системата „Друзья“. Имаме амбицията да работим непрекъснато върху усъвършенстването на създадените модули и декларираме своята готовност за сътрудничество с учителите по руски език от цялата страна.

Надяваме се, че колегите и родителите, чиито деца учат руски език по учебната система „Друзья“, ще споделят с нас впечатленията си от работата. В тази връзка предварително благодарим за всички бележки, критики, препоръки и мнения относно предложения продукт. Всички те ще бъдат разгледани с нужното внимание и уважение.

На всички колеги пожелаваме ползотворна работа!

Катя Ганева
Мария Николова
Надя Паунова
Васка Гуджева
Красимир Ангелов

Концепция
за учебната система по руски език за 7. клас „Друзья“
в контекста на съвременния комуникативен подход

I. Обучението по руски език в 7. клас

Учебникът за 7. клас „Друзья“ е третият учебник от системата „Друзья“, предназначена за обучението по руски език като втори чужд. Съобразен е с учебната програма по руски език за 7. клас и Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужди езици, а също така и с възрастовите особености на учениците, като се отчитат техните възможности за по-осъзнато изучаване на езиковите структури и по-голямата им способност за абстрактно и обобщено мислене.

Като цяло обучението в 7. клас продължава развиването на навиците и уменията от първия модул (5.–6. клас), отнасящи се до всички видове речева дейност. В 7. клас акцентът пада върху засилване мотивацията на учениците чрез разнообразие от форми и дейности при изучаването на езика, чрез свеждане на фронталното обучение до минимум и използването на интерактивния подход в преподаването: работа по двойки и малки групи, които способстват за усвояване принципите на общуването и поставяне на учениците в ситуации на различни социални роли, дават възможност за самостоятелна работа по проект и за усвояване и развиване на собствена стратегия на учене. Едновременно с това се усвояват основите на руската граматика на по-високо съзнателно равнище. В 7. клас продължава работата върху усвояване на знания за системата на руския език, започнала в първия модул. Работата върху усвояването на граматичния материал се подчинява на факта, че учениците вече имат солиден опит от усвояването на родния и първия чужд език, което от своя страна е предпоставка за използването на различни стратегически умения, свързани с овладяването на втория език, изградени са до определена степен стратегии на учене, на по-високо ниво са развити уменията за наблюдение, анализ и обобщение. В 7. клас по-активно се използват когнитивните методи и средства за съзнателно овладяване на езика. Уменията и навиците за употреба на езиковия материал в речта се затвърждават и разширяват за сметка на овладяването на по-сложни речеви действия, например участие в дискусии, изказване на аргументи в защита на собствено мнение, позоваване на чужди мнения, описания на събития, трансформация на текст, преразказ от името на други лица и т.н. На учениците се предлагат за решаване по-сложни комуникативни задачи, които предполагат съставянето на по-дълги текстове: диалогични и монологични единства, някои от които и в писмена форма. Продължава работата и по актуализиране, попълване и разширяване на пасивния и активния лексически запас. Съдържанието на обучението в 7. клас е насочено към максимално развитие на говоренето и четенето и към използване на съвременни комуникативни методи на обучение. За да се осигури по-бърз напредък в областта на четенето и прилагането на различни стратегии при възприемането на писмен текст, в учебника са включени повече текстови разновидности, като например текстове с различна жанрова принадлежност. Целият учебник е построен върху дейности, които способстват за разширяването на комуникативната компетентност (знания, умения, навици, социална компетентност, културна компетентност и др.) и за развитие на цялостната личност на обучаваните – едно от задължителните изисквания на съвременния учебен процес по чужд език.

II. Цели на обучението по руски език в 7. клас

В 7. клас продължава работата върху постигане на следните цели, посочени в учебната програма:

Общи цели:

1. Формиране на личности със знания за света и широка култура, които познават и зачитат националните и общочовешките норми на поведение и ценности.
2. Изграждане на система от интелектуални умения за развитие на познавателните способности и творческата самостоятелност на личността, позволявайки ѝ непрекъснато да се образова и самообразова.
3. Формиране на усет и толерантност към културните различия и развитие на умения за социалноотговорно поведение и междукултурно общуване.

Специфични цели:

1. **Говорене**
   - усложняване на диалогичната реч, кратки дискусии;
   - монологична реч: цялостно изказване по дадена тема, отговор на проблемен въпрос, преразказ на кратък текст, кратка анотация.
2. **Четене**
   - изразително и гладко четене на глас;
   - усъвършенстване на умението за проникване в структурата на микро- и макротекста и постепенното му автоматизиране;
   - четене наум, откриване на смисловите ориентири в текста, детайлно разбиране на текста на равнище „какво е станало“ и „защо е станало“;
   - умения за работа с речник и друга справочна литература.
3. **Аудиране**
   - възприемане на аудиотекст от различни източници, включително и на говорене с различен тембър на гласа, с увеличено времетраене на слушането.
4. **Писане**
   - кратък отговор на проблемен въпрос, свързан с учебното съдържание, кратка анотация, план, кратък конспект на прочетен или прослушан текст, кратко съчинение;
   - основни умения за работа с речник при продуциране на текст.

III. Принципи, методи и подходи в учебника

В учебната програма е посочено, че образователната стратегия при изучаването на втория чужд език се определя като **функционално-комуникативна**, а основен подход за подбора и презентацията на езиковия материал е **комуникативно-дейностният подход**.

За успешното реализиране на целите се използват следните методически принципи и подходи, които са актуални в съвременното чуждоезиково обучение:

Комуникативна насоченост на целия процес на обучение, което предполага използването на руския език като средство за общуване и формиране на умения за отнасяне на езиковите средства към определена ситуация. Единица на обучението са не думата и фразата, а **речевият акт**. Под овладяване на езика се има предвид формиране на **комуникативна компетентност** (формиране на способност и готовност за

осъществяване на междуличностно и междукултурно общуване с носителите на езика в рамките на определените от програмата теми). Това става възможно чрез паралелното развитие на всичките компоненти на комуникативната компетентност.

Комуникативният подход е неразделно свързан с **дейностния подход**, затова се определя от някои автори като **комуникативно-дейностен**, тъй като комуникацията се осъществява по законите на дейността, а в учебния процес учениците се включват в различни дейности.

Друг основен подход при определяне на целите, отбора на съдържанието, избора на методите и организацията на учебния процес е **личностноориентираният подход**.
Този подход предполага съобразяване с личността на ученика и неговото възрастово израстване, съобразяване с потребностите, възможностите и наклонностите му. Личностноориентираният подход съдейства за проблемно поднасяне на материала, използване главно на аналитичните методи и интерактивните методи на работа, благоприятства формирането на умения за рефлексия. Всичко това става възможно чрез използване на съвременни личностноориентирани технологии, които дават превес на груповите форми на работа – обучение в сътрудничество, метод на проектите, формиране на умения за работа с интернет при поставена задача за самостоятелно откриване и споделяне на информация, които са застъпени в учебника.

Когнитивен подход

Познаването на когнитивните закономерности в процеса на овладяването на чужд език и организацията на учебните действия в урока в съответствие с тези особености е важно условие за успешното изучаване на руски език като втори чужд. Използването на когнитивния подход предполага не поднасяне на готови лингвистични знания, а създаване на условия, които да помогнат на ученика по самостоятелен път да открие знанието, воден от потребността за общуване и себереализация.
При работата върху формиране на граматична компетентност отново са актуални двата подхода към езиковите явления: **функционалният** и **системният**, като първият доминира на равнището на семантизацията на езиковите факти и на равнището на автоматизацията и формиране на първоначални навици и умения за употребата им в речта, а вторият – на равнището на обобщението.

В учебника е намерил широко приложение един от най-важните принципи на съвременната методика на чуждоезиковото обучение, а именно **принципът на обучение чрез култура**. Езикът на всички равнища се използва непосредствено не само като начин за решаване на ежедневни комуникативни задачи, но и за усвояване на нови знания и докосване до нови реалности. В учебника са търсени и разработени различни начини за постигане на единство между двата компонента на учебното съдържание – **езиковия и страноведския (културологичния) компонент**. Информацията за страната и нейната култура се изучава в неразривна връзка с формирането на комуникативни умения и навици, като страноведският материал често служи като интересна и мотивираща съдържателна основа за изучаване на една по-абстрактна материя, каквато е езикът. Така например урокът *„Радость, свет и красота“* подготвя учениците за усвояване на прилагателните в Родителен падеж множествено число, *„Дерево красавица“* и *„День длинней, короче ночь“* предоставят материал за усвояване на сравнителна и превъзходна степен на прилагателните, *„От южных морей до полярного края“* е подходящ за усвояване на Предложен падеж на прилагателните, *„Город мастеров“* – за Родителен падеж на съществителните в мн. число, а *„Быть счастливым!“* – за Дателен и Творителен падеж

множествено число. Изобщо в учебника са направени много опити за съчетаване на езика и страноznанието (културата), което е изискване и на комуникативния подход към обучението.

В учебника за 7. клас преобладават най-съвременните методи за чуждоезиково обучение – **интерактивният** и **комуникативният**. Комуникативният метод се разполага в единна система с други активни, проблемни, силно развиващи методи на обучение, към които се отнасят интерактивните методи на обучение. Тези методи предполагат овладяване на езиковия материал по пътя на критичното мислене – анализ на това, което се знае (на стария опит), самостоятелно осъзнаване на новия проблем, работа чрез прилагане на добре обмислени стратегии за активно овладяване на предлагания материал. Комуникативните методи разполагат със следните стратегии: **ролеви игри, решаване на комуникативни задачи, съставяне на планове на изказване или разказ по ключови думи, дискусии, обсъждания**.

IV. Компетентностите в учебника

Постигането на целите става възможно единствено в случай, когато се формират паралелно всички компоненти на комуникативната компетентност: лингвистична, речева, интеркултурна.

Лингвистична компетентност

- **Фонетична компетентност.**

  Основната цел в тази област е: разширяване и затвърждаване на произносителните, интонационните и свързаните с тях графически умения и навици. Основната задача в програмата се определя като "поддържащ корективен фонетичен курс".

- **Формиране на лексическа компетентност.**

  Основната цел на овладяването на новия лексически материал е осмислянето, запомнянето, осигуряване на периодична повторяемост с цел трайното съхраняване на лексическите единици, изграждане на умения и навици за бърз, точен и безпогрешен избор на подходящите думи за предаване на конкретно съдържание и комбинирането им по законите на руския език. Лексикалният минимум включва около 300 лексикални единици за активно овладяване – думи, устойчиви словосъчетания, речеви модели, необходими за речева комуникация по посочените в програмата теми. Лексикалният минимум включва и основните формули на речевия етикет. Упражненията са насочени към неутрализиране на интерференцията и към формиране на лексични навици.

- **Формиране на граматическа компетентност.**

  Основната цел на формирането на граматическата компетентност е усвояването на посочените в програмата словесни действия (речеви актове), чрез овладяване на определения граматичен материал до равнището на навика. В учебника е включен следният граматичен материал:

  Употреба на съществителните и на прилагателните в множествено число, употреба на сравнителните степени на прилагателните (проста и сложна), усвояване на кратката форма на прилагателното име, разширяване на някои значения на падежите. Включени са също така и образуването и употребата на просто и сложно бъдеще време на глагола, минало време, вид на глагола, някои глаголи за движение, глаголи за движение с представки. Усвояват се въпросително-относителните, неопределителните и отрицателните местоимения.

Формиране на умения и навици в областта на устната реч.

Аудиране

Формиране на комуникативна компетентност в областта на аудирането.

Ученикът:

- възприема аудиотекст от различни източници;
- възприема механична реч със и без зрителна опора;
- възприема аудиотекст върху познат езиков материал, като прилага компенсаторни стратегии;
- разбира аудиотекстовете на равнище значение (какво е станало) и смисъл (защо е станало).

Говорене

Формиране на комуникативна компетентност в областта на говоренето.

Ученикът трябва:

- адекватно на ситуацията да прилага изучения речеви етикет;
- да участва в диалог по описана или изобразена ситуация;
- да участва в усложнена диалогична реч – дискусии;
- да описва илюстрации с помощта на въпроси и самостоятелно, да описва познати предмети и явления;
- да прави цялостно изказване по дадена тема, отговаря на проблемен въпрос;
- да преразказва кратък прочетен или прослушан текст, да прави кратка анотация;
- при затруднения в общуването да използва компенсаторни стратегии.

Четене

Формиране на комуникативна компетентност в областта на четенето.

Ученикът в 7. клас трябва:

- да има основни умения за правилно и изразително четене на глас;
- да открива смисловите ориентири на текста, детайлно да разбира текста на равнището на значението и смисъла;
- да използва езикови, контекстуални и илюстративни опори за извличане на информация;
- да намира конкретна информация в текста по даден проблем или тема.

Писане

Формиране на комуникативна компетентност в областта на писането.

Ученикът трябва:

- да пише правилно основните думи от активния речник на дадения етап;
- да преписва правилно изречения или кратки текстове, съдържащи изучен лексикален и граматичен материал;
- да пише под диктовка думи и кратки текстове, съдържащи изучен лексикален и граматичен материал;
- да пише поздравителни картички и кратки лични писма;
- да се представя писмено, като дава основна информация за себе си.

Речева компетентност

Речевата компетентност се формира чрез:

- упражняване употребата на готови образци;

- задаване и отговор на въпроси към текстове или към диалози;
- четене с определена предварително поставена цел и отговор на въпроси с думи и изречения от текстовете;
- тренировка на речевите образци в близки ситуации;
- преразкази на текстове;
- възстановяване на липсваща реплика в диалози;
- замяна на картини със съответни думи в текстове.

Интеркултурна компетентност

Основната цел при формирането на интеркултурната компетентност е приобщаването на учениците към културата на Русия, което разширява техния кръгозор, служи за мотивация при изучаването на руския език, спомага за по-доброто осъзнаване на културата на своята собствена страна и желание тя да се представи със средствата на чуждия език. Разбирането, че всички ние сме „еднакви и различни“, формиране на толерантност към културните различия е целта на междукултурното общуване, за което способства в най-голяма степен изучаването на чужд език.

Комуникативните стратегии в учебника

Развиването на комуникативните умения в учебния процес включва два взаимосвързани момента:

- усвояване на необходимия минимум от знания за езиковата система, (граматични, лексикални, фонологични), знания за изграждане на текст, социокултурни знания, които оказват влияние върху езиковата употреба;
- изграждане на определена система от умения за употреба на тези знания в ситуации, удовлетворяващи потребността на личността от реално общуване чрез използване на различни комуникативни стратегии.

В учебника по-широко са застъпени 3 основни групи комуникативни стратегии, чието овладяване според нас е необходима предпоставка за развиване на механизма за оперирane с усвоените знания в съответствие с комуникативната ситуация и за развиване на комуникативните умения на обучаваните.

1. **Стратегии за селекция на уместни изразни средства според контекста.**
2. **Стратегии на общуване в съответствие с определени социални норми.**
3. **Стратегии за изграждане на различни видове текст:**

- стратегии за възстановяване на логическите връзки в текста;
- стратегии за започване, логично разгръщане на събитията и приключване на текст;
- стратегии за изграждане на текст по ключови думи;
- стратегии за водене на разговор.

V. Учебното съдържание в „Друзья“ за 7. клас

Учебното съдържание в учебника за 7. клас „Друзья“ включва: лексически минимум, граматичен минимум, комуникативен минимум, културоведски и страноведски минимум.

В **комуникативния минимум** са включени: словесните действия, посочени в програмата и подлежащи на овладяване, модели на типични диалогични и монологични изказвания в рамките на изучения материал и в рамките на посочените теми, ситуации, които конкретизират целите. Определените в програмата още в предходните класове

теми за комуникация се запазват почти същите, но те се разширяват за сметка на нови ситуации, предполагащи преговор на стари знания, затвърждаване на формираните умения и навици и включването на нова информация по темата, както и на овладяването на нови речеви действия.

Лексическият минимум е разработен в съответствие с изискванията на програмата и е с обем около 300 нови лексически единици, предвидени за активно овладяване и е в съответствие с темите, фиксирани в програмата и ситуациите, включени в комуникативния минимум.

Граматическият минимум включва задължителния материал, представен в програмата. Граматическият материал е представен в минимума чрез правила и парадигми, допълнени с описания на функционално равнище – модели, образци, указания, инструкции и т.н. За да се обезпечи и подпомогне практическото усвояване на граматиката, правилата, когато това е възможно, са представени паралелно и на лексическо равнище в рамките на словосъчетанията с най-често употребяваните глаголи или съществителни.

Страноведски минимум и минимум, отнасящ се до представяне на руската култура.

В учебника широко е застъпен материалът със страноведски характер. Авторите възприемат тезата, че страноведският материал трябва да служи като основа за изучаване и овладяване на езиковия материал и затова е необходимо да бъде включен в минимумите. Страноведският материал е подчинен на идеята за реализация на практическите и общообразователните цели в единство. Страноведският минимум в учебника включва запознаване с руските детски писатели Тамара Крюкова и Виктор Драгунски, Московското метро, символа на родния край *„берёзка“*, руския сувенир *„Дымковская игрушка“* и руските художествени занаяти, традиционната руска къща, руския химн, сведения за някои обичаи, традиции, информация за географията на Русия, за руската природа и изкуство.

VI. Структура на учебния комплект за 7. клас „Друзья“

Комплектът включва: учебник, тетрадка за самостоятелна работа, методическо ръководство, аудиокасета.

Учебник

Учебникът е построен на тематико-ситуативна основа. За успешното реализиране на учебното съдържание способстват следните подходи: **ситуативно-тематичният**, **концентричният** и **функционално-системният** подход. В учебника са включени следните глобални теми, около които са организирани дейностите, насочени за формиране на съответните компетентности: *„Летние каникулы“, „Школа“ (взаимоотношения в школе), „Толерантность“, „Дом. Квартира. Комната подростка“, „Семья. Родственники“, „Семейные праздники“, „Город. Транспорт. Метро“, „Внешность. Одежда“, „Интересы, увлечения, занятия“, „Покупки. Магазины“, „Цирк“, “„Спорт. Футбол“, „Россия. Географическое расположение, природа“*. Почти всяка от глобалните теми завършва с текстове, които служат за формиране на компетентността в областта на четенето. Темите са интересни, комуникативно ориентирани и съответстват на интересите и възрастовите особености на учениците. В учебника са включени 6 обобщителни урока. Те са предназначени за затвърждаване, обобщаване и систематизиране на лексическия и граматическия материал. Страноведският материал се въвежда или в специални уроци, например в *„Дом на века“*, *„Дерево красавица“*, *„Радость, свет и красота“*, *„Быть*

счастливым“, или в отделни части от урока. В учебника широко са представени различните аспекти от руската култура (пословици, фразеологизми, формули от РРЕ, имена на детски писатели, реалии от руския бит и национални дрехи). В сравнение с 6. клас културологическият аспект се разширява, по принцип целият учебник е построен върху културоведски и страноведски материал.

Езиковият материал се презентира главно чрез полилог, а при семантизацията на граматичните правила се въвеждат рубриките *„Наблюдайте“* и *„Запомните“*. Граматичният материал се въвежда не по правилата на парадигмата, а се следва принципът за ситуативната честотност, т.е. въвеждането следва ситуациите, в които най-често се среща речевата интенция. При работата върху новия материал (лексичен и граматичен) почти във всички уроци се следват следните стъпки: въвеждане на функционален принцип (чрез текст или полилог), а в някои случаи, като например при усвояване вида на глагола и глаголите за движение, чрез нагледност, формиране на умения за самостоятелно откриване на правила, формиране на речева компетентност, което включва употребата на новия материал в близки ситуации и формиране на комуникативна и интеркултурна компетентност. Основното средство за семантизирането на лексиката е тълкуването на думите, нагледността, използване на синоними и антоними, а в текстовете се използва езиковата и контекстуалната догадка.
Навсякъде, където е възможно, се дава превес за използване на компенсаторни стратегии за справяне с трудностите при общуването.

Типове и видове упражнения в учебника

В учебника се използват различни типове и видове упражнения, като преобладават комуникативните и псевдокомуникативните – те са повече от половината от всички други видове. **Езиковите** (формално-граматическите) упражнения се използват в определени случаи, когато пред учениците се поставят преки граматични знания, например: *определите падеж существительных, подчеркните окончание соответствующего падежа, задайте вопросы к данным словам в определённых падежах и т. д.* Но тези граматични знания обикновено затвърждават и обобщават резултатите от самостоятелни наблюдения на текст (диалог или откъс от произведение на даден автор), за да се открие по самостоятелен път неизучена граматическа закономерност.

Псевдокомуникативни са упражненията, които предполагат овладяване чрез изпълнение на отделни речеви действия, които са включени в учебните програми. Тези упражнения са подходящи за формиране на навици на комуникативна основа.

Интерактивните упражнения (изпълнение на дейности в групи в атмосферата на взаимопомощ и взаимодействие) заемат определено място както при уроците по четене, така и при уроците за овладяване на нов езиков материал.

Комуникативните упражнения способстват в най-висока степен за формирането на комуникативната компетентност. Такива са: провеждане на диалогично или монологично изказване по зададен смисъл, по ключови думи, по ситуации, по зададени теми; оценка на поведение, събития; представяне и аргументиране на собствено мнение, провеждане на ролеви игри и т.н.

В учебника са представени различни типове уроци:

Комплексни уроци:

- с основна насоченост към формиране на навици в процеса на овладяването на нови езикови и речеви средства и правила за тяхното функциониране в речта;

- с основна насоченост към формиране на навици и умения за развитие на говоренето (диалогична и монологична форма);
- с основна насоченост към овладяване на навиците за четене и разбиране;
- обобщителни уроци;
- с основна насоченост към усвояване на страноведски материал.

Текстовете в учебника

В учебника за 7. са включени различни по жанр текстове: адаптирани текстове от руски писатели, приказки и авторски текстове, научнопопулярни текстове, богати на информация, афиши. Тъй като учениците в 5. и 6. клас вече са овладели в основни линии техниката на четене, в 7. клас текстовете са по-сложни и по-слабо адаптирани и служат главно за развиване на уменията за четене с различни равнища на възприемане на информацията. Авторските текстове служат за въвеждане и затвърждаване на езиковия материал.

Текстовете, предложени в учебника, съответстват на комуникативно-познавателните интереси и потребности на учениците, на техния езиков опит. Те съдържат различна информация, разглеждат проблеми, които вълнуват учениците, апелират към чувствата и емоциите им, способстват за откриване на нова култура. Към текстовете за четене е разработен богат методически апарат. Предлага се добре обмислена система на обучение по четене, насочена към формирането на специфичните умения. Това са преди всичко упражнения за проверка на степента на разбиране. Преобладават интерактивните и комуникативните упражнения.

Текстовете в учебника позволяват прилагането на различни учебни стратегии и позволяват на ученика да разбере:

- спецификата и предназначението на текста;
- да се ориентира в текста в съответствие с поставената задача;
- да извлича информация на различни равнища;
- да използва компенсаторни стратегии (досещане за значението на новите думи от контекста, по аналогия с думите от родния език, по словообразувателни елементи, да не обръща внимание на непознатата лексика, която не заема в текста ключови позиции, да използва опори – ключови думи, рисунки, илюстративен материал).

Уроците за четене се разработват в следните структурни звена:

- предтекстова работа (подготовка за четене) има за цел да стимулира и пробуди интереса, да облекчи разбирането, да формира умения за прогнозирането на съдържанието според заглавието;
- четене на текста и паралелно изпълнение на задачи по текста:
  Системата от упражнения на този етап е подробно разработена в учебника.
- следтекстови упражнения:
  - система от упражнения за проверка на разбирането;
  - разположение на отделните части в логическа последователност;
  - задачи, насочени към развитие на умението за интерпретация на текста, за изказване на лично мнение по проблемите, за оценяване на информацията, за споделяне на информацията с други хора и т.н.

В края на учебника е включен в системен вид, т.е. обобщен на системно равнище, справочен материал за значението и граматическите признаци на изучените граматически явления. Материалът, който вече е усвоен в 6. клас и който е необходимо само да се припомни, е експониран в рубриката *„Шпаргалки“*.

Тетрадката за самостоятелна работа е предназначена за упражняване и затвърждаване на преподадения лексически и граматичен материал. В тетрадката намират приложение някои интерактивни методи.

Методическото ръководство включва:
- концепция за системата “Друзья“;
- разработка на отделните уроци;
- приложение (варианти на контролни работи);
- текстове за аудиране;
- лексически минимум;
- примерно годишно разпределение.

При разработването и на третия учебник от системата „Друзья“ авторският колектив се стремѐше към съчетаване на положителния български опит в областта на изучаването на руския език със съвременните тенденции в чуждоезиковото обучение.

Учебникът е комуникативно ориентиран и съдържа основните характеристики на един съвременен учебник по чужд език. Всички дейности в учебника способстват за разширяването на комуникативната компетентност (знания, умения, навици, социална компетентност, културна компетентност и др.) и за развитие на цялостната личност на учениците. Учебникът е личностно ориентиран, т.е. отчита потребностите на учениците от 7. клас – тийнейджъри с по-широк кръг от интереси, с нараснало чувство за отговорност и самокритичност. При написването на учебника авторският колектив се стремѐше навсякъде, където е възможно (чрез дискусии и подходящи текстове) да способства за възпитаването на толерантни личности с положителна визия към обкръжаващия ги свят.

Примерни разработки на уроците

Тема: Лето красное промчалось...

I. Цели:
Въвеждане на учениците в атмосферата на руския език чрез споделяне на впечатления за отминалото лято. Развиване на устната монологична реч на учениците.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Усъвършенстване на навиците за интониране: ИК-1, ИК-2, ИК-3.
Формиране на навици за изразяване на оценка.

Речева компетентност:
Усвояване на формулите от РРЕ при изразяване на оценка.
Формиране на умения за съотнасяне на текст с рисунка.
Развиване на навици за езикова и контекстуална догадка.
Съобщение за лице, действия и състояния.

Комуникативна компетентност:
Изграждане на умение за изразяване на собствено мнение.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът започва с обръщение и поздрав към учениците (*С новым учебным годом?*). Този поздрав може да бъде записан на дъската. Следва беседа за началото на учебната година (*Что начинается? Учебный год, осень...; А что закончилось? Лето, каникулы. Быстро пролетело лето для вас?*). Семантизира се думата *промчалось*.
2. Изпълнява се упр. 1 от учебника и задачите след него. След отговора на въпроса *Какое настроение у вас в первый учебный день?* може да се зададе въпрос: *Как вы провели лето? Какое настроение было у вас летом?*
3. Упр. 2 се работи по методиката за работа с текст. Да се обърне внимание на изразите, показващи отношението на участниците в интервюто към случилото им се.
4. Следва се ходът на урока в учебника и ТСР.
5. При изпълнение на упр. 9 всеки ученик прави две описания: един път описва себе си и един път – съседа си по чин.

Тема: Сочинение

I. Цели:
Формиране на умения за възприемане на информация от текст на равнището на значението и смисъла и прилагане на различни стратегии за работа върху съдържанието на текста.

Речева компетентност:
Развиване на умения за различни видове четене.
Развиване на навици за прогнозиране.
Формиране на умения за прилагане на компенсаторни стратегии (езикова и контекстуална догадка).

Комуникативна компетентност:
Формиране на умения за разсъждаване върху информацията от текста.
Формиране на умения за оценяване на информацията.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Часът може да започне с беседа, по време на която да се преговори лексиката по темата *„Осень“* в частта, свързана с началото на учебната година.
2. По време на беседата да се семантизират фразеологизмите *„ломать голову“*, *„литься рекой“*, *„хоть отбавляй“*.
3. Текстът от упр. 1 може да се раздели на две части, по всяка от които да се работи по методиката за работа с текст. Изпълняват се и съответните примери от упр. 2–4.
4. За усвояване на лексиката, свързана със звуците, които издават съответните животни, целесъобразно е упр. 5 да се изпълни устно и писмено.
5. Преди прочита на текста от упр. 7 учениците може да изкажат свое мнение за съчинението на Толя (упр. 6 и 8) и да изкажат предположения за края на разказа.
6. В края на часа учениците може да предложат свои теми за съчинение в началото на учебната година и за домашна работа да напишат съчинение с фантазия и въображение по избрана от тях тема.

Тема: Летний репортаж
Повторение падежных значений

I. Цели:
Преговор на основните падежни значения и склонението на съществителните и прилагателните в ед.ч.

Лингвистична компетентност:

- **Лексическа компетентност:**

Актуализиране на лексиката по темите *„Растительный и животный мир“*.

- **Граматическа компетентност:**

Усъвършенстване на навиците за изразяване на време.

Речева компетентност:
Пренасяне на речевите модели в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:
Развиване на умения за продуциране на разказ за лятната ваканция.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час
1. Урокът може да започне с беседа, по време на която да се изясни хората от кои професии ни запознават с новините. При изпълнение на упражненията преди текста се изяснява какво е репортаж и кой е репортерът. Учениците слушат записа или учителя и отговарят на въпрос: *Что такое репортаж?*
Каждый день в мире происходит много событий. Как мы узнаём о них?
Мы смотрим новости по телевидению, слышим по радио или читаем о них в газете или Интернете.

Кто нам помогает?
Это журналисты-репортёры – люди, которые профессионально собирают и распространяют актуальную информацию. Они присутствуют на событиях и описывают их в своих репортажах.
Кто такие журналисты-репортёры?
2. По текста се работи по познатата методика. Ако учителят сметне за необходимо, може да се направят допълнително упражнения от рубриките *„Было ли это в тексте?“* и *„Как в тексте сказано по-русски?“*.
3. След прочита на *Репортаж Саши* може да се направи следното упражнение:
Если вы репортёр в вашей школе, какие события опишете в своём репортаже? У кого возьмёте интервью? Кого сфотографируете?
С какой целью вы это сделаете? Выберите подходящий ответ.
Начните так: *Я хочу ...*
а) *показать интересные моменты школьной жизни;* ***б)*** *рассказать об интересных людях, которые учатся и работают в школе;* ***в)*** *попробовать себя в роли журналиста;* ***г)*** *поделиться своими впечатлениями .*

Втори час
1. Вторият час започва с прочит на стихотворението от упр. 3.
2. Изпълнява се упр. 2 писмено и се преминава към упр. в учебника и ТСР по Предложен падеж. За улеснение на учениците в учебника *„Друзья“* за 7. клас е открита рубриката *„Шпаргалки“*. Това са таблици в края на учебника за преговор и справки по изучен граматичен материал.
3. С упр. 5, 6 и 7 се припомнят значенията на Предложен падеж: място на действието, тема на разговор и време – месец. След изпълнението на всяко от тези упражнения съответно се задават следните въпроси: *Где вы отдыхали летом? О чём вы расскажете? Когда (в каком месяце) что-то случилось?, като всеки ученик трябва да отговори за себе си.*
4. Упр. 8 обобщава значенията на П.п., като учениците, разказвайки за себе си, целенасочено употребяват словосъчетания с П.п.

Тема: Ещё немного о лете...
Повторение падежных значений

I. Цели:
Преговор на някои падежни значения. Обобщаване значенията на системно и на функционално равнище.

Лингвистична компетентност:
- **Граматическа компетентност:**

Развиване на навици за изразяване на непосредствена близост, движение по повърхността, място в пространството около предмета.
Обобщаване на средствата за изразяване на място с различни падежи.
Обобщаване на средствата за изразяване на движение.

Речева компетентност:
Употреба на езиковия материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:
Развиване на умения за изразяване на мисли с включване на овладяния материал в речта.

III. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час
1. Урокът може да започне с беседа, по време на която се изяснява дали някога учениците са участвали в туристически поход. Припомня се лексиката по темата *„Поход" – тропа, тропинка, разбить лагерь, палатка (ставить палатку), костёр (развести костёр)*. Използва се илюстративен материал, който служи не само за актуализиране на изучената вече лексика, но и за преговор на граматичния материал, свързан с предлозите за място на действието.
2. Текстът се прочита и се изпълняват упражнения 2 и 3.

Втори час
1. Часът започва с припомняне на разказа за туристическия поход. Целенасочено се преговарят различни начини за изразяване на място на действие.
2. С упр. 4 се упражнява употребата на предлозите за изразяване посока на действието.
3. Противопоставянето на предлозите за място и посока на действието и движението с Винителен и Родителен падеж става след разглеждането на схемата. Тук може да се припомнят и други глаголи, след които задаваме въпроса *Куда?* и съответните предлози.

направление действия		***направление движения***
поставить	*в*	*идти – ходить*
положить	*на*	*ехать – ездить*
повесить	*за*	
под		

4. При наличие на време да се изпълнят всички упражнения от ТСР и упражнението по-долу:
Задайте вопросы и ответьте на них.
Образец: *Он был в школе.*
а) *Куда он ходил? – Он ходил в школу.*
б) *Откуда он идёт? – Он идет из школы.*

Мария была у подруги. Утром бабушка была в поликлинике у врача. Я встретил сестру в магазине. Журналист взял интервью у писателя. Мы долго ждали на вокзале. Картина висит на стене. Учебник лежит на парте. Глобус стоит на столе.

Тема: Осенние именины
Повторение падежных значений

I. Цели:
Преговор на някои значения на падежите.
Лингвистична компетентност:
- **Лексическа компетентност:**

Преговор на РРЕ при изразяване на благодарност.

- **Граматическа компетентност:**

Обобщаване на средствата за изразяване на време.

Речева компетентност:
Употреба на усвоения езиков материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:
Развиване на умения за изразяване на мисли с включване на овладяния материал в речта.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час
1. Урокът може да започне с беседа за празниците, по време на която да се стигне до личните празници на учениците. Семантизира се думата *именины*.
2. Изпълнява се упр. 1 от учебника. Отговаря се на въпросите преди и след текста. След отговора на последния въпрос може да се припомнят най-известните имени дни в България.
3. Упр. 2 служи за преход към наблюденията от зад. 3.
4. Към изпълнението на упр. 3 може да се подходи по два начина:
а) учениците назовават месец, днешната дата, ден от седмицата (*Какой месяц? Какое сегодня число? Какой сегодня день недели?*), след което припомнят как се отговаря на въпрос *„Когда?“* (*Когда у нас урок русского языка?*) при посочването на месец, дата дни от седмицата. След това изпълнява упр. 3;
б) преговорът се прави едновременно с изпълнението на упр. 3.
5. При наличие на време може да се изпълни следната занимателна задача:
Как да се отгатне рождената дата?
Работи се наум. Учениците утрояват числото, явяващо се тяхна рождена дата. Полученото произведение се дели на 9, частното се умножава на 3, а остатъкът се дели на 3. Учениците обявяват произведението и частното. Техният сбор е рождената дата. Отговор дава учителят или ученик от класа. (**Например:** рождена дата – 23. Извършват се следните действия: 23 х 3 = 69; 69 : 9 = 9 х 7 (частно) + 6 (остатък); 7 х 3 = 21 (произведение); 6 : 3 = 2 (частно); 21 + 2 = 23.)
Тази задача помага за развиване на неподготвената реч на учениците и за преговор на изразяване на време.

Втори час
1. Урокът може да започне с изпълнението на занимателната задача от предишния час (ако не е изпълнена) или с игра: Учениците назовават признаци на месеците, в които се са родили. Класът отгатва и отговаря на въпрос: *Когда он/она родился/родилась?*
2. Със схемата от *„Вспомните!“* се преговарят начините за отговор на въпроса *„Когда“*. Схемата може да се попълва в ТСР самостоятелно от учениците. Работи се по упражненията в учебника и ТСР.
3. ***Ключ към упр. 5:*** *Нет, в четверг, вечером; Встречаемся в воскресенье утром; Нет, в пятницу, днем; Нет, восемнадцатого февраля, в субботу, ночью.*
4. Упр. 6 може да се даде за домашна работа писмено след устно изпълнение в час.

Тема: Почему меня так зовут?

I. Цели:
Формиране на умения за възприемане на информация от текст на равнището на значението и смисъла и прилагане на различни стратегии за работа върху съдържанието на текста.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Формиране на навици за правилно интониране при четенето и изразяване на отношение.

- **Лексическа компетентност:**

Овладяване на лексиката по темата *„Имена“*.

Речева компетентност:
Формиране на навици за използване на компенсаторни стратегии при четенето.
Формиране на навици за работа в група.
Формиране на навици за самостоятелно откриване на информация.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умения за разсъждаване върху информацията от текста.
Формиране на умения за оценяване на информацията.

Интеркултурна компетентност:
Усвояване на информация за семантиката на някои руски имена.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **три учебни часа**.

Първи час
1. Работи се по предтекстовите задачи и първата половина на разказа.
2. С тази част на текста може да се работи по усъвършенстването на навиците за аудиране.
След първото прослушване учениците да отговорят на въпроса: *Что нового узнал Вовочка от папы? Възможни са следните отговори:*

- *Имя Владимир означает Владелец Мира.*
- *Каждое имя что-то обозначает.*
- *Славянские имена переводить не надо.*

След второто прослушване се отговаря на въпроса: *Почему не надо переводить славянские имена?*
3. Предлага се на учениците да прочетат самостоятелно първата част на текста и да отговорят на въпроса преди и след текста.

Втори час
Работи се по втората половина на текста и се следва ходът на урока в учебника (от упр. 4 до упр. 7) и ТСР.

Трети час
Работи се по групи.
За домашна работа може да се предложи следното упражнение:
Поищите информацию: ***а)*** *что обозначают имена членов вашей семьи;* ***б)*** *почему ваш город/ ваше село так называется?*
В края на часа се разпределят задачите за работа по проекта.

Тема: Здание и знание

Инфинитив и спряжение глагола – повторение

I. Цели:

Въвеждане в темата *„Школа“*.

Лингвистична компетентност:

- **Граматическа компетентност:**

Преговор на материала от 6. клас за глагола (*инфинитив, спряжение*).

Речева компетентност:

Употреба на материала в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:

Формиране на умения за съставяне на разказ по ключови думи.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час

1. Урокът може да започне с беседа по темата *„Школа“*: *Какая ваша школа – большая (просторная) или маленькая, здание – новое или старое, сколько этажей; вокруг школы есть ли зелень; сколько классов в школе; сколько учеников учится в ней?*

2. Преминава се към работа по текста (упр. 1).

3. Упр. 2 служи за преговор на граматичния материал, свързан с инфинитива и спрежението на глагола. Обръща се внимание на окончанията им.

4. В текста чрез задаване на подходящи въпроси се откриват глаголите от сегашно, минало и бъдеще време.

5. За домашна работа може да се предложи учениците да отговорят с 5–6 изречения на въпроса: *„Что самое главное в школе?“*

Втори час

1. Урокът започва с проверката на домашната работа и се преминава към изпълнението на упр. 3. Учениците четат мненията на връстниците си, съгласяват се или не се съгласяват с тях, изказват собствено мнение с опора на словосъчетания и изрази от упражнението.

2. В упр. 4 инфинитивните форми се преобразуват в лични.

3. При наличие на време може да се предложи на учениците да назоват изходни данни на някакви книги или учебници по други предмети.

4. *Ключ:*

упр. 4: *называется, дают, выделяется, объясняет, читаем, помогают найти*

упр. 5: *Ты ходишь в библиотеку, потому что любишь читать книги.*
Мы ходим на дискотеку, потому что любим танцевать.
Вы ходите в кино, потому что любите смотреть фильмы..
Я хожу в бассейн, потому что люблю плавать..
Вика и Женя ходят на реку, потому что любят ловить рыбу...

Тема: Делать или сделать...

Вид глагола

I. Цели:

Изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на навици за семантизиране на новия материал с помощта на илюстрации. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Формиране на навици за правилно интониране при продуциране на диалог.

- **Граматическа компетентност:**

Овладяване вида на руския глагол.

Речева компетентност:

Употреба на свършения и несвършения вид на глаголите в различни ситуации.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Урокът започва с разглеждане на рисунките от упр. 1 в учебника. След отговор на въпросите по тях се прави извод, че в зависимост от това какво действие показват, в руския език има глаголи от свършен и несвършен вид.
2. Зачита се правилото и се прави характеристика на глаголите от всеки вид. Набляга се на значението (еднократно и продължително действие), на разликата в задаваните въпроси (упр. 2).
3. Учениците се запознават с думи и изрази, които помагат да бъде правилно определен видът на глаголите.
4. В упр. 3 изреченията се допълват с наречия, които предполагат употреба на глаголи от НСВ, а упр. 4 – на глаголи от СВ.
5. Съотнасянето на наречието със съответния глагол от НСВ или СВ се затвърждава с упр. 5.
6. Да се обърне внимание на глаголите от рамката до упр. 6, след което се изпълнява това упражнение и се прави извод за двойките глаголи, които образуват противоположния вид от друга основа.
7. ***Ключ:***
упр. 3: *долго, обычно, иногда, часто, всегда, никогда, каждый день*
упр.4: *вдруг; внезапно; сразу; неожиданно; наконец*
упр. 5: *делают; пошел; принесли, спросил, сказал; сделал*
упр. 6: *сказал; ловит; взял; кладу*

Тема: Играть и выиграть

Вид глагола

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на навици за семантизиране на новия материал с помощта на илюстрации. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата.

Лингвистична компетентност:

- **Граматическа компетентност:**

Овладяване образуването на СВ на глагола с помощта на представки и наставки.

Речева компетентност:

Употреба на новия материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:

Формиране на умения за водене на диалог по ключови думи.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час

1. Урокът може да започне с беседа за ежедневието на учениците, по време на която целенасочено да бъдат използвани глаголи от НСВ и СВ. Например: *Вы вчера долго учили уроки? Все выучили? После уроков, что вы обычно делаете? Часто читаете книги? Что прочитали вчера? В какие игры вы обычно играете? Вчера вы играли в футбол/в волейбол/в баскетбол/в электронную игру? Выиграли или проиграли? С каким счётом?*

2. Преминава се към упр. 1. Разглежда се рисунката и се отговаря на въпросите.

3. Разглежда се правилото в рамката и се прочитат примери с различни представки. Прави се извод, че с помощта на представките от глаголите в несвършен вид може да се образуват глаголи от свършен вид. При наличие на време може да се дадат примери и с други представки: *пере-, под-, в-, до-, за-, над-*. Например с глагола *писать: списать с доски, переписать чисто, записать в тетрадь, дописать сочинение, надписать конверт, вписать имя в список, подписать письмо.*

4. Упр. 2 се изпълнява като диалог с опора на глаголите от таблицата.

5. В упр. 3 се разглеждат случаи за образуване на глаголи от НСВ с помощта на наставки. Учениците сравняват двойките глаголи, правят изводи и упражняват употребата на тези глаголи (упр. 4).

Втори час

1. Урокът започва с разглеждането на илюстрациите от упр. 5 и се прави извод за наставките, които показват еднократност и продължителност на действието. Затвърждава се с упр. 6 и 7.

2. Упр. 8 и 9 служат за усвояване на глаголи с наставката *-ну-*, тяхното значение и употреба.

3. В края на часа учениците съставят диалози, в които използват глаголите от двата вида.

Тема: Дежурство

I. Цели:

Формиране на умения за възприемане на информация от текст на равнището на значението и смисъла и прилагане на различни стратегии за работа върху съдържанието на текста.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Формиране на навици за правилно интониране при четенето и изразяване на лично отношение чрез интонацията.

Речева компетентност:
Формиране на умения за различни видове четене.
Умения за пълно и точно разбиране на фактите (да отделят информация, която да потвърждава или отрича факти).
Умения за установяване на логически връзки между фактите и за разполагане на отделните епизоди в логическа последователност.
Формиране на умения у учениците да се ориентират в съответствие с поставената задача.
Умения за трансформация на текста и преразказване от друго лице.
Умения за работа по групи.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умения за оценка на информацията и изразяване на мнение по проблемите в текста.

Интеркултурна компетентност:
Запознаване с руската детска писателка Тамара Крюкова и създаване на интерес към нейното творчество.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Учениците се запознават с информацията за съвременната руска писателка Тамара Крюкова. Отговарят на въпроса защо нейните книги са едни от от най-четените от младежите в Русия. Да се обърне внимание, че нейната повест *„Костя + Ника“* е включена в международен сборник с най-добрите произведения за тийнейджърската възраст. В България сборникът е издаден под заглавието „Един към друг“ и може да се намери в училищни библиотеки.
2. И в двата часа запознаването с текста става по методиката за работа с текст. При необходимост първата част може да се раздели на по-малки части.
3. През втория час работата по текста продължава.
4. Упр. 7 е с по-висока трудност, тъй като е с елементи на трансформиращ преразказ и се изпълнява по преценка на учителя. Разделени на групи, учениците преразказват отделни моменти от текста.

Ключ:

Первая группа: от имени Женьки – до появления Синициной.

В день дежурства я прибежал в школу первым, взял в учительской ключ, открыл кабинет и стал ждать. Но первым в кабинет вошла не Синицина, а Лёха. Он спросил, почему я его не подождал.

Мне не хотелось обсуждать этот вопрос, поэтому я перевёл разговор на другую тему и сказал, что голова Лёхи пролезет в большой треугольник. Лёха засомневался и сказал, что не пролезет.

В этот момент дверь распахнулась и вошла Синицина.

Вторая группа: от имени Синициной – как надевали треугольник на голову Лёхи.

Я вошла и спросила, чем занимаются мальчики. Женька объяснил, что они с Лёхой поспорили, можно голову в треугольник просунуть или нет. Я сказала, что нельзя. Но Женька вручил

треугольник Лёхе. Лёха взял треугольник и попытался надеть его на голову. Треугольник был слишком узок и не надевался.
Женька стал помогать Лёхе, и вот Лёхина голова проскользнула в дырку треугольника. Но когда Лёха попытался снять треугольник, оказалось, что назад уши не пролезают. Женька смеялся.

Третья группа: от имени Лёхи – переживания в шкафу.

Я сидел в шкафу, согнувшись в три погибели. Ноги у меня затекли, шею ломило. Я попробовал пошевелиться и расправить плечи, но тут задел головой полку. Полка свалилась прямо мне на плечи. Я стоял и поддерживал злосчастную полку. Силы мои быстро иссякали, я понимал, что до конца урока мне никак не дотянуть. Створки шкафа распахнулись, и я вывалился прямо под ноги учительницы.

Тема: Эпизоды из школьной жизни – 1
Прошедшее время глагола

I. Цели:
Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на навици за семантизиране на новия материал с помощта на илюстрации. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Формиране на навици за водене на диалог с подходяща интонация.
Формиране на навици за изразяване на мнение с подходяща интонация.

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване на категорията време на глагола.

Речева компетентност:
Формиране на навици за употреба на новия материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:
Формиране на навици за изразяване на мнение по определен проблем.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час
1. Според месеца, в който се взема урокът, да се припомни кой празнува имен ден през този месец.
2. Прави се наблюдение по схемата и се назовават глаголните времена. За нагледност на дъската може да се направи следният кластер:

глагол	
НСВ	*СВ*
Что делает?	*–*
Что делал/а/ло/ли?	*Что сделал/а/ло/ли?*
Что буду делать?	*Что сделаю?*

3. Отговаря се на въпроса от знак *„Наблюдайте!“*: *В настоящем времени не можем задать вопрос ч т о с д е л а т ь?*

4. Часът завършва с работа по текста за Витя и Мишка и упр. 4 в учебника.

Втори час
1. Започва се с припомняне на текста за Витя и Мишка чрез отговори на въпроси.
2. Обсъжда се поведението на двете момчета (упр. 5).
3. Учениците се запознават с правилото за образуването на миналото време на глагола. За да се направи извод, че глаголите в минало време се изменят по род и число, може да се направят следните упражнения:
а) на дъската се изписват глаголите: *учить – учиться* и изречения с пропуски, например: *Вчера мальчик ... (учил) стихотворение. Девочка тоже ... (учила). стихотворение. Они ... (выучили) стихотворение.*
В прошлом году мальчик ... (учился) в пятом классе. Девочка тоже ... (училась) в пятом классе. Они ... (учились) в пятом классе.
б) учителят може да подпомогне учениците с въпроси: *Что делал мальчик? Что делала девочка? Что они делали?*
4. В упр. 6 учениците образуват минало време на глагола от формите на инфинитива.
5. ***Ключ:***
упр. 7: *пинал; показал; сидел, сорвать; хотел; показал кулак Мишке; пинал Витю ногой.*

Тема: Эпизоды из школьной жизни – 2
Будущее время глагола

I. Цели:
Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на навици за семантизиране на новия материал с помощта на илюстрации. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата.

Лингвистична компетентност:
- **Фонетична компетентност:**

Развиване на навик за правилно интониране на репликите и изразяване на обида, възмущение и съвет.
- **Граматическа компетентност:**

Усвояване образуването и употребата на бъдеще просто и бъдеще сложно време.

Речева компетентност:
Употреба на новия езиков материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умение за участие в спор и изразяване на мнение.
Формиране на умение за изказване на съвет.
Формиране на умение за изказване на предположение относно развитие на събитията.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час
1. Урокът може да започне с беседа. Отговаря се на въпросите: *Какой у вас класс – дружный или нет? Ссоритесь ли вы? Как вы себя чувствуете при ссоре: хорошо или плохо? Долго сердитесь или быстро миритесь? Умеете ли извиняться? Как можно извиняться? (Прости меня! Извини меня!)*

2. Учениците четат стихотворението (упр. 1), отговарят на въпросите преди и след него.
3. На учениците се предлага да прочетат самостоятелно текста (упр. 2). Преди четенето може да се зададат следните въпроси: *Какие могут быть причины ссоры? (Что может стать причиной ссоры?) Почему поссорились девочки?*
4. По текста се работи по предложения в учебника план. При четенето и обсъждането на поведението на момичетата се използват глаголи в различни времена и инфинитив. Обръща се внимание на управлението на някои от тях.

Втори час
1. В началото на урока се води беседа по ситуацията от предишния час и по-точно, какви начини има за разрешаване на конфликта между момичетата.
2. Прочитат се думите на класния ръководител. Учениците трябва да преценят според неговите думи към кое от момичетата се обръща той.
3. С отговорите на въпроса: *Как надо себя вести при споре?* се прави подготовка за употребата на бъдеще време.
4. Въвеждането на бъдеще време става чрез упр. 7, в което по образец учениците разсъждават как биха постъпили в подобна ситуация.
5. Следва запознаване със съответната терминология.
6. Наблюденията върху формите на глаголите от СВ и НСВ в бъдеще време (упр. 8) се затвърждават с упр. 9.

Ключ:
Что будут делать Мария и Аня?
Они будут говорить, выслушивать, открыто показывать свои чувства, объяснять, не будут обижать и обзывать друг друга.

Что сделают девочки?
Они выслушают друг друга, спокойно поговорят, покажут свои чувства, объяснят свои поступки, извинятся и помирятся.

7. Урокът завършва с изслушването на мнения на различни ученици по темата. Целенасочено се употребяват глаголи в бъдеще време (упр. 10): *попытаюсь разобраться, поговорю, помогу, успокою, побегу к классному руководителю за помощью, объясню, помирю.*

Тема: Мы – толерантный класс!

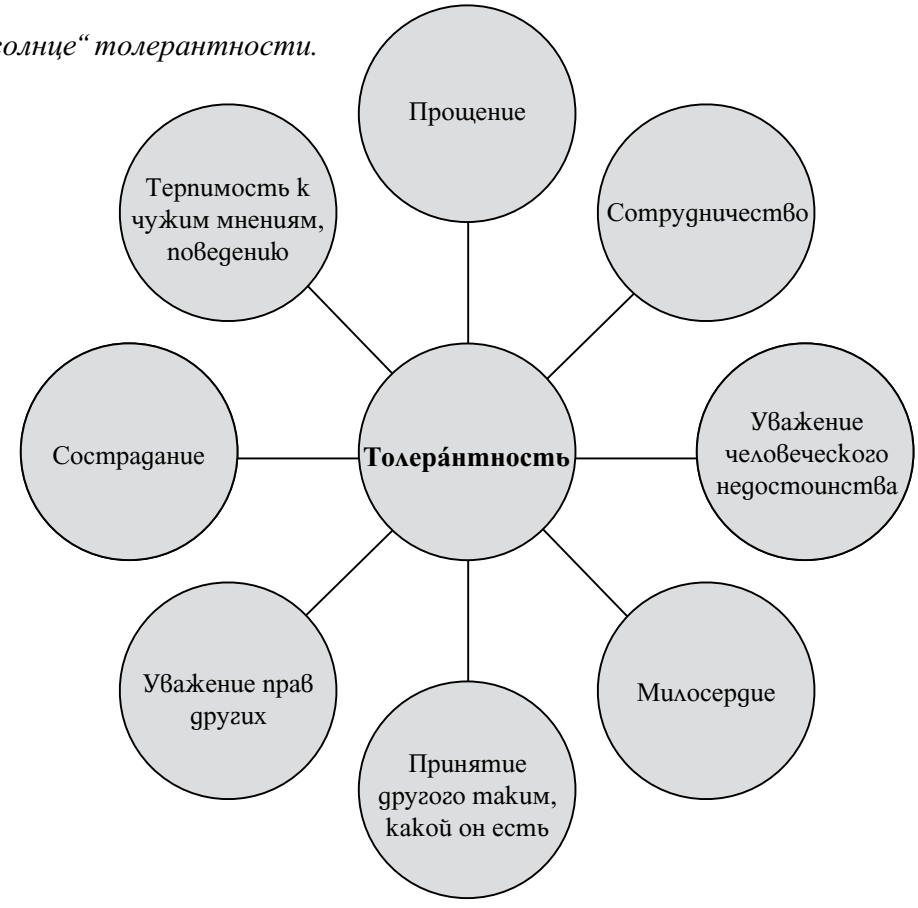
I. Цели:
Формиране на умение за участие в дискусия относно различните прояви на толерантно поведение.
Лингвистична компетентност:
- **Фонетична компетентност:**

Развиване на навици за подходящо интониране на репликите при участие в дискусия.
- **Граматическа компетентност:**

Усвояване употребата на повелително наклонение в речта.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умение за споделяне на информация и за изказване на становище по обсъждания проблем.
II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът може да започне с припомнянето на начините за разрешаване на спорове. Въвеждането в темата става, като на учениците се предложи да кажат дали разбират израза *толерантный человек*. Съобщава се, че 16.XI. е Международен ден на толерантността.
2. Преминава се към упр. 1. След запознаването с текста и разработката му по методиката за работа с текст учениците могат да изкажат собствено мнение и да предложат свой минипроект за провеждане на час на класа по тази тема.
3. При изпълнение на упр. 3 учениците могат да дават и своите определения за толерантния човек.
4. Часът продължава с прочита на стихотворението от упр. 4 и с отговори на въпроси по него.
5. С изпълнението на упр. 5 се разрешава конфликтната ситуация между момичетата от предишния урок. Акцентира се, че Мария и Аня променят отношението си една към друга от грубо към доброжелателно, от лошо към добро. С добри думи момичетата изказват своите чувства.
6. Разсъждава се по думите на Б. Шоу. Правят се изводи по това какво означава да живееш като човек.
7. Провежда се беседа какво могат вече хората и на какво още трябва да се научат. Да се обърне внимание на възпитателния момент в урока, че толерантният човек живее в мир и съгласие с другите хора.
По хода на урока може да се направи кластер на тема *„Толерантность“*.
Например:
Составь „солнце“ толерантности.

8. За домашна работа може да се предложи на учениците да напишат съчинение на тема: *„Наш класс – маленькая семья“*.

Тема: Скучен день до вечера, когда делать нечего
Вид и время глагола

I. Цели:
Обобщаване на темата *„Время глагола“*.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Развиване на навици за подходящо интониране на репликите при участие в дискусия.

- **Лексическа компетентност:**

Овладяване на лексиката (думи и изрази) по темата *„Школа“*, *„Взаимоотношения в школе“*.

- **Граматическа компетентност:**

Усъвършенстване на навици за употреба на глаголните времена.

Речева компетентност:
Усъвършенстване на навици за изказване на съвет.
Развиване на езиковата и контекстуалната догадка.
Употреба на усвоения материал в различни ситуации.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът може да започне с беседа около организацията на деня и свободното време. По време на беседата се прави тълкуване на пословицата от заглавието.
2. Преминава се към изпълнение на упр. 2, 3 и 4. Желателно е при изпълняването на упр. 2 учениците да изкажат свое мнение по поставения проблем.
3. По-специално внимание да се обърне на упр. 4–6. След наблюдението по таблицата за нагледност на дъската може да се разшири познатата таблица от предходния урок, като се прибавят и названията на времената на глагола: *настоящее, прошедшее, будущее простое, будущее сложное*.
4. *Ключ:*

упр. 6 *покупать/купить: покупаю; буду покупать; куплю; покупал; купил*
читать/прочитать: читает; читал; прочитал; читает; прочитает
решать/решить: решаем; будем решать, решили; решали; решаем; решили
говорить/сказать: говорят; говорили, сказали; говорили; сказали

5. Допълнителни упражнения за писмено изпитване по вид и време на глагола.

1.

1. а) *Определить вид глаголов – образовать глаголы противоположного вида:*
крикнуть, знать

б) *с первой парой глаголов придумайте предложения во всех возможных временах*

2. а) *Определить вид и время глаголов – написать текст во всех возможных временах*
Мои друзья идут в город. Я сижу сам на берегу. Чайки низко пролетают надо мной.
Я открываю книгу и начинаю её читать.

б) *Изменить вид глаголов – написать во всех возможных временах.*

3. *Перевести:*
Тази котка всеки ден хваща по една мишка. Но днес тя не е хванала нито една.

2.

1. а) *Определить вид глаголов – образовать глаголы противоположного вида:*
кончаться, придумать

б) *со второй парой глаголов придумайте предложения во всех возможных временах*

2. а) *Определить вид и время глаголов – написать текст во всех возможных временах:*
Скоро придет лето. Расцветут деревья. Зазеленеют луга. Прилетят с юга птицы и принесут тепло. Соловей запоет звонкую песню.

б) *Изменить вид глаголов – написать во всех возможных временах.*

3. *Перевести:*
Тази година ще почиваме през юли. Най-добре ще починем в планинския курорт.

3.

1. а) *Определить вид глаголов – образовать глаголы противоположного вида:*
сказать, ловить

б) *с первой парой глаголов придумайте предложения во всех возможных временах*

2. а) *Определить вид и время глаголов – написать текст во всех возможных временах:*
Я буду заниматься один. Вечером я буду читать новый журнал или писать письма друзьям. Пока ты будешь готовить обед, мы будем смотреть фильм.

б) *Изменить вид глаголов – написать во всех возможных временах.*

3. *Перевести:*
Много е топло – ще отворя прозореца. Ще го отварям всеки път, когато искам.

Тема: В дорогу скорее...

Глаголы движения

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на навици за семантизиране на новия материал с помощта на илюстрации. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата.

Лингвистична компетентност:

- **Граматическа компетентност:**

Преговор на глаголите за движение *идти/ходить, ехать/ездить*.
Усвояване семантиката, спрежението и употребата на глаголите: *лететь/летать, бежать/бегать*.

Речева компетентност:

Употреба на глаголите за движение в различни ситуации.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Часът започва с упр. 1, като се изяснява начинът на придвижване: с транспортно средство или пеш. Тук може да се припомнят и названията на другите транспортни средства, с които се извършва движение по земята. Едновременно се преговаря използването на В.п. за изразяване на посоката на движение.

2. В упр. 2 се изяснява кои от познатите глаголи показват еднопосочно и кои разнопосочно движение. При съставянето на диалозите се обръща внимание на наречията,

които помагат да се направи извод, че думите *сейчас, сегодня се използват с глаголите идти, ехать, а думите каждый день, часто, всегда* – с глаголите *ходить, ездить*.
3. Таблицата за спрежение на глаголите за движение от *„Шпаргалки“* цели не само припомнянето на техните лични окончания, но дава възможност да се обърне внимание на наречията, които уточняват това движение.
4. С упр. 4 и 5 се въвеждат глаголите *лететь/летать, бегать/бежать*. Таблицата от *„Запомните“* служи за усвояване на спрежението на тези глаголи и уточняване на еднопосочно и разнопосочно движение.
5. Употребата на глаголите се затвърждава с упр. 6.
6. Изпълнява се упр. 7. С помощта на представката *по-* се изразява еднократно или продължително действие в бъдеще време.
7. В края на урока на учениците може да се предложи да разкажат за себе си, например:
Расскажите о себе. В разговоре употребляйте глаголы движения.
Что вы делаете каждый день? Что вы любите делать?Что вам нравится делать?
Куда вы ходите/ездите каждый день? Куда вы хотите поехать/полететь?Куда пойдете/побежите на перемене?

Тема: Как Чернобурчик в футбол играл

I. Цели:
Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Усвояване на навици за правилно интониране при изразяване на похвала.

- **Лексическа компетентност:**

Овладяване на нова лексика по темата *„Спорт. Футбол“*.

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване на глаголите за движение с представки.

Речева компетентност:
Формиране на навици за извличане на информация от обява.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умение за водене на разговор по темата *„Футбол“*.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час
1. В началото на часа може да се проведе следната предтекстова работа:
а) Беседа за най-популярната игра – футбола. Учениците могат да назоват любимите си футболни отбори. Въвежда се лексиката: *команда, болельщик, я болею за... .*
б) Учениците назовават своите любими футболисти и постовете им на футболното поле. Едновременно с това се семантизира лексиката, свързана с футбола: *капитан, вратарь, нападающий, защитник, судья*.

в) Беседата продължава със следните въпроси: *Как играет ваша любимая команда в этом сезоне? Выирывает? Проигрывает? С каким счетом закончилась последняя игра? Кто забил/пропустил голы?*

2. На учениците се предлага да се запознаят с един необичаен отбор. Макар че той не е съставен от истински футболисти, преживяванията на стадиона наподобяват реалната футболна игра.

3. Текстът може да бъде прослушан или прочетен на части. Работата по него продължава до упр. 5 включително.

Втори час

1. Часът започва с припомняне на текста с помощта на въпроси.

2. Упр. 6 цели учениците да се подготвят за усвояване на глаголите за движение с представки, което ще стане в следващи уроци. В текста глаголите за групиране са отбелязани.

3. На учениците се предлага ситуация – да посетят истински футболен мач. Прочита се афишът (упр. 7) и се съобщава информация за мача.

4. Лексиката по темата *„Футбол“* се затвърждава с упр. 8, 9 и 10. Учениците самостоятелно съставят списък на отбора от техния клас, като обосновават избора на състава, използвайки изразите от *слова-помощники*; правят прогноза за изхода на мача.

5. Упр. 11 има възпитателна цел – за толерантно поведение на стадиона.

6. В края на часа учениците изпълняват ролите на журналист и запалянко. Разиграват диалог.

Тема: Прийти, приехать...

Глаголы движения с приставками

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Усвояване на ИК-1, ИК-2, ИК-3 при продуциране на диалогично изказване.

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване на глаголите за движение с представки. Усвояване на съотношението между представките и предлозите в глаголите за движение.

Речева компетентност:

Употреба на новия материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:

Формиране на умение за изразяване на собствени мисли и продуциране на разказ по темата.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Урокът започва с наблюдение върху маршрута на котарака Чернобурчик. По време на наблюдението се усвоява предвидената лексика. Желателно е на дъската по време

на проследяването на маршрута на героя да се направи схема с глагола *шёл*, а пред него постепенно да се появяват представките, например:

вы-
по-
пере-
подо-
обо- *шёл*
ото-
до-
во-
при-

2. При изпълнението на упр. 2 по същия начин до *шёл* се изписва глагола *иду*. Всяка от представките се свързва с чертичка с глагола.
3. През втория час по същия начин да се отработи и глаголът *ехать* (упр. 4).
4. Използвайки схемата, да се направи наблюдение върху съотношението на предлозите и представките от упр. 6.
5. След направеното наблюдение, в упр. 7 материалът се затвърждава, като изреченията се допълват с подходящи предлози.
Ключ:
Саша: Я встаю рано, выхожу из дома, перехожу через сквер, подхожу к остановке, сажусь на автобус, доезжаю до школы и прихожу в школу вовремя.
Серёжа: Я выбегаю из дома в последнюю минуту, перебегаю через дорогу, добегаю до школы, когда уже звенит второй звонок.
6. Разговорът между Саша и Серьожа (упр. 7) може да се разиграе като сценка.
7. Урокът завършва със съставяне на разказ за себе си.

Тема: День длинней, короче ночь...

Сравнительная степень имени прилагательного

I. Цели:
Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата.
Лингвистична компетентност:

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване на проста и сложна форма на сравнителна степен на прилагателните.

Речева компетентност:
Употреба на новия материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:
Употреба на усвоения материал при продуциране на разказ от живота на ученика.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час
1. Урокът може да започне с беседа за пролетта и за промените, които настъпват в природата (упр. 1).
2. Стихотворението на В. Берестов насочва вниманието към схемата, по която чрез сравнение и наблюдение се въвежда сравнителната степен на прилагателното име. Учениците се запознават със съответната терминология.
3. При образуването на проста сравнителна степен учителят да обърне внимание на:
а) наставките;
б) на редуването на съгласните;
в) двата начина на употреба: с помощта на съюза *чем* и без него.
4. Учителят може да допълни правилото със следното уточнение:
Прилагательные в форме простой сравнительной степени не изменяются ни по родам, ни по числам, ни по падежам.

Втори час
1. Следва се ходът на урока в учебника и ТСР.
2. Да се обърне внимание на правилото от *„Запомните“.* По желание на учителя може да се каже на учениците, че освен термина „съставна“, може да се срещне и терминът „сложна сравнителна степен“ или да се направи аналог с българския език.
3. Зад. 9 може да се даде и за домашна работа писмено.

Тема: Дерево-красавица
Превосходная степень имени прилагательного

I. Цели:
Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата.

Лингвистична компетентност:
- **Лексическа компетентност:**

Усвояване на лексика по темата *„Растительный мир“.*
- **Граматическа компетентност:**

Усвояване образуването и употребата на сложна форма на превъзходна степен на прилагателните.

Речева компетентност:
Употреба на новия материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умение за обосноваване на собствено мнение.

Интеркултурна компетентност:
Запознаване с дървото *„берёзка“* като символ на родния край и руската природа.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час

1. Урокът може да започне с отгатване на гатанки за брезата. Едновременно със задаването на гатанките се показва рисунка (фотос) на брезова горичка.

Например:

Стоит Алёна –
Платок зелёный
Тонкий стан,
белый сарафан.

Ствол белеет,
Шапочка зеленеет.
Белые одёжки,
Красивые серёжки.

Русская красавица
Стоит на поляне
В зелёной кофточке,
В белом сарафане.

2. Обръща се внимание на красотата на брезата, като се изяснява как учениците разбират образните изрази в гатанките: *„платок зелёный, тонкий стан, белый сарафан, русская красавица“*. Затова е необходимо гатанките да бъдат прочетени от учителя още един път.

3. Думата *серёжки* може да се семантизира след прочита на третата гатанка.

4. Следва се ходът на урока в учебника и ТСР. Част от текста може да бъде прослушан от звукозаписа.

5. За домашна работа може да бъде предложено на учениците да съставят свои гатанки за брезата и другите дървета от текста.

Втори час

1. Вторият час започва с беседа върху получената информация за брезата и другите дървета от руската гора (упр. 3 и 4).

2. Запознаване със съставна форма на превъзходна степен. Да се насочи вниманието на учениците към склонението на двете части като склонението на прилагателните имена.

3. Вниманието на учениците се насочва към един от символите на България – розата. Изпълнява се упр. 5.

4. Материалът за сравнителна и превъзходна степен на прилагателните се обобщава в упр. 6.

Ключ:

а) упр. 5 – *самый любимый цветок; самого любимого цветка; самым ранним утром; самой нежной красавице; самом красивом символе*

б) упр. 6

а) *сравните по длине реки в России:*
Лена длиннее Волги и Енисея.
Лена – самая длинная река в России.
Енисей короче, чем Лена и Волга.
б) *сравните по высоте вершины в Болгарии:*
Мусала выше Вихрена и Богдана.
Мусала – самая высокая вершина в Болгарии.
Богдан ниже, чем Вихрен и Мусала.
в) *сравните по глубине моря:*
Чёрное море глубже Балтийского моря и Азовского моря.
Чёрное море – самое глубокое из трёх морей.
Азовское море мельче, чем Чёрное море и Балтийское море.

Тема: Лягушка-невеста

Краткие имена прилагательные

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Формиране на навици за подходящо интониране при изразяване на възхищение.

- **Лексическа компетентност:**

Овладяване на лексика по темата.

- **Граматическа компетентност:**

Усъвършенстване навиците за употреба на повелително наклонение.
Усвояване образуването и употребата на кратките прилагателни.

Речева компетентност:

Трениране на новия материал в сходни ситуации.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Урокът може да започне с разглеждане на първата илюстрация и беседа по нея: *Кто живёт в болоте? Нравится ли вам лягушка? Какая она?*
2. Преминава се към четене на текста за жабата. Семантизацията на лексиката става по време на четенето на текста.
3. Да се изпълнят задължително упр. 2 и 3 от учебника и упр. 1 и 2 в ТСР. С тях се преговарят пълните прилагателни, които ще послужат за изясняване на образуването на формите на кратките прилагателни.
4. Въвеждането на кратките прилагателни става с упр. 4 и 5 в учебника. Усвоява се съответната терминология.
5. Затвърждаването става с упражненията в учебника и ТСР.

Тема: Приятные хлопоты

Краткие имена прилагательные

I. Цели:

Затвърждаване употребата на кратките прилагателни. Въвеждане в темата *„Одежда“*.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Формиране на навици за правилно интониране при продуциране на диалог и изразяване на радост.

- **Лексическа компетентност:**

Овладяване на нова лексика и изрази по темата *„Одежда“*.
Усвояване на формули от РРЕ при извършване на покупки.
Формиране на навици за изказване на комплимент.

- **Граматическа компетентност:**

Усъвършенстване употребата на кратките прилагателни.

Речева компетентност:

Трениране на новия граматичен и лексичен материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:

Формиране на умения за продуциране на разказ за модата и дрехите с помощта на опори.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Урокът започва с преговор по съдържанието на приказката за жабата: *Кого выбрала лягушка в женихи? Почему лягушка решила выйти замуж за бобра?* В хода на беседата се преговарят кратките прилагателни.
2. За преход могат да послужат думите на учителя: *День свадьбы приближался. Жениху и невесте предстояло купить красивые наряды. Но это были приятные хлопоты.* (Семантизира се думата *хлопоты*). Актуализира се лексиката по темата *„Одежда“*, обогатена с прилагателни имена: *платье* (*белое, лёгкое, воздушное, длинное*), *костюм* (*светлый, тёмный, строгий*), *рубашка* (*белая, нарядная*), *галстук* (*яркий, узкий, широкий*), *пиджак* (*короткий, длинный*), *брюки* (*светлый, тёмный*), *туфли* (*модные*).
3. Работи се по текста (упр. 1, 2 и 3). Прочита се диалогът до всяка илюстрация, правят се коментари и се отговаря на въпросите.
4. Изпълнява се упр. 4, като се използват формулите на РРЕ отначало с опора на текста, а след това без опора.
5. Ситуациите в магазина се разиграват от името на героите: *„Продавщица и бобр“*, *„Продавщица и лягушка“* (упр. 5).
6. Урокът завършва с разказ на учениците за модните тенденции в тяхното училище (упр. 6).

Тема: Тётя Римма и её кот

I. Цели:

Формиране на умения за възприемане на информация от текст на равнището на значението и смисъла и прилагане на различни стратегии за работа върху съдържанието на текста.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Усвояване на интонирането в утвърдителни и отрицателни реплики.

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване на средства за изразяване на приблизително време.

Речева компетентност:

Формиране на умения за различни видове четене.
Умения за пълно и точно разбиране на фактите (да отделят информация, която да потвърждава или отрича факти).
Умения за установяване на логически връзки между фактите и за разполагане на отделните епизоди в логическа последователност.

Формиране на умения у учениците да се ориентират в съответствие с поставената задача.
Използване на компенсаторни стратегии (езикова и контекстуална догадка).
Формиране на умения за откриване на необходимата информация.
Формиране на умение за предлагане на подходящо заглавие.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умение за самостоятелно изказване по темата.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът може да започне с беседа за домашните любимци: *Есть ли у вас домашний любимец? Кто это? Как его зовут? Есть ли в его поведении что-нибудь необычное?*
2. На учениците се предлага да прочетат заглавието на разказа и да назоват неговите герои. Учителят съобщава, че през този час ще се разбере какво необикновено приключение е преживяла леля Римма.
3. Текстът се слуша или се чете от учениците и се отговаря на въпросите преди и след него (упр. 1).
4. Работи се по съдържанието на разказа (упр. 2–4). При разглеждане на последния момент от упр. 4 се обръща внимание на начините за изразяване на точно и приблизително време (по таблицата). Изпълнява се упр. 5.
5. При упр. 6 учениците не само възстановяват последователността на събитията в разказа, но и зачитат съответните моменти.
6. Упр. 7–9 дават възможност учениците да изказват собствено мнение и да го обосновават.

Тема: Моя Родина – „земной рай“...

Именительный падеж имён существительных и прилагательных мн.ч. – повторение

I. Цели:
Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Въвеждане в цикъла уроци *Склонение существительных и прилагательных во множественном числе*.

Лингвистична компетентност:

- **Лексическа компетентност:**

Овладяване на нова лексика по темата *„Природа“*.

- **Граматическа компетентност:**

Усъвършенстване образуването и употребата на съществителни и прилагателни в И.п. мн.ч.

Речева компетентност:
Трениране на езиковия материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умения за споделяне на информация за страната и родния край.

Интеркултурна компетентност:
Възпитание на чувство за толерантност към руската и българската природа, обичаи, култура. Въвеждане на понятията *„малая родина“* и *„большая родина“*.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът може да започне с беседа, свързана с членството на България в Европейския съюз. В хода на беседата учениците да предложат за какво може да се разкаже, ако трябва да направят страничка за България в интернет (например: за историята, природата, известните личности, културата и т.н.).
2. По преценка на учителя може, след прослушване на стихотворението по-долу, да се изясни понятието *„малая" родина*.

Что такое „малая" родина?
Разве это простой вопрос?
Это место, где ты родился,
Где учился и где ты рос...
И куда бы нас жизнь ни забросила,
И какой ни дала бы урок –
Как приятно всегда возвращаться
В милый сердцу родной уголок!

3. Сравнявайки съчиненията на двете деца в упр. 1, учениците да направят извод какво е „малка" и какво „голяма" родина според авторите на съчиненията. Да се изясни, че всеки има *„малая"* и *„большая" родина*. *„Малая" родина* е родното място за всеки отделен (град, село, улицата). А всички заедно живеем в една голяма родина – България.
4. Чрез наблюдение по текстовете за *„малая"* и *„большая"* родина се попълва сравнителната диаграма в упр. 2. Може да се допълни и с други съществителни от текстовете: *дерево – деревья, тропинка – тропинки*.
5. След изпълнение на упр. 2 се прави извод, че думите от дясната колонка са във форма на множествено число.
6. Учениците описват „малката" и „голяма" родина (упр. 3, 4), като се опират на лексиката от текстовете в упр. 1 (при затруднение в избора на окончанията да се направи справка по *„Шпаргалки"*).
7. Преминава се към упр. 5. Назовават се показаните природни забележителности. Предлага се учениците да посочат и други красиви кътчета от България.
8. След предварително зададения въпрос: *Какой красивый уголок Болгарии предлагает посетить туристическая фирма?* се прочита рекламата от упр. 6. Изпълнява се задачата – отбелязаните словосъчетания от рекламата се поставят в множествено число и се назовава падежа (И.п.).
9. С упр. 7 учениците разказват за Родопите, като целенасочено употребяват словосъчетания в И.п. мн.ч.

Тема: Приглашаем в Родопский край
Предложный падеж имён существительных мн.ч.

I. Цели:

Лингвистична компетентност:
Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата. Усвояване мн.ч. на съществителните в Предложен падеж.

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване окончанията на П.п. мн.ч. Употреба на П.п. в значения за място, средства за придвижване и предмет на мислите и речта.

Речева компетентност:
Трениране на новия материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умение за продуциране на текст с помощта на опорни въпроси.
Употреба на новия материал в реален контекст.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час
1. Урокът започва с беседа за природните забележителности на България.
2. Учениците прочитат разговора между турагента и желаещите да почиват в Родопите. След отговор на въпросите се прави извод за окончанията на съществителните в Предложен падеж множествено число. Затвърждава се с упр. 4.
3. Упр. 5 помага за трансформиране на диалогичната реч в монологична.
4. В края на урока се предлага на учениците да разкажат за организацията на последната екскурзия с техния клас.
5. Успоредно с упражненията в учебника се правят и упражненията от ТСР.

Втори час
1. Започва с беседа за Родопските забележителности и с припомняне на информацията от предходния час за услугите, които предлагат туристическите фирми.
2. Разглежда се рекламният проспект от упр. 6. Отговаряйки на поставения въпрос, учениците употребяват форми на съществителните в Предложен падеж мн.ч.

Ключ:
Отдыхающие будут кататься зимой на лыжах, санках, вездеходах, а летом – на лодках, катамаранах, байдарках и лошадях.
3. Упр. 7 е разработено върху легендата за Орфей. Учениците слушат част от легендата. Прочитат записките на туриста и отговарят на въпросите, като целенасочено употребяват съществителни имена в П.п. мн.ч.
Текстът е за аудиране.

Орфей и Эвридика

В древнегреческих легендах и мифах рассказывается об удивительном певце и музыканте Орфее. В звуках его божественной лиры было столько силы, что двигались даже деревья и скалы.

Орфей полюбил юную Эвридику, и сила этой любви не имела себе равных. Они поженились и поселились в землях Фракии. Однажды Эвридика собирала цветы на полянах, наступила на змею и умерла от её укуса.
Чтобы развеять горе, Орфей отправился странствовать. С аргонавтами он побывал в далёких краях. Но воспоминания о днях, проведенных с любимой Эвридикой, всюду неотступно следовали за ним.

Надеясь вернуть возлюбленную, Орфей смело спустился в царство мёртвых. Ничего он не взял с собой, кроме лиры и нераспустившейся веточки вербы. На берегах Стикса (реки мёртвых) начался его путь. Оказавшись у трона владыки мёртвых Аида, Орфей на коленях умолял его вернуть Эвридику. Но грозный Аид был непреклонен. Тогда Орфей спросил позволения спеть и сыграть на лире. И запел юноша лучшую из своих песен – песню о любви. И пока пел, веточка вербы, которую он принёс, распустилась.

4. Урокът завършва с упр. 8 – втората половина на легендата за Орфей.

Тема: От южных морей до полярного края...

Предложный падеж имён прилагательных мн.ч.

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата. Усвояване мн.ч. на прилагателните в Предложен падеж.

Лингвистична компетентност:

- **Лексическа компетентност:**

Усъвършенстване на лексични навици по темата *„Природа“*.

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване окончанията и употребата на прилагателните в П.п. мн.ч.

Речева компетентност:

Трениране употребата на новия материал в различни ситуации.
Умение за трансформиране на текст от единствено в множествено число.

Интеркултурна компетентност:

Получаване на информация за Русия, руската природа, руския химн.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

Първи час

1. В първата част на урока да се акцентира върху размерите на Русия.
Провежда се беседа, по време на която на учениците се съобщава, че този час ще бъде направено пътешествие по най-голямата по територия страна в света – Русия. Например: *На прошлых уроках мы побывали в самых красивых уголках Болгарии. Сегодня мы отправимся в путешествие в самую большую по территории страну в мире – Россию.*
Разглежда се картата в учебника, може да се използва и глобус или физическа карта на Русия.
2. Прочитат се уводните думи към урока и се отговаря на въпросите: *Где (на каких континентах) расположена Россия? Покажите страны света. – Где юг? Где север? Где восток? Где запад? Где солнце заходит? Где оно всходит?*
3. Вниманието се насочва към думите, с които започва химнът на Русия (упр. 1). Изпълнявайки задачите, учениците не само посочват географските обекти, но и използват художественото описание на размерите на Русия от увода.
4. Информацията за размерите на Русия се допълва с часовите пояси – рубриката *Это интересно!* и упр. 2, 3 и 4 след нея. Преговорят се числителните имена (за изразяване на часово време) и фразите, с които питаме за часа.

Втори час

1. Урокът може да започне с беседа по известната вече информацията за Русия.
2. За преход към упр. 5 могат да послужат думите на учителя: *Разные люди по-разному представляют себе Россию? Давайте познакомимся с некоторыми высказываниями.*
3. Учениците прочитат изказванията на различни хора за Русия (упр. 5) и отговарят на въпросите. Правят се наблюдения за окончанията на прилагателните имена в Предложен падеж множествено число (упр. 6).

4. При затвърждаването на граматичния материал се изпълняват упр. 7, 8.
Ключ:
а) упр. 7 – в *густых лесах; на тёплых пляжах; о великих учёных и музыкантах*
б) упр. 8 – *напоминает о говорливых чистых речках, о зелёных холмах, о высоких берегах, о бревенчатых избах, о маленьких деревнях, о белых хороводах, о таинственных елях, о звонких песнях; в живописных местах*

Тема: Секрет мастерства

I. Цели:
Формиране на умения за възприемане на информация от текст на равнището на значението и смисъла и прилагане на различни стратегии за работа върху съдържанието на текста.
Лингвистична компетентност:
- **Лексическа компетентност:**

Усвояване названията на някои професии.
Усвояване семантиката и употребата на някои руски фразеологизми.

Речева компетентност:
Формиране на умения за различни видове четене.
Формиране на умения у учениците да се ориентират в съответствие с поставената задача.
Използване на компенсаторни стратегии (езикова и контекстуална догадка).
Формиране на умения за откриване на необходимата информация.
Формиране на умения за възстановяване на текст.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умение за продуциране на самостоятелно изказване по темата за професиите.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът може да започне с беседа за различни професии. Например: *Кем работают ваши родители? Нравится ли им их профессия? Нравится ли вам профессия ваших родителей? Кем вы хотите стать в будущем? Какую профессию вы считаете самой интересной и важной?*
2. Изпълнява се упр. 1. Дава се отговор на въпроса *Кто такой мастер?* и се изяснява какви фразеологизми се използват в руския език за хората, които са професионалисти в своята работа.
3. Учителят въвежда думата *ремесло*, която означава: *профессия, занятие*.
4. С помощта на илюстративния материал (упр. 2) учениците назовават на руски език представителите на различни занаяти. Семантизира се думата *ремесленник*.
5. Изпълняват се упражненията по текста.
6. Ключ за упр. 5.
Мальчик очень хотел стать мастером. Но не каждый ремесленник мог стать Мастером. Мальчик учился гончарному делу и очень хотел узнать, в чём же действительно секрет

настоящего мастерства. Для того, чтоб стать настоящим Мастером, надо с самого начала знать несколько вещей. Во-первых, для чего ты хочешь заниматься этим делом. Во-вторых, подходишь ли ты для этого, не испугаешься ли первых трудностей.
В-третьих, готов ли ты всю жизнь учиться, а не останавливаться на достигнутом. В-четвёртых, готов ли ты передать свои знания другим. Наверное, именно в этом секрет настоящего мастерства.
7. При изпълнение на упр. 6 учениците отначало търсят доказателства на посочените тези в текста, а след това определят кое от всичките условия според тях е най-главното.
8. Урокът може да завърши с разговор за занаятите и известни майстори занаятчии в родния край на учениците (упр. 8).

Тема: Город мастеров

Родительный падеж имён существительных мн.ч.

I. Цели:
Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата. Усвояване мн.ч. на съществителните в Родителен падеж.
Лингвистична компетентност:

- **Лексическа компетентност:**

Усвояване на думи и изрази по темата *„Русское народное искусство“*.

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване окончанията и употребата на съществителните в Р.п. мн.ч.

Речева компетентност:
Трениране на новия материал в различни ситуации.

Интеркултурна компетентност:
Запознаване с произведения на руските художествени занаяти.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Урокът може да започне с беседа за празниците като цяло. Изяснява се какви празници има и как ги празнуваме.
2. Прочита се информацията в упр. 1 и след изпълнението на задачите след текста се прави наблюдение върху окончанията на съществителните в Родителен падеж множествено число (упр. 2, 3). За справка се използва таблицата.
3. С упр. 4, 5 и 6 се упражнява употребата на съществителни имена в Р.п. мн.ч. Едновременно с това се преговарят и значенията на Р.п.

Ключ към упр. 3

праздников	праздник	мужской род	на тв. согласн.	-ОВ
мастеров	мастер	мужской род	на тв. согласн.	-ОВ
кукол	кукла	женский род	на -А	□
посетителей	посетитель	мужской род	на мягк. согл.	-ЕЙ
изделий	изделие	средний род	на -ИЕ	-ИЙ
промыслов	промысел	мужской род	на тв. согласн.	-ОВ
людей	человек	мужской род	исключение	-ЕЙ
умельцев	умелец	мужской род	на -Ц	-ЕВ
красок	краска	женский род	на -А	□
звуков	звук	мужской род	на тв. согласн.	-ОВ
огней	огонь	мужской род	на мягк. согл.	-ЕЙ
подарков	подарок	мужской род	на тв. согласн.	-ОВ
чудес	чудо	средний род	исключение	□
друзей	друг	мужской род	исключение	-ЕЙ
песен	песня	женский род	на -Я	
улыбок	улыбка	женский род	на -А	

Ключ:

Упр. 5

У меня одна шкатулка, а у моей сестры много шкатулок. Я знаю одно стихотворение и одну песню, а мой друг знает много стихотворений и песен.

Мне очень понравился поднос. Мастерицы предлагали много подносов.

Андрей хотел подарить маме русскую шаль. Был большой выбор шалей.

Свистулька из глины – изделие русских умельцев. На празднике было много свистулек. На сцену вышел танцор. Затем появилось ещё несколько танцоров.

Упр. 6

В давние времена у деревенских детей не было много игрушек. Немногие игрушки, которые были у них, никогда не представляли собой бесполезных вещей. Они развивали фантазию и воображение малышей. С пяти-шести лет дети делали игрушки сами: из палочек, тряпочек, коры разных деревьев. У девочек обычно было много самодельных кукол, а у мальчиков – целые флотилии корабликов и лодочек. Коллекции детских самоделок поражают, насколько изобретательны их создатели.

Тема: Радость, свет и красота!

Родительный падеж имён прилагательных мн.ч.

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата. Усвояване мн.ч. на прилагателните в Родителен падеж.

Лингвистична компетентност:

- **Лексическа компетентност:**

Усвояване на лексика по темата *„Русские сувениры“*.

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване окончанията и употребата на прилагателните в Р.п. мн.ч.

Речева компетентност:
Трениране употребата на новия материал в различни ситуации.
Формиране на умение за възстановяване на текст.

Комуникативна компетентност:
Самостоятелно продуциране на текст с включване на новия материал.

Интеркултурна компетентност:
Запознаване със старинния руски град Вятка (сега град Киров) и с руския сувенир *„Дымковская игрушка“*.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът може да започне с разговор за различни руски сувенири по материалите от предния час. Преминава се към новата тема и се съобщава, че учениците ще се запознаят с уникален руски сувенир – *Дымковская игрушка*.
2. Учениците прочитат самостоятелно текста след заглавието и отговарят на въпросите по него: *Где делают игрушки (Почему игрушки носят название „Дымка“)? Из чего их лепят? Кто их лепит? С какой целью?*
3. Преминава се към стихотворението за Димка, разглежда се снимковият материал и се семантизира непознатата лексика. Отговаря се на въпросите преди и след стихотворението. Учениците стигат до извода, че играчките са символ на детството, радостта, светлината и красотата.
4. С упр. 2 се прави наблюдение и се стига до извод за окончанията на прилагателните в Родителен падеж множествено число.
5. Новият материал се затвърждава с упр. 3–5.
6. ***Ключ:***
а) упр. 3 – *несколько глиняных фигурок; чудесных зверей; фантастических птиц; пёстрых индюков; румяных барынь*
б) упр. 5 – *глиняных промыслов; краснощёких барынь; румяных кавалеров; быстрых коней; добродушных медведей; дружных чаепитий; ярмарочных гуляний; весёлых катаний; талантливых мастериц; синих, малиновых, зелёных, жёлтых, оранжевых клеток, полосок, точек; ярких кругов, золотых ромбов*

Тема: Вспоминаем, обобщаем!

I. Цели:
Обобщаване на Именителен, Предложен и Родителен падеж в множествено число. Обобщаване на системно и на функционално равнище.

Лингвистична компетентност:

- **Граматическа компетентност:**

Усъвършенстване употребата на съществителните и прилагателните в И. п, П.п. и Р.п. множествено число.

Речева компетентност:
Трениране на материала в различни ситуации.
Формиране на умение за възстановяване на текст.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Тъй като урокът е за попълване и коригиране на пропуски по граматика, предлагаме да се следва ходът в учебника и ТСР.
2. Да се обърне внимание на упр. 2 в учебника и да се свърже с текста от упр. 1.
Ключ:
Не бывает моторной лодки без синей реки; новогодних праздников без весёлых песен; вкусного хлеба без белой муки; летнего дождика без грозовой тучи; ароматной розы без острых шипов; волшебных сказок без интересного начала; осеннего леса без вкусных грибов; настоящей дружбы без верных друзей; смелых лётчиков без чистого неба; родного дома без открытых дверей; раннего утра без красивого рассвета; серого дыма без жаркого огня; больших школ без шумных переменок; любимой мамы без меня.
3. При изпълнение на упр. 5 може да се направи сравнение с картината до текста.
4. ***Ключ към упр. 7:***
В высоких старых лесах пять этажей. На каждом из них селятся разные птицы и звери. Под землёй живут лесные мыши и кроты. На первом этаже живут колючие ежи, дикие кабаны, серые зайцы и много-много других животных. Большинство певчих птиц вьют гнёзда в густых кустарниках и на низких деревьях. Дома трудолюбивых дятлов и крикливых сорок – чуть выше. Выше всех, на пятом этаже, строят свои гнёзда хищные ястребы и орлы.
5. По-долу прилагаме различни текстове за допълнителни упражнения по падежите. Могат да се използват в упражнения от рода: *Раскройте скобки. Допишите недостающие окончания.*
1. *Сколько на планете Земля географических объектов и названий?*
На этот вопрос ответить трудно. На планете Земля огромное число городов, сёл, деревен, рек, гор. В населённых пунктах есть площади, улицы, переулки, которые тоже имеют свое название.
А сколько в мире имён и фамилий?
Если учесть, что на Земле сейчас живёт более четырёх миллиардов человек, легко посчитать, что всего будет почти четыре миллиарда имён.
Возникновение, история, распространение собственных названий изучают много историков, географов, языковедов.
(По Л. Успенскому)
2. *Я мечтаю, чтобы в школе будущего было несколько библиотек, а в библиотеках полно книг. В спортзалах много мячей, а в классах – компьютеров. Перед школой – фонтаны. Дети изучают 20 языков мира.*
У преподавателей биологии – зоопарк. По школе свободно гуляют ручные тигры и львы. Кругом летают канарейки и попугаи.
Учителя и дети в школу прилетают на маленьких самолётах или приезжают на быстрых автомобилях.
3. *Перед ясной погодой ветки ёлок поднимаются вверх. Ласточки кружат высоко в небе. Оживляются пчёлы, бабочки, пауки плетут сети. Открываются цветы одуванчиков.*
4. *Для человека мир состоит из красок, запахов и звуков. Журчит ручей, поют птицы. Всё это звуки. И крик пастуха, и ваш ответ на уроке, хотя звуки эти разные.*
5. *Много народных пословиц учит нас надеяться на свои силы и не ждать милостей от волшебных сил. (Е. Пермяк)*
6. *Братская любовь крепче каменных стен.*

Тема: Дом на века

I. Цели:
Получаване на информация за традиционната руска къща.
Лингвистична компетентност:
- **Лексическа компетентност:**

Усвояване на думи и изрази по темата *„Дом“*.
Усвояване на формули от РРЕ в ситуации „Посрещане на гости“.

Речева компетентност:
Формиране на умение за откриване на информация в текста.
Формиране на умения за завършване на текст.

Комуникативна компетентност:
Употреба на новия материал в естествени ситуации от живота на учениците.

Интеркултурна компетентност:
Получаване на информация за традиционната руска къща, националните дрехи и руското гостоприемство.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. В началото на часа учениците разглеждат снимковия материал, четат увода и коментират информацията за традиционната руска къща.
2. Текстът от упр. 1 се прочита от учениците или учителя. Прави се коментар на отделните моменти. Описанието на къщата се свързва с назоваването на отделни черти от външния вид на човека. Стига се до отговор на въпроса преди текста.
3. Упр. 2–3 затвърждават новата лексика и развиват уменията на учениците за съставяне на кратко монологично изказване – описание.
4. Упр. 4 служи за запознаване със старинния руски обичай *посиделки*. След отговорите на въпросите учениците правят извод за сходството с българския обичай *седянка*.
5. В упр. 5 се усвояват формулите на РРЕ при посрещане на гости и се дава страноведска информация за руската печка, нейната роля в живота на човека и за традиционни руски ястия. Учениците четат полилога, намират нужната информация за отговор на поставените въпроси, разиграват по роли ситуацията.
6. Следва запознаване с някои елементи от традиционната национална руска носия (упр. 7) и отработване изразите *одет/а во что?* и *быть в чём?*
7. Усвоената в часа лексика и формули на РРЕ се използват в нова ситуация (упр. 8) – посрещане на гости на имен ден.

Тема: Моя комната

Винительный падеж неодушевлённых имён существительных и прилагательных мн.ч.

I. Цели:
Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране

на правилата. Усвояване мн.ч. на неодушевените съществителни и прилагателни във Винителен падеж.

Лингвистична компетентност:

- **Лексическа компетентност:**

Овладяване на нова лексика по темата *„Дом. Квартира. Комната подростка“*.

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване окончанията и употребата на неодушевените съществителни и прилагателни във В.п. мн.ч.

Речева компетентност:

Трениране на новата лексика и граматика в различни ситуации.

Усвояване на речеви модели в ситуация на разговор между консултант дизайнер и купувач.

Комуникативна компетентност:

Използване на новия материал в ролева игра. Продуциране на самостоятелни изказвания в съответствие с избраната роля.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът започва с беседа, по време на която се назовават помещенията в един съвременен дом – *прихожая, гостиная, спальня, детская комната, кухня*.

2. С помощта на илюстративния материал учениците посочват какви мебели има във всяко помещение.

3. За да се премине към новата тема, може да бъдат зададени следните въпроси: *Есть ли у вас своя комната? Нравится ли она вам? Есть ли в ней лишние вещи? Как бы вы хотели обсавить свою комнату?* Семантизира се думата *обставить*.

4. Учениците четат и коментират уводните думи към текста. Изяснява се значението на думата *подросток* и какво е характерно за тази възраст.

5. Преминава се към упр. 1. Учениците прочитат или прослушват текста, отговарят на въпросите по него и коментират съветите на дизайнера.

6. Правят се наблюдения (упр. 2) върху отбелязаните в текста словосъчетания. Стига се до извод за окончанията на неодушевените съществителни и прилагателните към тях във Винителен падеж множествено число.

7. За затвърждаване на окончанията на В.п. мн.ч. се използва работата по рекламата (упр. 3) и разговора в магазина (упр. 4).

8. Получените знания се затвърждават в нова ситуация – обзавеждане на детска стая (упр. 5), като се съставя диалог по образец от упр. 4. Учениците посочват какво биха желали да купят за своята детска стая.

9. Урокът завършва с изпълнение на упр. 6.

Тема: С новоселъем!

Винительный падеж одушевлённых имён существительных и прилагательных мн.ч.

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране

на правилата. Усвояване мн.ч. на одушевените съществителни и прилагателни във Винителен падеж.

Лингвистична компетентност:

- **Лексическа компетентност:**

Овладяване на нова лексика по темата: *„Семья. Родственники. Гости“.*

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване окончанията и значенията на одушевени съществителни и прилагателни във В.п. мн.ч.

Речева компетентност:

Трениране на новия езиков материал в различни ситуации.

Овладяване на формули от РРЕ в ситуация посрещане на гости при преместване в нов дом.

Комуникативна компетентност:

Формиране на умение за продуциране на монологично изказване по темата. Изпълнение на различни роли чрез участие в ролева игра.

Интеркултурна компетентност:

Запознаване с традициите в Русия при преместване в нов дом.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът започва с разговор за традиционния празник *новоселье*. Учениците четат уводните думи. Изяснява се, че *новоселье* се празнува два пъти.

2. Прочита се упр. 1, отговаря се на въпросите преди и след него.

3. Правят се наблюдения (упр. 2) върху отбелязаните в текста словосъчетания. Стига се до извод за окончанията на одушевените съществителни и прилагателните към тях във Винителен падеж множествено число.

4. За затвърждаване на окончанията на В.п. мн.ч. се изпълнява упр. 3.

5. Упр. 3 дава страноведска информация за старинните традиции, които са съществували при нанасянето в нов дом. След прочитането и отговора на въпроса по текста учениците предават получената информация в множествено число.

Ключ:

В новый дом вначале запускали животных: в первую ночь – котов или кошек, во вторую – петухов, в третью – поросят, в четвёртую – овец, в пятую – коров, в шестую – лошадей. На седьмую ночь в новый дом входили люди.

6. Упр. 4 затвърждава употребата на В.п. мн.ч. – одушевени и неодушевени съществителни имена.

7. В упр. 5 на учениците се предлага да прочетат поканата за празника новоселье и да разкажат от името на гост къде е бил и как е стигнал до новото жилище на Виктор.

8. В края на часа се прави разговор по въпросите от упр. 6.

Тема: Быть счастливым...

Дательный падеж и Творительный падеж имён существительных мн.ч.

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата. Усвояване мн.ч. на съществителните в Дателен и Творителен падеж.

Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Усвояване на навици за интониране при даване на съвет.

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване окончанията и употребата на съществителните в Д.п. и Т.п. мн.ч.

Речева компетентност:

Трениране на новия материал в различни ситуации.
Формиране на навик за изказване на съвет.

Комуникативна компетентност:

Формиране на умение за използване на материала при продуциране на монологично изказване.

Интеркултурна компетентност:

Получаване на информация за живота и дейността на руския яхтмен Фьодор Конюхов, чието име фигурира в енциклопедията *„Хроника на човечеството“*.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. В началото на часа учениците се запознават със съвременния руски пътешественик Фьодор Конюхов. Прочитат се уводните думи за него и може да се отговори на въпросите: *Кто такой Фёдор Конюхов? Чем он известен?*
2. Интервюто от упр. 1 допълва информацията за пътешественика. Коментират се неговите постижения и представата му за щастието.
3. Изпълняват се упр. 2 и 3, прави се извод за окончанията на съществителните в Дателен и Творителен падеж множествено число.
4. Учениците изказват собствено мнение по думите на Ф. Конюхов – съгласяват се или не се съгласяват с него (упр. 4).
5. Затвърждаването на окончанията на съществителните в Дателен и Творителен падеж множествено число става с упр. 5. Учениците допълват изказванията на свои връстници по темата за щастието. Използват се *слова-помощники*.

Ключ:

И хотя иногда родители раздражают нас расспросами и нравоучениями, я уверен, что они просто хотят добра своим детям.

Я доверяю своим родителям, прислушиваюсь к их советам, хотя не сразу соглашаюсь с ними.

Мои родители интересуются только моими успехами в школе. Всегда можно посекретничать с друзьями. Я доверяю своим друзьям и делюсь с ними проблемами и неудачами.

А я вот так отстаиваю перед родителями своё равноправие. С друзьями-фанатами мы собираемся и слушаем любимые диски. Тогда мы делимся секретами и обсуждаем разные проблемы.

6. Прочитат се съветите на училищния психолог (упр. 6) и се отговоря на въпроса преди текста.
7. Използвайки информацията от упр. 6, учениците допълват изреченията в упр. 7, като целенасочено използват Д. и Т.п. мн.ч.
8. Урокът завършва с отговорите на учениците на въпроса от упр. 8.

Тема: Здесь всегда весело и интересно

Дательный падеж и Творительный падеж имён прилагательных мн.ч.

I. Цели:
Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата. Усвояване мн.ч. на прилагателните в Дателен и Творителен падеж.
Лингвистична компетентност:

- **Лексическа компетентност:**

Усвояване на лексика по темите: *„Интересы. Занятия. Свободное время.“*

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване окончанията и употребата на прилагателните в Т.п. и Д.п. множествено число.

Речева компетентност:
Трениране употребата на новия материал в различни ситуации.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умение за продуциране на монологично изказване в ситуации от живота на учениците и включване на усвоения материал в речта им.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Урокът може да започне с беседа, по време на която се обсъждат начините за разрешаване на конфликт и пътищата за излизане от него, обсъждани в предишния урок.
2. Прочита се рекламата на Дома за детско творчество, обсъждат се възможностите за занимания там по интереси. Учениците биха могли да изкажат мнение те лично в какви форми биха се включили.
3. Изпълнява се упр. 2, прави се извод за окончанията на прилагателните имена в Дателен и Творителен падеж множествено число.
4. Затвърждаването на окончанията на съществителните и прилагателните в Дателен и Творителен падеж множествено число става с упр. 3 и 4.
5. Преди изпълнението на упр. 5 и 6 се припомня управлението на някои глаголи, изискващи употребата на Д.п. и Т.п.
6. В края на часа отделни ученици разказват за себе си (упр. 8), като отговорят на въпросите и целенасочено използват Д.п. и Т.п.

Тема: Вспоминаем, обобщаем!

I. Цели:
Обобщаване на В.п., Д.п. и Т.п. на функционално и на системно равнище.
Лингвистична компетентност:

- **Граматическа компетентност:**

Усъвършенстване употребата на съществителни и прилагателни във В.п., Д.п. и Т.п. множествено число.

Комуникативна компетентност:
Включване на материала в самостоятелно изказване, близко до живота и интересите на учениците.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Часът може да започне с беседа по следните въпроси: *Что вы любите делать в свободное время? Занимаетесь ли вы спортом? Посещаете ли спортивные секции? Есть ли у вас мечта стать известными спорсменами?*
2. Съобщава се, че този час учениците ще се запознаят с две момчета, които имат една голяма мечта? Каква е тя, ще разберат, когато прочетат разказа от упр. 1.
3. Разказът от упр. 1 се прочита и се отговаря на въпросите преди и след него. Да се обърне внимание на играта на думи в диалога:

Одни ребята остановили меня:
*– Мальчик, ты почему **в одних носках**?*
*– **Я не в одних**, я **в десяти**, – объяснил я незнакомым ребятам.*
– Да мы не о том, ты же без ботинок.

Да се обясни, че изразът *в одних носках* означава „само по чорапи“, а момчето го е разбрало, че е с „един чифт чорапи“ и затова обяснява, че е с десет чифта.
4. Определят се падежите на отбелязаните словосъчетания в разказа за момчетата (упр. 2).
5. Упр. 3 е краят на разказа. Учениците допълват изреченията с подходящи словосъчетания, дадени в *слова-помощники*, и разбират какво се е случило с героите.
6. Упр. 4, 5 и 6 служат за обобщение на материала по Д.п., В.п. и Т.п. мн.ч.
7. *Ключ към упр. 6:*

Это астрономы. Они изучают космические объекты. Астрономы – специалисты по космическим объектам.

Это метеорологи. Они наблюдают за погодными явлениями. Метеорологи – специалисты по погодным явлениям.

Это переводчики. Они используют в работе иностранные языки. Они владеют иностранными языками. Переводчики – специалисты по иностранным языкам.

Это программисты. Они интересуются компьютерными программами. Они составляют компьютерные программы. Программисты – специалисты по компьютерным программам.

Тема: Не хуже вас, цирковых!

I. Цели:
Формиране на умения за възприемане на информация от текст на равнището на значението и смисъла и прилагане на различни стратегии за работа върху съдържанието на текста.
Лингвистична компетентност:

- **Фонетична компетентност:**

Формиране на навици за правилно интониране и изразяване на лично отношение чрез четенето.

- **Лексическа компетентност:**

Овладяване на лексика по темата *„Цирк“*.

Речева компетентност:
Формиране на умения за различни видове четене.
Формиране на умение за използване на езикови и компенсаторни стратегии при четенето.
Умения за установяване на логически връзки между фактите и за разполагане на отделните епизоди в логическа последователност.
Формиране на умения у учениците да се ориентират в съответствие с поставената задача.
Умения за трансформация на текста и преразказване от друго лице.
Умения за работа по групи.

Комуникативна компетентност:
Формиране на умение за оценяване на събитията и изразяване на лично отношение към проблемите.

Интеркултурна компетентност:
Запознаване с руския детски писател Виктор Драгунски и неговия герой Дениска. Създаване на интерес към творчеството на писателя.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Учениците се запознават с информацията за руския писател Виктор Драгунски (упр. 1). Същевременно се семантизира и усвоява лексиката, свързана с цирка. За това помагат въпросите преди и след текста, а също така и снимковият материал.
2 . С упр. 2 започва работата по текста. Той се чете на части, разглеждат се съответните илюстрации към тях, отговаря се на въпросите и се прави коментар по съдържанието.
3. След общото запознаване със сюжета на разказа започва по-детайлна работа върху езика и изразните средства, с помощта на които се разкриват темата и идеята на разказа – случката в цирка и как едно приключение може да сприятели хората.

Тема: Знак метро – большое М

I. Цели:
Получаване на информация за Московското метро и усвояване на правила за неговото използване.

Лингвистична компетентност:

- **Лексическа компетентност:**

Овладяване на думи и изрази по темата: *„Метро“*.

- **Граматическа компетентност:**

Усъвършенстване употребата на някои глаголи за движение.

Речева компетентност:

Трениране на новия материал в различни ситуации.

Интеркултурна компетентност:

Получаване на информация за метрото в Москва.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Учениците разглеждат илюстрацията с буквата *„М“*. Води се беседа познават или не това обозначение.
2. Прослушва се стихотворението от упр. 1, изяснява се какво означава този знак.
3. Учениците четат самостоятелно информацията за московското метро, отговаря се на въпросите преди и след текста.
4. Разглежда се схемата на метрото, обяснява се какво значи *линия*, уточнява се, че всяка линия има свой цвят, назовават се линиите по цвят. Отговаря се на въпроса защо линиите са различни по цвят – за удобство на пътниците. Семантизират се думите *станция* – спирка на метрото, *станция пересадки* – мястото, където се събират няколко линии и можеш да минеш от една линия на друга. Разглежда се и картата за пътуване в метрото. Прави се коментар. Например: *На сколько поездок эта карточка?/Сколько раз можно её использовать? Сколько она стоит?*
5. Изпълнява се упр. 3. Учениците се запознават със съобщенията, които могат да бъдат чути в московското метро, и отговарят на въпроса защо там е невъзможно да се загубиш. Специално внимание да се обърне на предупрежденията за безопасност в метрото – при спиране и потегляне на влака.
6. В упр. 4 учениците се запознават с възможни ситуации при пътуване в метро. Влизат в ролята на участници в ситуацията и се научават:
а) да попитат къде се намира станцията на метрото и да отговорят на отправен към тях въпрос;
б) да попитат как се стига до определено място с метро;
в) как да купят билет или карта за пътуване в метрото;
г) и **д)** научават правилата за поведение на ескалатора и на платформата.
Отговорите на въпросите от упр. 4 са отстрани и са подредени в правилен ред.

Тема: Ещё раз о местоимениях

Вопросительные и относительные местоимения

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата. Усвояване на въпросителните и относителните местоимения.

Лингвистична компетентност:

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване на различията между въпросителните и относителните местоимения и тяхната употреба.

Речева компетентност:

Формиране на навици за възстановяване на реплики от диалог.
Трениране на материала в различни ситуации.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът започва с прочитането на приказката за Слона и Мравката (упр. 1).
2. Прави се наблюдение върху подчертаните думи и се стига до извод за ролята им в изречението. Отбелязва се, че това са въпросителни думи, но в едни случаи с тяхна помощ задаваме въпрос, а в други – свързваме частите на изречението.
3. Разглежда се и се осмисля правилото за въпросително-относителните местоимения.
4. С упр. 2 се прилага правилото за употреба на въпросителните местоимения, а с упр. 3 – на относителните. Специално внимание да се обърне на местоименията, които не се скланят – *г д е, к у д а, п о ч е м у* и др.
5. Упражнява се преобразуването на относителните местоимения във въпросителни (упр. 4).
6. С упр. 5 и 7 се прави наблюдение, което цели учениците да разберат правилната употреба на глагола след въпросителните местоимения *к т о?* и *ч т о?*
7. Усвояването на това правило става с упр. 6 и 8.
8. ***Ключ за упр. 4 в ТСР:***

Охотник вышел к реке, в которой купались медвежата.
Лучи солнца осветили деревья, которые за минуту до этого казались темной массой.
Мы остановились у озера, по которому плавали лодки.
Я вошёл в лес, в котором было очень прохладно.

Тема: Старая сказка на новый лад

Неопределённые местоимения

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата. Усвояване на неопределителните местоимения.

Лингвистична компетентност:

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване на образуването, употребата и правописа на неопределителните местоимения.

Речева компетентност:

Употреба на неопределителните местоимения в различни ситуации.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът започва с беседа за народното творчество и за приказките. Припомнят се някои народни приказки, които учениците са чели или слушали в детството. Споменава се и приказката за житената питка и подобна приказка има и в руския фолклор. Семантизира се думата *колобок*.

2. Чрез беседа (при необходимост с помощта на въпроси) кратко се припомня съдържанието на приказката *„Колобок“*. Например: *Что испекла бабка? Где лежал Колобок? Что он сделал? (покатился по дорожке; побежал; убежал) Кто встретился на пути Колобка? От кого он убежал? Кто его съел?*

3. Прочита се уводът. Последното изречение, че приказката ще бъде прочетена по нов начин, служи за преход към упр. 1.

4. Прочита се „продължението“ на приказката (упр. 1) и се отговаря на въпросите.

5. Преминава се към наблюдение върху подчертаните местоимения. Разглежда се и се прочита правилото за неопределителните местоимения (упр. 2).

6. Упр. 3 подготвя изясняването на разликата в значенията на неопределителните местоимения с частиците *-то* и *-нибудь*. Частицата *-то* придава значение *„неизвестно что или кто“*, а частицата -нибудь – *„безразлично что или кто“*.

7. Работи се върху затвърждаване употребата на неопределителните местоимения (упр. 4 и 5).

Ключ към упр. 5:

На лестнице послышался шум, кто-то постучал в дверь. Прочитайте, пожалуйста, какое-нибудь новое стихотворение. Купите какую-нибудь открытку! У меня есть какие-нибудь) ошибки в контрольной? Я подарю сестре какую-нибудь игрушку. Поговори с кем-нибудь из ребят! Завтра я приготовлю что-нибудь к ужину. Юра – настоящий друг. Он всегда кому-то помогает, всегда для кого-то что-то делает. Если ты не понимаешь чего-то по математике, обратись к Юре за помощью.

8. Преди изпълнение на упр. 6 учителят насочва вниманието на учениците към значението на частицата *кое-* (*„безразлично что или кто из определённой группы предметов или лиц“*) и на употребата на неопределителните местоимения с тази частица. Да се акцентира на факта, че ако има предлог, той разделя частицата от въпросителното местоимение.

Ключ към упр. 6:

Вы всё сделали? – Нет, только кое-что.
Ты со всеми говорил вчера? – Нет, только кое с кем.
Ты обо всём рассказал? – Нет, только кое о чём.
Ты всех сфотографировал? – Нет, только кое-кого.
Все были в музее? – Нет, только кое-кто.
Ты всем об этом рассказал? – Нет, только кое-кому.

9. Може да се предложи на учениците в края на часа да разкажат история с невероятен край с целенасочена употреба на неопределителните местоимения.

Тема: Поиски продолжаются

Отрицательные местоимения

I. Цели:

Продължаване работата върху изграждане на знания за граматичната система на руския

език. Формиране на умения за наблюдение и самостоятелно откриване и формулиране на правилата. Усвояване на отрицателните местоимения.

Лингвистична компетентност:

- **Граматическа компетентност:**

Усвояване на особеностите при образуването, употребата и правописа на отрицателните местоимения.

Речева компетентност:

Трениране на новия материал в различни ситуации.
Формиране на умение за трансформация на разказ от 3 лице.

II. Ход на урока:

Урокът е предвиден за **един учебен час**.

1. Урокът може да започне с беседа по историята за изчезналата питка и разследването на тази история.
2. Учениците предполагат дали детективът Мышкин ще продължи разследването. След този преход се преминава към упр. 1. Текстът се прочита, отговаря се на въпросите преди и след него и се обръща внимание на подчертаните думи. Прави се сравнение с отрицателните местоимения в българския език.
3. Преминава се към работа по таблицата и правилата.
Да се наблегне на основните правила, които трябва да знаят учениците за отрицателните местоимения.
Упр. 2 и 3:

- с кои представки се образуват;
- къде пада ударението;
- как се скланят.

Упр. 4 и 5:

- какъв е правописът при употребата с предлог.

Упр. 6–9:

- какво означават местоименията с *ни-* и какво с *не-*.

6. *Ключ:*

Упр. 7:

Муркин шёл по дороге. Он никого не видел. Он ни с кем не говорил. Он никого не встречал. Он никому ни о чём не говорил.

Упр. 8:

Я никому не пишу. – Мне некому писать.
Он ни о чём не спрашивал. – Ему не о чём было спрашивать.
Я ни с кем не поделился секретом. – Мне не с кем было поделиться.
Я ничего не читал. – Мне нечего было читать.
Я ни от кого не получаю письма. – Мне не от кого получать.
Я ни для кого не покупаю газет. – Мне не для кого покупать газеты.
Таня ничего не боится. – Ей нечего бояться.
Я никого не встретил на вокзале. – Мне некого было встречать.
Я ничему не удивляюсь. – Мне нечему удивляться.

Упр. 9:
В лесу Колобок никого не боится. Ему некого бояться. Бабка больше ничему не радуется. Ей нечему радоваться. Бабка и дедка ничем не занимаются, только Колобка ищут. Бабке и дедке нечем заниматься. Свидетели ничего не рассказали о Колобке. Им нечего было рассказывать.

Тема: До свидания, седьмой класс!
Повторение

I. Цели:
Обобщение на граматичния материал, предвиден за усвояване в 7. клас.
Лингвистична компетентност:
- **Граматическа компетентност:**

Усъвършенстване склонението на съществителни и прилагателни в мн.ч.
Вид и време на глагола, глаголи за движение, глаголи за движение с представки.
Степени за сравнение на прилагателни, кратки прилагателни.

Комуникативна компетентност:
Включване на материала в монологични изказвания за живота в училище и плановете за бъдеще.

II. Ход на урока:
Урокът е предвиден за **два учебни часа**.

1. Урокът започва с прочитане на стихотворението. Семантизира се изразът *подводить итоги*. Съобщава се, че в края на 7. клас се прави равносметка на изученото през годините. Учениците се приканват мислено да преминат през някои кабинети в едно училище. Изпълнявайки задачите, те ще направят преговор на изученото през годината.
Ключ към задачите:
Задание первое:
„Весёлые друзья“ рассказывают о самых интересных событиях нашей школы. В редакцию „Весёлых друзей“ каждый день поступают много новых материалов о том, что происходит на уроках и на переменах. В „Весёлых друзьях“ работают ребята из старших классов. На страницах „Весёлых друзей“ можно найти интересные материалы по разным учебным предметам. „Весёлые друзья“ помогают семиклассникам справиться с трудностями при подготовке к вступительным экзаменам в гимназии. С „Весёлыми друзьми“ всегда интересно.

Задание второе:
Земля – это наш общий дом. Здесь мы живём. Здесь будут жить, будут пить воду, будут дышать воздухом и люди следующих поколений. Что мы оставим в наследство нашим детям и внукам – зависит от нас самих.
Люди всегда занимались и будут заниматься на Земле хозяйством. Они строят города, дороги, обрабатывают поля. К сожалению, для этого люди уничтожают леса. А заводы и фабрики? Ведь с них в воздух попадает дым, а в реки и озёра выливаются тонны различных вредных веществ. По вине людей уже исчезли или находятся на грани исчезновения многие *виды растений и животных. Только усилия всех жителей планеты помогут справиться с этими проблемами.*

Задание третье:
Девочка идёт. Она отошла от памятника и пошла по улице. Собака бежит. Она перебежала через мост и подбежала к памятнику. Птица летит. Она подлетела к памятнику и пролетела над площадью. Мальчик едет. Он доехал до памятника и объехал вокруг него.

Задание четвёртое:
1. б) *Две самые длинные реки в Европе – это Волга, впадающая в Каспийское море и Дунай, впадающий в Чёрное море. Волга длиннее Дуная (Волга более длинная, чем Дунай). Дунай короче Волги.*

2. *Сириус – это самая яркая звезда на ночном небе. Сириус в 20 раз ярче Солнца и в два раза массивнее его. Сириус не самая близкая к Земле звезда. Он находится в созвездии Большой Пёс, а самое близкое созвездие к Земле – альфа Центавра. Вокруг Сириуса обращается спутник. Он менее яркий, чем сам Сириус.*

Задание пятое:
- *Всякому мила своя сторона.*
- *Глупа та птица, которой гнездо своё не мило.*
- *На чужой стороне и весна не красна.*
- *Сильна птица крыльями, а человек – дружбой.*
- *Корень учения горек, а плод сладок.*
- *Дружба крепка не лестью, а правдой и честью.*

ПРИЛОЖЕНИЕ

П Р О В Е Р О Ч Н А Я Р А Б О Т А № 1

I вариант

1. Прочитай текст и дополни вопросы к нему. Определи падеж существительных и прилагательных.

Был летний день. Я возвращался с дальнего озера. Дорога шла по густому лесу. Всё вокруг заросло зелёной травой. Хотелось броситься в эту мягкую траву и долго лежать и смотреть в синее небо. Я наблюдал за странной птицей, восхищался её удивительной песней и не заметил, как очутился на низком берегу лесного болота.

..... был день? ..... я возвращался? ..... шла дорога?
..... всё заросло вокруг? ..... хотелось броситься и смотреть?
..... я наблюдал? ..... я восхищался? ..... я очутился?
На берегу ..... я очутился?

2. Запиши, когда было/будет событие.

У меня тренировка (суббота, утро) .....
Фестиваль состоялся (осень, октябрь). .....
Поезд прибудет (16. IV, ночь). .....

3. Раздели глаголы *интересуешься, видит, кричим, ужинают, смеёшься, говорите* на две группы:

I спряжение	**II спряжение**
…….	……
…….	……
…….	……

Проспрягай по выбору один глагол I спряжения и один глагол II спряжения.

…….	…….	…….	……
…….	…….	…….	……
…….	…….	…….	……

4. Вместо точек вставь глагол из скобок в нужной форме.

Мы …….. в седьмом классе. (учиться)
Ребята …….. сочинение. (писать)
Врач …….. больного. (лечить)

5. Составь предложения. Запиши, кто куда ходит и почему.

Вова – бассейн – любить – плавать
.....
Мы – кино – любить – смотреть фильмы
.....

П Р О В Е Р О Ч Н А Я Р А Б О Т А № 1

II вариант

1. Прочитай текст и задай вопросы к нему. Определи падеж существительных и прилагательных.

Я стоял на низком берегу лесного болота и любовался красивым цветком. Он был похож на лесной колокольчик, но его голубая чашечка не склонялась к влажной земле. Чашечка удивительного цветка тянулась вверх, словно раскрывалась навстречу утренней заре и посылала дружеский привет синему небу.

..... я стоял? На берегу ..... я стоял? ..... я любовался? ..... он был похож? ..... не склонялось к влажной земле? ..... не склонялась голубая чашечка? Чашечка ..... тянулась вверх? Навстречу ..... она раскрывалась? ..... посылала чашечка? ..... она посылала дружеский привет?

2. Запиши, когда было/будет событие.

У нас репетиция (пятница, вечер). .....

Мы отдыхали на море (лето, июль). .....

Самолёт улетает (30. IX, день). .....

3. Раздели глаголы *учишься, смотрят, поём, знает, садитесь, отдыхаешь*, на две группы:

I спряжение	**II спряжение**
…….	……
…….	……
…….	……

Проспрягай по выбору один глагол I спряжения и один глагол II спряжения.

…….	…….	…….	……
…….	…….	…….	……
…….	…….	…….	……

4. Вместо точек вставь глагол из скобок в нужной форме.

Мы …….. музыкой. (заниматься)

Учитель …….. сочинение. (читать)

Дети …….. в парке. (кричать)

5. Составь предложения. Запиши, кто куда ходит и почему.

Саша и Таня – стадион – хотеть – тренироваться

.....

Я – дискотека – хотеть – танцевать

.....

П Р О В Е Р О Ч Н А Я Р А Б О Т А № 2
I вариант

1. Выпиши глаголы из текста. Раздели их на две группы.
Мы с приятелем ехали на машине. Вдруг на дорогу из лесу выскочил лисёнок. Шофёр остановил машину. Мы поманили лисёнка. Он подбежал ближе и с любопытством стал нас разглядывать. Мы стали с ним разговаривать. Было удивительно, что лисёнок нас не боится, а, наоборот, спокойно сидит и внимательно слушает. Но вдруг на дороге появилась другая машина и зверёк бросился обратно в лес.
НСВ – .....
.....
СВ – .....
.....
2. Дополни предложения. Глаголы учиться, прочитать, объяснить поставь во все временные формы.
а) Ребята ……. в 7 классе. В следующем году они будут ……
в 8 классе. В каком классе ты .....?
б) Вова …….... эту книгу через 2 дня. Вове надо .....……..... эту книгу за 2 дня. Вова ..... эту книгу за 2 дня.
в) Мальчик хочет ……. свой поступок. Завтра ты ……. свой поступок. Ты уже ..... свой поступок?
3. Найдите место глаголам в данных предложениях (*решать – решить*)
Я с трудом ..... задачи по геометрии. Вчера целый час ..... одну задачу, но так и не ..... её. Сегодня вечером я тоже ..... и надеюсь, что в конце концов её ..... .
4. Раскрой скобки. Задай вопросы и определи падежи.
(Художник) представляет на (последняя выставка) (новая картина).
…….....……
Напиши предложение в прошедшем времени.
…….....……
Напиши предложение в будущем времени.
…….....……
5. Дополни предложение. В зависимости от предлога впиши глагол ходить с подходящей приставкой.
Я встаю рано, ... из дома, ... через сквер, ... к остановке, на автобусе ..... до школы и ..... в школу вовремя.

П Р О В Е Р О Ч Н А Я Р А Б О Т А № 2
II вариант
1. Выпиши глаголы из текста. Раздели их на две группы.
Я шел по аллее сада. Собака бежала впереди меня. Вдруг она остановилась. На дороге прямо перед её носом я увидел молодого воробья. Видимо, он выпал из гнезда. И в этот

момент с ближнего дерева слетел старый воробей и заслонил собой птенца. Он громко чирикал, раскрывал крылья и всем своим видом показывал готовность защищаться до конца. Смелость маленькой птички смутила моего грозного Трезора. Я позвал собаку и увел её из сада.

НСВ – .....
.....

СВ – .....
.....

2. Дополни предложения. Глаголы заниматься, нарисовать, поехать поставь во все временные формы.

а) Ребята ……..... спортом. Мальчики будут …….. спортом в 8 классе. В лагере они ..... спортом.

б) Художник …… эту картину через 2 дня. Художнику необходимо ……..... эту картину быстро. Художник ..... картину за 2 дня.

в) Мальчик собирается …… за границу. Когда ты ……. за границу? Папа вчера ..... в командировку.

3. Найди место глаголам в данных предложениях (*писать – написать*)

Я с трудом ..... сочинения. Вчера целый час ....., но так и не .....
..... . Сегодня вечером я тоже ..... и надеюсь, что в конце концов ..... его.

4. Раскрой скобки. Задай вопросы и определи падежи.

(Писатель) рассказывает (известный журналист) о (новый роман).

……

Напиши предложение в прошедшем времени.

……

Напиши предложение в будущем времени.

……

5. Дополни предложение. В зависимости от предлога впиши глагол бегать с подходящей приставкой.

Серёжа ..... из дома в последнюю минуту, ... через дорогу, ... к магазину, ... до школы и .....
..... в школу, когда уже звенит второй звонок.

ПРОВЕРОЧНАЯ РАБОТА № 3

I вариант

1. Образуй простую форму сравнительной степени прилагательных.

красивый – …….	большой – …….
удобный – ……	простой – …….
сухой – …….	узкий – …….

2. Закончи предложения, употребляя прилагательные в форме простой сравнительной степени.

Лист липы маленький, а лист берёзы – …… .

Дунай – глубокая река, а Волга – …….. .

3. Скажи наоборот.

Воробей меньше голубя. ……. .

Весна теплее зимы. …….. .

4. Сделай из простой сравнительной степени составную.

Я не знаю земли красивее, чем Болгария.

…….

Я не встречал человека веселее, чем мой брат.

……..

5. Замени простую форму превосходной степени на составную.

Я хочу побывать на (самая высокая вершина) мира – Эвересте.

……..

Альпинисты поднялись на (самая высокая вершина) Болгарии.

……..

6. Сравни географические объекты.

реки в Европе (длина):

Волга – Дунай – Янтра

……..

……..

……..

7. Образуй краткие прилагательные всех родов и чисел.

благодарный – ……

известный – ……

красивый – ……

8. Раскрой скобки. Задай вопросы и определи падежи.

Тренер доволен (высокий результат) (команда) на (летняя олимпиада).

……..

Знание (иностранный язык) нужно (человек) в (будущая работа).

……..

9. Переведи.

През зимата улиците на нашия град са покрити с бял сняг.

……..

Аз мога да реша и най-трудната задача от нашия учебник.

……..

П Р О В Е Р О Ч Н А Я Р А Б О Т А № 3

II вариант

1. Образуй простую форму сравнительной степени прилагательных.

светлый – …….	маленький – …….
спокойный – …….	молодой – …….
редкий – …….	далёкий – …….

2. Закончи предложения, употребляя прилагательные в форме простой сравнительной степени.

Берёза – высокое дерево, а тополь ещё …… .

Зимний лес красивый, а весенний ещё …… .

3. Скажи наоборот.
Берёза выше осины. …….....……
Дорога шире тропинки. …….....……..
4. Сделай из простой сравнительной степени составную.
Я не видел животного вернее, чем домашняя собака.
…….....……..
Я не видел птенца крупнее, чем птенца кукушки.
…….....……..
5. Замени простую форму превосходной степени на составную.
Нам было интересно узнать о (самое глубокое озеро) Байкале.
…….....……..
Туристы восхищались (самое глубокое озеро) в мире.
…….....……..
6. Сравни географические объекты.
горы в Болгарии (высота):
Рила – Пирин – Родопы
…….....……..
…….....……..
…….....……..
7. Образуй краткие прилагательные всех родов и чисел.
нужный – …….....……
готовый – …….....……
полезный – …….....…….
8. Раскрой скобки. Задайте вопросы и определите падежи.
(Зима) крыша (деревянный дом) была покрыта (белый снег).
…….....……..
(Маленький ребёнок) всегда рад (приезд) (любимая бабушка).
…….....……..
9. Переведи.
Аз написах съчинение за най-щастливия ден в моя живот.
…….....……..
Байкал е известен с най-богатия запас на питейна вода на земята.
…….....……..

П Р О В Е Р О Ч Н А Я Р А Б О Т А № 4
I вариант

1. Прочитай текст. Ответь на вопросы.
Огромные дремучие леса. Здесь живут сильные и умные звери – бурые медведи. Они быстро бегают и ловко забираются даже на деревья.
Зимой медведи ложатся спать в глубокие берлоги. Здесь появляются на свет маленькие медвежата. У них хороший аппетит, поэтому к весне они вырастают. В первые весенние дни медведи покидают тёплые убежища.

Где живут бурые медведи? .....
Где спят зимой медведи? .....
Кто появляется на свет зимой? .....
У кого хороший аппетит? .....
Откуда выходят весной медведицы с медвежатами? .....

2. а) Раскрой скобки. Задай вопросы к словосочетаниям в скобках. Определи падеж существительных и прилагательных.

На (зелёная поляна) у (холодный источник) рос (красивый нарцисс).

……..……..

В (зимний лес) туристы увидели на белом снегу у (высокая сосна) следы (бурый медведь).

……..……..

б) Напиши предложения во множественном числе.

……..……..

……..……..

3. Закончи предложения.

Я купил одну самодельную куклу, а ты – несколько .....
Мне нравятся белые подснежники, но в лесу ещё нет .....

4. На месте точек допиши недостающие окончания во множественном числе.

Есть разн..... географическ..... карт..... .
Физическ..... карт..... рассказывают о суше, о син..... мор..... и глубок..... океан....., о полноводн..... рек..... и чист..... озёр..... . Они показывают, где расположены материк..... и остров..... .
На политическ..... карт..... – стран..... и государственн..... границ..., столиц... и город.... различн..... государств... .

П Р О В Е Р О Ч Н А Я Р А Б О Т А № 4

II вариант

1. Прочитай текст. Закончи вопросы.

Входишь в лиственные леса и на душе становится радостно. Зелёные вершины шумят от ветра. Под деревьями можно найти съедобные грибы. Синие колокольчики и белые ромашки цветут на полянках. Лесные обитатели: белки, зайцы и лисицы – вывели на прогулку своих подросших малышей.

Где становится радостно на душе? .....
Что шумит от ветра? .....
Чего много под деревьями и на полянках? .....
.....
У кого подросли малыши? .....
О ком заботятся лесные обитатели? .....

2. а) Раскрой скобки. Задай вопросы к словосочетаниям в скобках. Определи падеж существительных и прилагательных.

(Небольшое озеро) блестит в (красивый парк) у (белая скала).

……..……..

В (весенний сад) вокруг (белая яблоня) летала (трудолюбивая пчела).

……..

б) Напиши предложения во множественном числе.

……..

……..

3. Закончи предложения.

Спортсменка завоевала золотую медаль. У неё уже несколько .....

Я очень люблю тёплые дни, но давно не было .....

4. На месте точек допиши недостающие окончания.

Есть разн..... географическ..... карт..... .

Физическ..... карт..... рассказывают о рельефе Земли, о высок..... гор..... и широк..... равнин..... , низменност..... и возвышенност..... . На такой карте мы видим, какие это океан...., мор... и озёр..., глубок..... они или мелк..... .

Климатическ..... карт..... рассказывают о климате в разн..... точк..... Земли.

Экономическ..... карт..... рассказывают об экономике различн..... стран..... .

ПРОВЕРОЧНАЯ РАБОТА № 5

I вариант

1. Определи падеж существительных и прилагательных. Раскрой скобки. Запиши текст.

И в зелёных лесах, и в городских парках можно увидеть (удивительные птицы – скворцы). Они рассаживаются по (высокие ветки) и начинают (шумные концерты). Всё вокруг наполняется (прекрасные трели). Люди прислушиваются к (удивительные звуки) и радуются (маленькие певцы).

……..

……..

……..

……..

2. Замени выделенные существительные глаголами. Запиши предложения по-другому.

Научные исследования вызывают у меня интерес.

Я …….....

Спортивные достижения вызывают его радость.

Он …….....

3. Раскрой скобки. Напиши правильное отрицательное местоимение.

Ему (не, ни) с кем встречаться.

……..

Библиотека была закрыта, и вернуть книгу было (не, ни)кому.

……..

Видеть вас ещё раз у меня нет (не, ни)какой возможности.

……..

Нет (не, ни)чего дороже доверия.

……..

4. Вместо точек вставь частицу *-то* или *-нибудь*.

За дверью послышались чьи-..... шаги.

Кто-..... возражает против этого предложения?

Он остановился, стал прислушиваться к чему-..... .

Нужно у кого-..... спросить об этом.

ПРОВЕРОЧНАЯ РАБОТА № 5

II вариант

1. Определи падеж существительных и прилагательных. Раскрой скобки. Запиши текст.

С утра по небу неслись редкие серебристые облака. Они были похожи то на (весёлые птицы), то на (холодные льдины). Постепенно небо покрылось (чёрные тучи) и полил сильный дождь. По (городские улицы) потекли настоящие реки, а площади и дворы превратились в (большие озёра). Вода вымывала в земле (глубокие ямы).

……..

……..

……..

……..

2. Замени выделенные существительные глаголами. Запиши предложения по-другому.

Спортивные игры – её любимое занятие.

Она …….....

Болгарские друзья получили к празднику поздравление от Вовы.

Вова…….....

3. Раскрой скобки. Напиши правильное отрицательное местоимение.

(Не, ни)кто не встретил приехавших.

……..

(Не, ни)какого письма я (не, ни) от кого не получал.

……..

Ему (не, ни) к кому было пойти.

……..

Этому одинокому человеку поговорить (не, ни) с кем.

……..

4. Вместо точек вставь частицу *-то-* или *-нибудь*.

Кто-..... получил приглашение на концерт?

Кажется, кто-..... выполнил её просьбу.

На улице раздаются чьи-..... голоса.

Нужно прийти к какому-..... решению.

Текстове, включени в аудиокасетата/CD

Лето красное промчалось...

Лето красное промчалось,
Пожелтели склоны гор,
Улетают птичьи стаи
С наших речек и озёр.

Если ты с утра проснёшься
И увидишь за окном:
Все нарядны, все с цветами,
И веселья полон дом,

Если видишь – по дороге
Много школьников идёт –
Значит, наступила осень,
Вместе с ней – учебный год.

До свиданья, лес и поле,
И садов густая тень,
В сентябре за партой в школе
Начинаем новый день.

Сочинение

Уже на первом уроке русского языка нам задали написать сочинение „Как я провёл лето“. А мне его совсем писать не хотелось! Надоело! Ведь в начале каждого нового учебного года мы пишем сочинения о своих летних каникулах. Таким образом, в этом году мне надо писать уже шестое сочинение.

Я даже могу предположить, кто из нашего класса о чём напишет. Лена – как помогала бабушке на даче, Алёша – как ходил в туристический поход в горы, а Вовка – как на рыбалке поймал огромного сома. И всем учительница поставит пятёрки!

А я вот за сочинение о лете никогда пятёрки не получал.
Учительница всегда мне говорит:

– Толя, в твоих сочинениях не хватает фантазии и воображения!

И вот я решил в этом году удивить учительницу.

Писал я быстро. Долго голову ломать не пришлось. Мысли лились просто рекой. Получилось неплохое сочинение – фантазии и воображения хоть отбавляй!

„Летом на даче мы с папой ходили на рыбалку и наловили целое ведро синичек. А потом я пошёл прогуляться по лесу. Сначала погода была прекрасной. Ярко светило солнце. Высоко в небе летала сова. Из норы выглядывала любопытная мордочка. Это была белка. Она меня заметила, захрюкала и скрылась.

Вдруг резкий порыв ветра закачал толстые деревья. С сосновых веток посыпались жёлуди.

Ветер так же внезапно стих. Закаркали воробьи.

Я ещё немного побродил по лесу. Собрал целую корзинку клубники и земляники.

Я заметил, как из кустов вышла лиса, и в ту же минуту с высокого дерева на неё прыгнул заяц. Лиса бросилась наутёк. Заяц помчался за ней. И вот он уже приготовился совершить последний прыжок, как вдруг с неба на него вихрем обрушилась хищная ворона. Она схватила зайца и взвилась со своей добычей в облака. Несчастная лиса громко зачирикала на весь лес.

Я вернулся на дачу.“

Когда Нина Васильевна сообщила в классе отметки за сочинение, то выяснилось, что я опять получил двойку.

– Нина Васильевна, я так надеялся на пятёрку! – сказал я.

– Надейся и дальше, – ответила учительница, – как только синички начнут плавать, совы – летать днём, вороны – ловить зайцев, зайцы – бегать за лисами, воробьи – каркать, а на сосне вырастут жёлуди, я тебе тут же её и поставлю.

Летний репортаж

Ура! Каникулы! Наступило долгожданное лето. Мы едем на дачу.
Я собираюсь хорошо отдохнуть и весело провести время. На даче у нас фруктовый сад, большой огород, богатый цветник.

Первый раз на дачу мы ездили ранней весной. В фруктовом саду жужжали пчёлы. И у маленькой яблоньки, и у старой груши, и у сливы, и у вишни все ветви были в цвету. А около дома распустились первоцветы: крокус, тюльпан, нарцисс, ландыш, гиацинт. С радостным чувством мы наблюдали, как природа просыпается от зимнего сна. Даже наша немецкая овчарка Рекс и любимый мамин кот Барсик радовались тёплому дню и яркому солнцу.

Я помогал маме сажать огурцы, помидоры, картофель.

Летом природа вокруг меня продолжала изменяться. Под тёплым солнцем сад и огород становились всё разнообразнее и красивее. Когда не было дождя, мы с папой поливали огород: я – большой лейкой, а папа – длинным шлангом.

Рекс добросовестно охранял дом. А Барсик всё лето бегал по даче и занимался тем, что выяснял отношения с местным котом Рыжиком. В этом году в нашем дворе мы видели маленького Ёжика.

К середине лета стали поспевать ягоды. Мы собирали чёрную смородину, сладкую малину, сочную клубнику.

Выросли огурцы, кабачки. Созрели помидоры. А урожай картофеля был просто удивительным!

В саду расцвели астры, гладиолусы и георгины. А это значит, что скоро наступит золотая осень.

Лето пролетело слишком быстро. Немного жаль, что заканчиваются каникулы.

Ещё немного о лете...

Упр. 3. Возразите собеседнику.

– Машина остановилась у дома?	– Кросс будет вокруг стадиона?
(пауза)	(пауза)
– Нет, за домом.	– Нет, мы будем бежать по парку.
(пауза)	(пауза)

– Эта книга на столе?
(пауза)
– Нет, между тетрадью и словарём.

– Андрей сидит за Мариной?
(пауза)
– Нет, он сидит перед Мариной.

– Ты будешь ждать меня около почты?
(пауза)
– Нет, на почте.

– Ты отдыхал у вас на даче?
(пауза)
– Нет, мы всей семьёй отдыхали за границей.

Почему меня так зовут?

– Почему меня зовут Вовочка? – спросил Вовочка у папы. – Неужели нельзя было назвать как-нибудь по-другому! Есть же хорошие имена: Михаил, Павел, Роман.

Папа сказал:

– Твоё имя тоже хорошее – Владимир. Что означает – Владелец Мира, мировой парень.

– Да? – сказал Вовочка. – Вот здорово! А что, каждое имя что-нибудь означает? Или – только моё?

– Славянские имена переводить не надо, они и так понятные: Владимир, Надежда, Любовь, Вера, Святослав.

Но есть много имён, которые к нам пришли из других языков: Михаил, Георгий, Марина. Если их перевести на русский, то получится, что Георгий – это Земледелец, Михаил – Благородный, Марина – Морская, Живущая в море…–

А названия городов тоже что-то означают? – спросил Вова.

– Эх, Вовочка, ты топонимикой заинтересовался?! – удивился папа.

А у Вовочки аж глаза загорелись, как у кота при виде мышки:

– А что такое топомоника? – спросил он.

Папа вздохнул:

– Не топомоника, а топонимика. Это такая наука, которая изучает происхождение названий. Ведь любое слово откуда-то произошло. И названия рек, морей, и названия городов, и имена людей.

– Тогда я пойду расскажу ребятам во дворе, какое прекрасное у меня имя!

– Да, конечно, иди. А уроки сделал?

– Какие там уроки, – махнул рукой Вовочка, – русский да математика, на пять минут работы.

И Вовочки и след простыл.

На улице гулял один Васька.

– Васька, ты знаешь, как переводится моё имя? – спросил Вовочка. – Владимир – Владелец Мира.

– Чего, чего? – удивился Васька. – Имена не переводятся, они просто имена.

– А вот и нет, каждое имя что-то означает. И вообще, каждое название. Есть такая наука об именах, топопомика.

– Здорово, – сказал Васька. – А что означает моё имя?

– Васька? Конечно, кот. Рыжий кот – Васька.

Васька не был рыжим. Но всё равно он обиделся и ударил Вовочку. Вовочка попытался дать сдачи, но Васька был сильнее. Поэтому Вовочка позорно отступил и побежал домой, сдерживая слёзы.

Он вошёл в квартиру тихонько и хотел проскользнуть в свою комнату незаметно, но папа и мама его заметили.

– Ты что, уже нагулялся?.. – спросили они его, но тут увидели синяк, который закрывал Вовочкин глаз.

– Кто это тебя? С кем ты подрался?! – разволновалась мама. – Что случилось?

– Ну, ничего страшного, – успокоил Вовочку отец. – До свадьбы заживи т! А за что это тебя ...?

– Это ты виноват, – сказал Вовочка дрожащим голосом. Он старался не расплакаться. – Из-за твоей тонопомики.

Здание и знание

Мы хотим вам рассказать о своей школе.

Это самое красивое здание на нашей улице. Школа не очень большая, но светлая и вся утопает в зелени. А внутри она ещё красивее.

Потому что главное в нашей школе не здание, а знание. Разница всего в одной букве, а какая большая разница!

Когда ты выйдешь из школы, здание останется, а знание ты унесёшь с собой.

Много людей выносят из школы знание. Но школа остаётся богатой, потому что знание в ней никогда не уменьшалось, не уменьшается и не будет уменьшаться.

Вот почему у нас школа такая красивая.

О красоте нужно судить не по зданию, а по знанию.

Дежурство

В среду Женька и Лёха дежурили по классу. Женька не любил дежурить, но сегодняшнее дежурство таило в себе скрытые достоинства.

Во-первых, Женька давно хотел исследовать кабинет биологии, потому что там было много интересного: живые хомячки, чучела разных птиц и даже один пластмассовый скелет. Как раз в среду биология была первым уроком по расписанию. А во-вторых, Женьке уже недели две как нравилась Синицина, но кроме как дёрнуть её за косу или выбить из рук портфель, повода к общению не представлялось. И вот Женьке улыбнулась удача. Накануне он щедро предложил Синициной прийти пораньше, чтобы покормить в кабинете биологии хомячков.

В день дежурства Женька прибежал в школу первым, взял в учительской ключ, открыл кабинет и стал ждать. Но, к Женькиному разочарованию, первым в кабинет вошла не Синицина, а Лёха.

– Чего это ты меня не подождал? Я за тобой зашёл, а твоя мама говорит: „Он уже в школе“.

Женьке не очень хотелось обсуждать этот вопрос, поэтому он ловко перевёл разговор на другую тему.

– Смотри, какой здоровый треугольник лежит – голова пролезет!

– Нет, не пролезет, – засомневался Лёха.

В этот момент дверь распахнулась и вошла Синицина.

– Привет, мальчики. Чем занимаетесь? – спросила она.

– Да вот, у нас тут спор вышел. Можно голову в треугольник просунуть или нет, – объяснил Женька.

Синицина оценивающе посмотрела на треугольник и заявила:

– Нельзя. Уши не пролезут.

Теперь Женька просто обязан был доказать свою правоту, чтобы Синицина видела, на чьей стороне истина.

– На спор пролезут! Ну, давай! – Женька вручил треугольник Лёхе.

Лёха взял треугольник и без особого энтузиазма попытался надеть его на голову.

Как и следовало ожидать, треугольник был слишком узок и не надевался.

– Ты нарочно не стараешься. По честному надевай! – распалился Женька и стал помогать Лёхе просунуть голову в треугольник.

Бедный Лёха выпучил глаза и вскричал:

– Ты что, с ума сошёл? Ты мне все уши оборвёшь!

И тут настал момент Женькиного триумфа. Лёхина голова проскользнула в дырку треугольника безо всякого урона ушам. Женька ликовал.

Но когда Лёха попытался снять треугольник, оказалось, что назад уши опять не пролезают.

Женька смеялся:

– Что у тебя за уши! Если они туда пролезли, значит, и оттуда вылезут. Закон логики.

Конечно, по всем правилам голова должна была пролезть в дырку, но, не повинуясь никаким правилам и законам, уши не пролезали.

ଌଌଌ

Близилось начало урока. За дверью послышались голоса учительницы биологии и ребят.

Женька мгновенно оценил ситуацию и принял решение.

– Залазь в шкаф. Как только Ирина Геннадиевна уйдёт, мы тебя сразу выпустим, – успокоил он Лёху.

Лёха приоткрыл дверцу встроенного стенного шкафа и заглянул внутрь. На верхних полках лежали цветные таблицы, а внизу стояло ведро с тряпками и валялся веник. Было тесновато, но выбирать не приходилось. Лёха вздохнул и полез в шкаф.

Казалось, урок тянулся целую вечность. Лёха сидел, согнувшись в три погибели. Ноги у него затекли, шею ломило. Он попробовал пошевелиться и расправить плечи, но тут задел головой полку. Полка свалилась прямо Лёхе на плечи. К счастью, звук был не очень громкий.

Лёха стал думать о том, как устоять. Он уже не сидел, как барон, развалившись на веники, а стоял и, подобно античному атланту, плечами поддерживал злосчастную полку. Силы героя быстро иссякали, и он понимал, что до конца урока ему никак не дотянуть. И тут в шкафу раздался грохот. Створки шкафа распахнулись, и Лёха оттуда вывалился прямо под ноги учительницы.

Потом, перед кабинетом директора, Женька доказывал Лёхе, что тому исключительно повезло. Ведь мало того, что он не ушибся, так ещё и треугольник разломился на две части. А под конец Женька успокоил друга:

– Не бери в голову, Лёха. Всё плохое когда-нибудь кончается. На следующей неделе будем дежурить в кабинете химии. Знаешь, сколько там интересного!

Эпизоды из школьной жизни – 2

Упр. 2

Мария: Аня, ты больше мне не подруга! Ты предательница и сплетница! Я всегда тебе верила и только ты знала, что я поссорилась с Дианой, а теперь вся школа говорит об этом.

Аня: Ничего подобного! Ты просто одна эгоистка и завидуешь мне, что у меня хорошие отношения со всеми ребятами в классе! А я не сплетничала, просто попыталась убедить других поддержать тебя! Но разве ты можешь оценить то, что я для тебя делаю!

Мы – толерантный класс!

Упр. 5

Мария: Знаешь, я действительно на тебя разозлилась, когда поняла, что ты рассказала другим о моей ссоре с Дианой. Более того, мне было очень неприятно, что ты всем раскрыла тайну, которую я тебе доверила. Я очень бы хотела остаться твоей подругой, но в данный момент это невозможно. Я не знаю, смогу ли я тебе дальше верить.

Аня: Очень прошу извинить меня за неприятность, которую я тебе причинила. Но я действительно хотела тебе помочь и говорила только с теми, которым можно доверять. Надеюсь, что мы и впредь останемся подругами и обещаю, что больше я тебя не подведу.

Как Чернобурчик в футбол играл

– Сегодня футбольный матч, - сказал щенок Тявка . – Встречаемся с командой Братьев-Кроликов. Ты, Чернобурчик, самый ловкий. Тебе, значит, быть нашим вратарём?

Кот Чернобурчик от такой похвалы даже хвостом завилял и говорит:

– Ладно. Я ни одного гола не пропущу. Не волнуйтесь?

– Вот и хорошо, - обрадовался щенок. – В нападающие, кроме себя, я беру телёнка Рогалика и козлёнка Мармеладика. Утёнок Крячик и цыплёнок Фью останутся в защите.

– Понятно! – ответили все хором.

Ровно в двенадцать часов приехали на автобусе Братья-Кролики. Судья петух Кукарекс подал голос – и команды выбежали на лужайку. Вратари надели перчатки и запрыгали у своих ворот.

Конечно, много болельщиков собралось. Наседка Соня со всеми цыплятами появилась. Мурёнка привела знакомое стадо. Не обошлось и без родственников щенка Тявки. Болельщики Кроликов тоже на двух грузовиках приехали.

И вот наступила торжественная минута: капитан Тявка и капитан Братьев-Кроликов Кочерыжка пожали друг другу лапы – и началась игра.

Мяч летал от одного игрока к другому, пролетал над головами, даже улетал на трибуны, но счёт оставался ничейным. Неизвестно, как закончился бы первый тайм, если бы не появился вдруг ещё один болельщик – мышонок Крошка. Он часто смеялся над котом, нахально бегал прямо перед его носом, но всегда убегал от него в свою норку.

И вот в тот самый момент, когда Братья-Кролики начали атаку, Чернобурчик увидел мышонка Крошку. Тот подбежал совсем близко, и кот забыл о том, что стоит на страже ворот.

Мяч отлетел от лапы нападающего Брата-Кролика, перелетел через всё поле и влетел в ворота Чернобурчика. Так был забит первый гол.

Судья Кукарекс прокричал своё знаменитое «кукареку» – и команды ушли на перерыв. Щенок Тявка подошёл к Чернобурчику и спросил:

– В чём дело? Что случилось? Мяч, который ты прозевал, смог бы взять даже цыплёнок Фью!

Чернобурчик молчал, опустив голову. И тогда все зашумели, а утёнок Крячик сказал:

– Он следил не за мячом, а за мышонком...

– Крр-р-ошка? – зарычал щенок. – Так это он вывел из стрррроя нашего лучшего игрррока? Его надо немедленно прррогнать!

И щенок побежал искать мышонка. Но Крошка не стал ждать, чтобы его сначала поймали, а потом прогнали. Он сам убежал.

А во втором тайме с подачи козлёнка Мармеладика гол в ворота Братьев-Кроликов забил щенок Тявка.

Очень радовались футболисты, что игра закончилась вничью. А болельщикам это почему-то не понравилось.

– Такое дело ни-куд-ку-да не годится! – прокудахтала наседка Соня.

– Победа не досталась никому-му! – громко замычали все коровы во главе с Мурёнкой.

– Ничего, – успокоил своих болельщиков щенок Тявка. – В следующий раз мы обязательно выиграем!

Дерево-красавица

Упр. 2

Разговорчивая берёзка

Разговорились как-то деревья на ветру: у кого из них семена самые лёгкие, у кого самый полезный цвет, у кого самые красивые листья.

– Знаете, как меня называют? – сказала берёза. – Деревом ветра и солнца. В тени я плохо расту, болею часто и погибаю. С ветром же я крепко-накрепко связана. Ведь

больше всего на свете я люблю на ветру качаться.

Липа уважительно на берёзку посмотрела и говорит:

– Правда, берёзка, ты дочка ветра, и хотя самый полезный цвет у меня, но ты, как и я, людей лечишь.

Обрадовалась берёзка липкиным словам:

– Да, да! Люди это знают, идут ко мне за лекарствами: кто чай из моих листочков заваривает, кто сок берёзовый пьёт.

Клён говорит:

– У меня в лесу самые лёгкие семена и самые красивые листья. Но твои серёжки так красиво качаются на ветру!

Тут дуб в разговор вмешался:

– Я самое долговечное дерево в лесу, но твоя кора, берёзка, удивительная: белая и блестящая!

Берёзка тут же добавила:

– Знаете, моя кора воду не пропускает - вот она совсем не гниёт. Поэтому крыши домов ею покрывают. В древности люди даже писали на моей коре.

Тут рябина не удержалась:

– Берёзка, хоть ты и дружишь с ветром, зато мои плоды самые вкусные.

Возражает берёзка:

– Нет у меня ни цветов, ни ягод, но я приношу людям радость и свет.

Лягушка-невеста

Упр. 1

Жила-была лягушка – совсем обыкновенная: зелёная и толстая. Жила она беззаботно – по целым дням прыгала по болоту, ловила мух и комаров, квакала во всё горло. Но она считала себя самой красивой, самой нарядной, самой сообразительной.

Пришло время лягушке замуж выходить.

Соседями лягушки были крокодил, уж и бобр – тоже совсем обыкновенные. Но каждый был о себе очень высокого мнения. Крокодил считал, что он самый добрый и умный. Уж говорил, что он самый весёлый и красивый. Бобр воображал, что он самый спокойный и знатный. Каждый предлагал лягушке своё сердце.

Только кого выбрать в женихи?

Упр. 4

Лягушка смотрела в зеркало и рассуждала вслух: “Конечно, я немного толста, слишком зелена, слегка лупоглаза и не особенно молода. Зато я мила, сообразительна, интересна и весьма симпатична. Глаза мои выразительны, ресницы длинны, наряды ярки и разнообразны. Несомненно, я хороша. Кого же из женихов мне предпочесть? Крокодила не считаем: он глуп, ленив и зол. Съест ещё! Чёрный уж приятен, ловок, тонок, весел, внимателен и, прямо скажем, красив. Зато бобр богат, умён, знатен, настроение его всегда ровно, спокойно. Доходы его велики. Пожалуй, выйду за бобра!“

Приятные хлопоты

Упр. 1

Лягушка была очень довольна своим выбором. Бобр тоже был счастлив. Приближался торжественный день. Оставалось только позаботиться о красивых нарядах. Но это были приятные хлопоты.

Большой выбор нарядов предлагает Торговый дом „Улыбка“.

Бобр: Я хочу купить нарядный костюм.

Продавец: Пожалуйста, у нас большой выбор. Вам какой: шерстяной или шёлковый?

Бобр: Шерстяной.

Продавец: Какой размер?

Бобр: На меня.

ꕥ

Лягушка: Будьте любезны, покажите, пожалуйста, самое красивое платье.

Продавщица: Я могу вам предложить вот это шёлковое. Оно из самой последней коллекции.

Лягушка: Неплохо выглядит. Могу ли я его примерить?

Продавщица: Пожалуйста. Пройдите в примерочную.

ꕥ

Бобр: Этот костюм мне велик. Нет ли у вас на размер меньше?

Продавец: Есть, но другого цвета. Вот чёрный или коричневый.

Бобр: Можно. Мне нравятся тона потемнее. Главное в одежде, чтобы она была удобной.

ꕥ

Лягушка: Это платье мне не подходит. Оно мало. Дайте, пожалуйста, размер побольше.

Продавщица: Я могу вам предложить вот это длинное белое платье. Думаю, оно будет вам к лицу.

ꕥ

Бобр: Вот это уже мой размер.

Продавец: Да. Он вам впору.

Бобр: Я его беру. Сколько он стоит?

Продавец: Совсем недорого. Две тысячи рублей.

Бобр: О-о-о! Так дёшево!

Продавец: И хорошо на вас сидит. И цвет вам идёт.

Бобр: Большое спасибо! Осталось купить только ботинки.

Продавец: Я рекомендую вам вот эти ботинки известной фирмы. Они из настоящей кожи и очень удобные.

Бобр: Спасибо за совет! Я подумаю. До свидания!

Продавец: До свидания! Весёлого праздника!

ꕥ

Лягушка: Это платье мне как раз! И очень мне нравится!
Продавщица: И вы очень хорошо выглядите в нём!
Лягушка: Сколько оно стоит?
Продавщица: Пять тысяч рублей.
Лягушка: О-о-о! Так дорого!
Продавщица: В этом платье вы просто очаровательны! Вы похожи на настоящую принцессу.
Лягушка: Вы меня убедили. Я его беру.
Продавщица: Я рада, что вам помогла. Желаю вам весело провести праздник!
Лягушка: Спасибо! До свидания! Я бегу за туфлями.
Продавщица: Я советую вам зайти в соседний отдел. Там модные и недорогие туфли.

Тётя Римма и её кот

Этот удивительный случай произошёл с одной женщиной. Её звали тётя Римма.

Был у неё большой рыжий кот по имени Лёша. Тётя Римма любила гулять с Лёшей в парке и сидеть с ним на скамейке.

Дело было летом, в конце июля или в начале августа, когда в Москве бывает особенно жарко. Вот сидят они вдвоём на скамеечке и замечательно отдыхают: мирно поют птицы, тётя Римма читает любимый журнал, а кот Лёша сладко спит рядом.

Стало сильно припекать. Тётя Римма перестала читать журнал и говорит:

– Ну и жара! Давно такой жары не было, года три. Правда, Лёша?

Тут Лёша открыл глаза и тихо ответил:

– Да!

Тётя Римма ахнула и уронила на землю журнал. После этого она внимательно посмотрела на Лёшу:

– По-моему, кто-то сказал „да“. Это ты, Лёша?

– Да, – ответил Лёша.

– А, может быть, это мне показалось?

– Нет, – ответил Лёша.

– Но ведь ты раньше никогда не разговаривал?

– Нет.

– А сейчас научился?

– Да.

– Что ты всё время повторяешь „да“ и „нет“! Ты что, других слов не знаешь?

– Нет.

– А может быть, всё это мне приснилось? – Она... проснулась и открыла глаза.

– Ну, конечно, приснилось! – успокоилась тётя Римма. – Сколько я спала? Немного, минут пятнадцать-двадцать.

Мирно пели птицы. По-прежнему припекало солнце. Кот Лёша, большой и рыжий, по-прежнему сладко спал рядом.

– Какой странный сон мне приснился! – сказала тётя Римма. – Разве коты умеют разговаривать?

– Нет, – ответил Лёша.

Приглашаем в Родопский край

Упр. 1

– Здравствуйте! Нас заинтересовало Ваше предложение посетить национальный парк „Родопы“.

– Если вы ещё не бывали в этих краях, то обязательно поезжайте – не пожалеете!

– Как будет организован наш отдых?

– Гости размещаются в гостиницах, на турбазах или в лагерях. Питание – трёхразовое. Наша фирма предлагает и богатую культурную программу. Так что скучать некогда!

– Кто сопровождает туристов во время экскурсий?

– Представитель фирмы. Но в музеях беседы проводят опытные экскурсоводы, а в походах с туристами работают инструкторы высшей квалификации.

– В программу экскурсий входят развлечения?

– Конечно. Ещё в день приезда на турбазу или в дом отдыха вы получите более подробную информацию и заполните бланк с желанием участия в мероприятиях.

– Большое спасибо!

Упр. 7–8

Орфей и Эвридика

В древнегреческих легендах и мифах рассказывается об удивительном певце и музыканте Орфее. В звуках его божественной лиры было столько силы, что двигались даже деревья и скалы.

Орфей полюбил юную Эвридику, и сила этой любви не имела себе равных. Они поженились и поселились в землях Фракии. Однажды Эвридика собирала цветы на полянах, наступила на змею и умерла от её укуса.

Чтобы развеять горе, Орфей отправился странствовать. С аргонавтами он побывал в далёких краях. Но воспоминания о днях, проведенных с любимой Эвридикой, всюду неотступно следовали за ним.

Надеясь вернуть возлюбленную, Орфей смело спустился в царство мёртвых. Ничего он не взял с собой, кроме лиры и нераспустившейся веточки вербы. На берегах Стикса (реки мёртвых) начался его путь. Оказавшись у трона владыки мёртвых Аида, Орфей на коленях умолял его вернуть Эвридику. Но грозный Аид был непреклонен. Тогда Орфей спросил позволения спеть и сыграть на лире. И запел юноша лучшую из своих песен – песню о любви. И пока пел, веточка вербы, которую он принёс, распустилась.

ꕥ

Орфей запел. В звуках его лиры было столько страдания, что Аид позволил Эвридике вернуться в мир живых. При этом он поставил одно условие: Орфею нельзя оборачиваться до тех пор, пока Эвридика не выйдет на солнечный свет. Но в конце пути Орфей обернулся, чтобы убедиться, что любимая идёт за ним. В тот же миг певец потерял жену навеки.

Орфей ушёл от людей. В диких Родопских горах он пел лишь для птиц и зверей. И такая сила была в песнях, что деревья сходили со своих мест и окружали певца. В лесах и полях звери выходили из нор, птицы покидали свои гнёзда, камни сдвигались ближе. И все слушали, как он тосковал о своей любимой.

Секрет мастерства

Давным-давно в одном городе жил мальчик. Он учился гончарному ремеслу и очень хотел стать Мастером. Не каждый ремесленник мог стать Мастером. А носить звание Мастера было очень почётно.

И мальчик решил отправиться к Мастерам, чтобы узнать, в чём секрет настоящего мастерства.

Он пришёл в дом портного и спросил:

– Великий Мастер! В чём заключается секрет вашего мастерства? Почему одни становятся Мастерами, а другие остаются простыми ремесленниками.

И портной ответил:

– Перед тем, как начать шить новое платье, я долго смотрю на деревья. Я рассматриваю форму и цвет листьев, и это помогает мне придумать самое необычное платье. Только когда я вижу его во всех деталях, начинаю шить. Иногда три, пять или больше раз примеряю. Проходит немало времени, пока платье будет готово. В этом и заключается секрет моего мастерства.

Мальчик некоторое время обдумывал слова портного, но так и не понял, в чём секрет его мастерства.

Пришёл мальчик к художнику.

– Великий Мастер! В чём заключается секрет вашего мастерства? Почему одни становятся Мастерами, а другие остаются простыми ремесленниками.

Художник посмотрел на мальчика, улыбнулся и ответил:

– Перед тем, как расписать шкатулку или поднос, я долго брожу по берегу реки, присматриваюсь к листьям, цветам, деревьям. И только после этого я беру кисть и начинаю работать. Очень важно бывает три, пять раз или даже больше отойти и посмотреть на изделие издалека.

Мальчик опять ничего не понял и вернулся в гончарную мастерскую.

Тогда к нему подошёл его учитель – Мастер гончарных дел. Узнав, какой вопрос волнует мальчика, он сказал:

– Для того, чтоб стать настоящим Мастером, надо с самого начала знать несколько вещей. Во-первых, для чего ты хочешь заниматься этим делом. Во-вторых, подходишь ли ты для этого, не испугаешься ли первых трудностей.

В-третьих, готов ли ты всю жизнь учиться, а не останавливаться на достигнутом. В-четвёртых, готов ли ты передать свои знания другим. Наверное, именно в этом секрет настоящего мастерства.

Радость, свет и красота!

Чудо – звери, чудо – птицы
Скачут, прыгают, поют,
Рядом барыни неспешно,
Словно с ярмарки идут.
Здесь от ярких красок пёстро,
Здесь фантазии полёт!
Мастер с глиною колдует,
В руки он комок берёт,
Разминает, греет, лепит.
И из-под волшебных рук
Птица – модница возникла,
Конь, медведь, олень, индюк.
И пространству стало тесно
В этом празднике добра;
Ведь игрушка – это детство,
Радость, свет и красота!

Вспоминаем, обобщаем!

Упр. 1

Знай, что не бывает
лодки без реки,
Праздников – без песен,
хлеба – без муки,
Дождика – без тучи,
розы – без шипов,
Сказок – без начала,
леса – без грибов,
Знай, что не бывает
дружбы без друзей,
Лётчиков – без неба,
дома – без дверей,
Утра без рассвета,
дыма – без огня,
Школ – без переменок,
мамы – без меня.

Упр. 5

В густом старом лесу пять этажей. Пятый этаж – это верхушка самых высоких деревьев: сосен, елей и дубов. Четвёртый – крона деревьев пониже: клёнов, осин, берёз, рябин. Третий – кусты и совсем молодые деревья. А на нижних этажах – втором и первом – травы, цветы, мхи. Под землёй прячутся корни зелёных обитателей леса.

Дом на века

Русский крестьянин всегда жил в избе. Русская крестьянская изба была прочной, тёплой, удобной для жизни. Как говорят, дом строился, чтобы мог служить долго – на века.

Упр. 1

Русский человек всегда понимал жизнь как радость. Свой дом крестьянин очеловечивал. Даже названия отдельных частей избы связаны с человеком. Фасад – лицо дома. Каждый дом имел своё лицо. Украшалось оно как лицо русской девицы-красавицы.

Говорилось, что дом не украшают, а наряжают. Неотъемлемой частью наряда была деревянная резьба. Каждый мастер создавал свой узор: солнце, листья, цветы, виноградные гроздья, розетки, даже львы, птицы, русалки.

Особенно красивыми были „глаза“ дома – окна. Над каждым окном сверху красовался кокошник. По сторонам окон – наличники, украшающие лицо.

У лица дома обычно играли дети, отдыхали старики и всё пространство перед домом называется у-лица. Улица.

Такая изба словно манила к себе и приглашала: „Заходи! Мы гостям всегда рады! Погляди, какая я красавица!“

Упр. 5

Хозяйка: Здравствуйте, гости дорогие! Мы очень рады видеть вас в нашем доме!
Хозяин: Проходите, не стесняйтесь! Посидим, поговорим, попьём чайку!
Хозяйка: Познакомьтесь! Вот наши дети Митя, Максим и Анечка.
Дети: Очень приятно! Добро пожаловать!
Гости: На улице трещат морозы, а у вас в доме так тепло и уютно!
Хозяин: Это всё наша печь. Она уже много лет и греет, и варит, и печёт, и жарит. На ней даже можно спать.
Гости: А чем так вкусно пахнет?
Хозяйка: Это мы с Анечкой пирогов напекли. Отведайте их! Тут на любой вкус: с капустой, рисом, рыбой или мясом. А вот сладкие пироги. В них яблоки или повидло. С чем вы будете есть?
Гости: Всё так вкусно! Спасибо за угощение!

Моя комната

Упр.1

Дизайнер: Скажи, Виктор, какой тебе хочется видеть свою будущую комнату?

Виктор: Я мечтаю о чём-то необычном. На стены хочу повесить большие плакаты, постеры и календари с изображением любимых музыкантов, спортсменов. И ещё хочу, чтобы было куда разложить книги, журналы, кассеты, дискеты, диски, одежду, всякие забавные штучки.

Дизайнер: Твоя комната, наверное, будет выполнять и роль спальни, и роль места для учёбы, и роль гостиной, верно? Конечно, всех твоих друзей нужно где-то разместить, но для этого совершенно необязательно покупать дополнительные стулья или кресла. Можно разложить на полу мягкие подушки. Они не занимают много места.

Виктор: Как расположить два стола: письменный и компьютерный? Где будут стоять музыкальная система и мощные колонки?

Дизайнер: Наши проекты учитывают разнообразные потребности. В последнее время особо популярны универсальные столы, где можно расположить компьютер, принтер и прочие полезные вещи. Рядом со столом поставим специальные стеллажи. На них

установим музыкальный центр и удобные контейнеры для всяких мелочей. На стене неподалёку повесим подходящие полки для книг и учебников. Единственное условие – для мебели подберём светлые тона, чтобы она не давила, а как бы растворялась в пространстве комнаты.

Быть счастливым...

Упр. 1

– Фёдор, Вы всегда хотели путешествовать?

– В детстве я восхищался путешественниками Нансеном и Амундсеном и с ранних лет готовил себя к походам и экспедициям.

– Это правда, что вы являетесь единственным человеком в мире, который покорил пять полюсов?

– Я прошёл тысячи километров по просторам Арктики и Антарктиды. К островам Гренландии я ходил на собачьей упряжке. На яхте проплыл по всем океанам. Три раза побывал на Северном полюсе, достиг Южного полюса, был на Полюсе относительной недоступности в Северном Атлантическом океане, покорил полюс высоты Эверест и переборолся с бурями и штормами полюса яхтсменов Мыса Горн.

– Вы не чувствуете себя одиноким в путешествиях?

– Нет. Находиться один на один с океаном – это приносит мне радость. В борьбе со стихиями я не стремлюсь единственно к рекордам. Истинное счастье и удовлетворение даёт не победа, а преодоление препятствий.

Вспоминаем, обобщаем!

Упр. 1

Мы с соседом Вовкой договорились стать олимпийскими чемпионами и серьёзно начали готовиться к спортивным соревнованиям. Сначала отжимались от пола. Вовка отжался один раз, а я в два раза больше.

– Хорошо потрудились, – сказал Вовка, – а теперь давай бегать по прямым улицам.

Было двадцать градусов мороза, и мы натянули на себя шерстяные носки. Но запихнуть ноги в собственные ботинки оказалось трудно. Тогда я забрался в большие сапоги дедушки, а Вовка – в новые туфли мамы. Свитеров на нас было столько, что Вовка еле втиснулся в бабушкино пальто, а я – в мамину шубу.

На улице оказалось очень жарко. Пальто и шуба волочились по земле, и мы придерживали их руками. Мы побежали по снежным аллеям парка. Там встретили и других спортсменов. Но почему-то прохожие смотрели только на нас и смеялись.

Одни ребята остановили меня:

– Мальчик, ты почему в одних носках?

– Я не в одних, я в десяти, – объяснил я незнакомым ребятам.

– Да мы не о том, ты же без ботинок.

Я посмотрел, и, правда, сапог на мне не было. Я, наверное, сразу их потерял.

Мы с Вовкой побежали обратно.

Не хуже вас, цирковых

Упр. 1

Виктор Драгунский – известный детский писатель. В его книгах читатель оказывается в удивительном мире, где нет места для уныния, а радостное и светлое чувство всегда одерживает верх над скучной повседневностью.

Главная книга Виктора Драгунского – „Денискины рассказы“. Их герой – шаловливый, сообразительный мальчик Денис. С ним постоянно случаются разные необыкновенные истории.

Дети наслаждаются этими весёлыми рассказами. Читая их, они признаются, что чувствуют себя „как в цирке“. Почему?

Потому что цирк – одно из самых ярких воспоминаний детства. В цирке всё необыкновенно. Это музыка, прожектора, смех, блёстки, яркие краски. Это цирковые артисты (или просто „цирковые“, как они называют друг друга). Акробаты, жонглёры, фокусники, канатоходцы, силачи, воздушные гимнасты, эквилибристы, иллюзионисты и, конечно же, весёлые клоуны – все они потрясают зрителей своим талантом, мастерством и умением.

Герой Драгунского Денис попадает в этот необыкновенный мир. Он не „цирковой“, но, после одного смешного случая, в цирке у него появилось много друзей.

Упр. 2

Я теперь часто бываю в цирке. У меня там завелись знакомые и даже друзья. И меня пускают бесплатно. Потому что я сам теперь стал как будто цирковой артист. А всё вот как случилось. Я шёл домой из магазина и нёс в пакете помидоры и сметану в бумажном стаканчике. И вдруг у метро я встретил нашу соседку тётю Дусю. Она в цирке контролёром работает.

– Денис, хочешь в цирк пойти, на дневное представление?

Кто же откажется от такого предложения?! Вот я и отправился с тётей Дусей в цирк. Даже помидоры и сметану не занёс домой.

В цирке меня посадили в первом ряду на свободное местечко.

Со мной рядом сидел тоже мальчишка примерно моего возраста, в такой же, как и я, рубашке. Он на меня посмотрел довольно сердито, что я вот опоздал, но я не стал обращать на него никакого внимания. Я сразу же засмотрелся на артиста, который в это время под самым куполом выделывал такие трюки, что у меня дух захватывало. Когда я не удержался и воскликнул: „Вот это да!“ – незнакомый мальчишка произнёс:

– А я сперва подумал, что ты цирковой. А ты, оказывается, не цирковой... не наш.

Я говорю:

– Это всё равно, какой я - цирковой или не цирковой. А что такое цирковой - не такой, что ли?

Он сказал, улыбаясь:

– Да нет, цирковые – они особенные... они и половчее других, и посильнее, и посмекалистее.

Я совсем разозлился и сказал:

– Давай не задавайся! Ты, что ли, цирковой?

А он опустил глаза и хитро-прехитро улыбнулся.

И тут на манеж вышел клоун. За ним показался дядька с кнутом. Он вёл за собой лошадь. Мальчишка, что сидел рядом, опять быстро глянул на меня и равнодушно так говорит:

– Ты этот номер когда-нибудь видел? Садись на моё место. Тебе ещё лучше будет видно.

Ну, раз он такой добрый, чего ж. Я пересел. А он сел на моё место.

ꕥ

Клоун был очень забавным. Он до упаду смешил зал и всё пытался влезть на лошадь, но всё соскальзывал с неё и падал.

И тут ему пристегнули за пояс верёвку, она была пропущена через какое-то колёсико под самым куполом цирка, а другой её конец взял в руки дядька с кнутом. Грянул оркестр, лошадь поскакала. Клоун соскользнул с неё, повис в воздухе на верёвке и стал махать руками, как будто летает. Мы все задыхались от смеха. А клоун в это время снизился и весело мне подмигнул. Сначала я подумал, что он подмигнул моему соседу, но мальчик куда-то ушел. Значит, клоун подмигнул лично мне! И я тоже ему подмигнул. Тут клоун разбежался изо всех сил прямо на меня, обхватил меня двумя руками, и мы полетели вверх! Оба! От страха я закричал:

– Мама!

И сразу до меня долетел какой-то гром. Это все смеялись. Но тут неожиданно у меня прорвался мой пакет, и оттуда стали вылетать помидоры. Они вылетали, как гранаты, в разные стороны. И наверное, попадали в людей, потому что снизу нёсся такой шум, что передать нельзя. Я стал брыкаться и царапаться, и клоун тихонько, но строго сказал:

– Толька, ты что?

А я заорал:

– Я не Толька! Я Денис! Пустите меня!

ꕥ

Я стал вырываться, но клоун ещё крепче меня сжал, и мы стали совсем медленно плыть. Тут я увидел уже весь цирк. Дядька с кнутом смотрел на нас и улыбался. И в этот момент вылетела сметана. Она упала прямо на лысину дядьке...

Как только мы опустились, я, сам не знаю почему, побежал изо всех сил. Кругом все хлопали как сумасшедшие.

На выходе из зала меня схватила тётя Дуся. Она была вся белая от страха:

– Денис, слава богу, ты цел. Пошли домой!

Тут мы увидели, что возле стены стоит мальчик. Это был тот самый мальчик, что сидел рядом со мной. Я сказал:

– Куда ты подевался? Я как на твоё место пересел, что тут было!..

Клоун меня под небо уволок!

Тётя Дуся спросила:

– А ты почему сел на его место?

– Да он мне сам предложил, сказал, что с его места лучше будет видно, – объяснил я.

– Всё ясно, – сказала тётя Дуся. – Я доложу в дирекцию. Тебя, Толька, снимут с роли. Как тебе не стыдно! Ты цирковой мальчик, ты репетировал, и ты посмел посадить на своё место чужого?! А если бы он упал? Ведь он же неподготовленный!

Тут я не выдержал, гордо посмотрел на мальчика и произнёс:

– Ничего. Я подготовленный... Не хуже вас, цирковых! Плохо я разве летал?

Мальчик сказал:

– Здорово! И хорошо с помидорами придумал! Было очень смешно! Слушай, приходи в следующее воскресенье в два часа. В гости приходи. Я буду ждать тебя.

– Ладно, – сказал я, – ладно... Приду.

Старая сказка на новый лад

Упр.1

Проснулась бабка утром – нет Колобка! Разбудила дедку. Стали они Колобка искать. Не нашли. В деревне начался переполох.

Позвали на помощь сыщика Мышкина. Он начал расследование:

– Кто-нибудь что-нибудь видел?

Кот Муркин сообщил важную информацию:

– Я видел кое-что. Некто бежал по какой-то дорожке. За несколько минут некто встретил кого-то и поговорил с кем-то о чём-то. А потом кое-кто увёл кого-то с собой. Только остались на дороге чьи-то следы. Вот всё, что я знаю.

Сыщик Мышкин недоумевал. Показания Муркина ничего не объясняли: кто бежал, по какой дороге, кого встретил, с кем поговорил, о чём поговорил, кто кого увёл, чьи следы.

Расследование явно зашло в тупик...

Упр. 3

– Кто-нибудь ещё может что-нибудь рассказать? Барбоскин, у тебя есть какая-нибудь информация?

– Рано утром я пошёл в сарай. Вдруг кто-то прошмыгнул мимо моих ног. Я увидел лишь чей-то серенький хвост. Из угла доносились какие-то звуки. Кто-то неизвестный что-то грыз. Наверное, этот кто-то виновен в исчезновении Колобка.

Поиски продолжаются

Упр. 1

Весь день Мышкин пытался найти Колобка. Никто из деревни ничего не знал.

Задумался сыщик над показаниями свидетелей и сделал вывод: Муркин никого ни на какой дороге не видел. Никто ни с кем не говорил. Никто никого не встречал. Ничьих следов не было. А Барбоскин, скорее всего, в сарае испугался просто его двоюродного брата Норушкина.

Что делать? Нечего сказать. Некого обвинить. Не с кем посоветоваться.

„Друзья“
Тематико-ситуативен лексически минимум по руски език за 7. клас (втори чужд език)

1. Летние каникулы

лето красное, провёл/ла лето отлично, прекрасно, так себе, классно, здорово, великолепно, ничего особенного, сплошная скука, лето не удалось, конкурс красоты, принять участие в конкурсе красоты, влюбиться, кататься на велосипеде, на роликах, на скейтборде, дача, собирать урожай, ходить на рыбалку, цветник, сажать овощи, поливать лейкой и шлангом

2. Школа

Взаимоотношения в школе

прогул, прогуливать (уроки), прогульщик, сорвать урок, шпаргалка, экзамен, сдать экзамен, итоги, поступить в гимназию, компьютерный класс, спортивный зал, проводить время над учебниками, дежурить по классу, одноклассник, учитель вмешивается в ссору, учитель советует, надо сдерживаться, не надо вести себя грубо, не надо обижать друг друга, помириться, извиниться, простить, не надо сплетничать, поддержать друга, надо выслушивать, говорить спокойно, не надо обзывать, конфликты в классе, ссориться с другом, относиться грубо, доброжелательно, доверять другу, посекретничать с друзьями, доверять друзьям, делиться с друзьями

Толерантность

правила толерантного поведения, уважать собеседника, стараться понять его, отстаивать мнение тактично, быть справедливым, готов признать правоту другого, терпимо и уважительно воспринимать другую личность, уступать, заступаться за униженного, уважать права другого, без вражды относиться к чужому мнению

3. Свободное время. Интересы, увлечения, занятия

дом детского творчества, секция древних восточных единоборств, мастерская художественных ремёсел, компьютерные сети и программирование, национальные и международные конкурсы, турниры, петь современные детские песни, играть на разных народных инструментах, разные танцевальные стили, изготовлять русские народные сувениры, студия бальных танцев, ухаживать за экзотическими животными

Спорт, экскурсии, путешествия

байдарка, путешественники, походы, экспедиции, рекорды, преодоление препятствий, плавать на яхте, яхтсмен, разбить лагерь, развести костёр, рыбалка, чемодан, чемпион, катание с гор, развлечения на выбор, речные переходы, катамараны

Футбол

футбольный матч, встреча по футболу, игрок, игроки, болельщик, выносливый, команда, нападающий, защитник, судья, вратарь, капитан, выиграть, проиграть, игра закончилась вничью, ничейный, пенальти, подача, раздевалка, счёт, тайм, финиш,

болеть за кого, аплодировать игрокам, одержать победу, забить гол, пропустить гол, футбольное поле

Цирк
представление, цирковые артисты, цирковые, прожектора, блёстки, акробаты, жонглёры, фокусники, канатоходцы, силачи, воздушные гимнасты, эквилибристы, иллюзионисты, клоуны, дневное представление, в первом ряду, купол, трюки, кнут, номер, верёвка, колёсико

Профессии
древние и современные профессии, контролёр, дизайнер, дизайнер-консультант, проектировщик, машинист, гончар, кузнец, кружевница, портной, резчик, ремесленник, инструктор, экскурсовод, аниматор, тур агент, мастер

4. Внешность. Одежда. Характер

Национальная русская одежда
сарафан, сорочка, кокошник, рубашка, штаны, сапоги

Современная одежда
спортивные костюмы, модные джинсы, оригинальная майка, яркие свитера, браслет, дешёвый, джинсовый, (не)дорогой, нарядность, нарядный, платье, полоска, серёжки, туфли, шёлк, шерсть, красивый наряд, шерстяной костюм, шёлковый костюм, размер на меня, платье из последней коллекции, примерочная, примерить, на размер больше, меньше, костюм велик, платье тебе подходит, впору, хорошо сидит, ботинки известной фирмы, ботинки из настоящей кожи, одежда тебе идёт, одежда к лицу

Характер
выдержанный, замечательный, ленивый, лень, смекалистый, сообразительный, шаловливый, плохой

5. Природа. Родной край

вершина, веточка, восход, восхождение, всходить, глубина, глубокий, грозовой, дорога, источник, крутой, комок, неведомый, низменность, полдень, полночь, рассвет, тропинка, ущелье, узкий, просторы, острова, океаны, быстрая река, малая родина, большая родина, густой хвойный лес, вершина, голубое озеро, уголки природы Болгарии, национальный парк Родопы, гостиницы, турбазы, музеи, луга, поляны

Дикие животные
аист, бобр, индюк, кабан, крот, колючий, крикливый, лягушка, мордочка, норка, наседка, певчий, синичка, сорока, стая, уж, добыча, заповедник

Растения
деревья, лесные ягоды, овощи, фрукты, лекарственные травы
душистый, куст, кустарник, клён, лекарственная трава, лужайка, мох, осина, палочка, первоцветы, рябина, смородина, хвойный, черёмуха, урожай, абрикос, апельсин, кабачок

6. Россия. Сувениры. Промыслы

раскинулась на двух континентах, солнце всходит и заходит, огромная территория, разные национальности, гимн России, одиннадцать часовых поясов, бескрайние просторы, северные широты, южные края, великие учёные и музыканты, изделия народных промыслов, сувениры, дымковская игрушка, глиняные фигуры, чудесные звери, фантастические птицы, пёстрые индюки, румяные барыни, образы людей, животных, бытовые сцены, глиняный промысел, орнамент, яркий круг, золотой ромб, народные умельцы, резчики по дереву, кружевница, вышивальщица, мастерицы кукол

Традиции и обычаи
барыня, выходить замуж, гуляние, жениться, жених, невеста, крестьянин, мастер, мастерица, мастерство, посиделки, промысел, расписной, ремесло, узор, ярмарка

7. Дом. Квартира. Комната подростка

Дом в деревне
деревянная изба, кирпич, камень, хозяин, хозяйка, радушные хозяева, глина, виноградные гроздья, розетка, фасад дома, наличники

Квартира
мебельный магазин, классическая и современная мебель, мягкая мебель, натуральные материалы, большой выбор мебели, обставить комнату, угловой диван, платяной шкаф, мягкие стулья, кожаные кресла, встроенный стенной шкаф, установить выключатель, гостиная, журнальный столик, занавеска, оригинальные зеркала, повесить красивые занавески, кран, люстра

Комната подростка
светлые тона, компьютерный стол, интерьер комнаты, музыкальная система, музыкальный центр, мощные колонки, компьютер, принтер, контейнеры, стеллажи, плакаты, постеры, календари, забавные штучки, универсальный стол, мягкие подушки, разложить книги, журналы, кассеты, постеры, диски, подходящие полки для книг и учебников

8. Семья. Гости. Семейные праздники. Именины. Новоселье

Родственники
дальний, двоюродная сестра, двоюродный брат, малыш, парень, родственники, родители, родители понимают тебя, хотят добра, доверять родителям, имя, именины, праздновать именины, поздравлять с именинами, название, кличка, подарки, диск с записью рэп-музыки, комплект косметики, рамка для фотографий, альбом репродукций картин, новосёл, новосёлы, переезд в новый дом, расстановка мебели, приглашать гостей, соседей, друзей, коллег, праздничная скатерть, примите от нас подарок, угощение, мягкий каравай, приходить в гости, хлеб и соль – символы благополучия и обилия, прекрасный цветок, горшок, фарфоровая статуэтка, расписное блюдо

9. Транспорт

Метро
метро, карточка для проезда в метро, посадка, поезд, поездка, пересадка, проезд, эскалатор, московское метро, железная дорога под городом, станция метро, очень удобный транспорт, недалеко отсюда, идите прямо/налево/направо, эскалатор, поручень, вестибюль, зал – огромный, стеклянный, красивые люстры, машинист, пассажир, вагон, дверь/двери, поезда идут очень быстро, за короткое время можно доехать до самых отдалённых районов города, остановка, через остановку, через две/три остановки, сделать пересадку, переход, объявлять название станции, переход на станцию..., „Осторожно! Двери открываются/закрываются!“, „Будьте внимательны!“, „Конечная остановка. Поезд дальше не идёт!“

10. Глаголы
брать, бросать/бросить, брыкаться, валяться, вздыхать/вздохнуть, взять, вкладывать, втиснуться, вывалиться, выглядывать, выиграть, вылезать/вылезть, вырасти, вырываться, выступать, глянуть, давить, добираться/добраться, дотянуть, дуться, жарить, забраться, заваривать, загореть, задеть, задуматься, замыкаться, заорать, запихнуть, зарычать, заходить, захрюкать, зачирикать, искать, исправлять/исправить, каркать, качаться, класть, красоваться, кудахтать, лениться, лепить, натянуть, обзывать, обладать, обойтись, обставить, окрепнуть, опаздывать, останавливаться, отвернуться, отойти, пахнуть, пересесть, переставить, плясать, повзрослеть, повиниться, погибать, погружаться, поделиться, подраться, подходить, пожать, позаботиться, позвать, поймать, покидать/ покинуть, положить, положиться, помешать, понадобиться, пополнеть, попытаться, посадить, поскакать, поссориться, потерять, потеряться, похорошеть, похудеть, пошевелиться, пригласить/приглашать, присниться, прогнать, прозевать, проиграть, пролезать/пролезть, промчаться, пропасть, проскользнуть, просыпаться/проснуться, просунуть, прошмыгнуть, прыгать/прыгнуть, прятаться, пытаться, разбежаться, разбросать, разложить, разломиться, разместить, разобраться, разозлиться, раскинуться, распахнуться, расписывать, расправить, рекомендовать, секретничать, сжать, собираться, соскальзывать/соскользнуть, сплетничать, сталкиваться, стучать/стукнуть, суметь, схватить, тосковать, улыбаться/улыбнуться, укусить, уронить, утопать, ухаживать, ушибиться, удариться, хватать, хлопать, хмурить, хохотать, царапаться, шептать/шепнуть, шутить

11. Речевой этикет
С переездом! С новосельем! С именинами! Добро пожаловать! Проходите, устраивайтесь поудобнее! Заходите, пожалуйста! Располагайтесь! Чувствуйте себя, как дома! Спасибо за приглашение! Примите от нас…
Желаем вашему дому добра и мира! Пусть ваш дом всегда будет полной чашей! Благодарим за подарки! Просим к столу! Спасибо, дорогие гости, за внимание! Спасибо за информацию! Я могу вам предложить ... . Попробуйте, пожалуйста, ...! Не хотите ли попробовать ...? Разрешите вам предложить ..! Будьте любезны, покажите, пожалуйста! Будьте добры, не могли бы вы мне показать ... .

12. Русские фразеологизмы и фразеологические словосочетания. Пословицы, поговорки

броситься наутёк, вихрем обрушиться, след простыл, дать сдачи, улыбнулась удача, подводить итоги, одерживать верх, вести себя, в конце концов, как раз, на новый лад, согнуться в три погибели, сойти с ума, хоть отбавляй, я сам не свой, одерживает верх над ч е м?, разбежаться изо всех сил, пожать плечами, смеяться до упаду;
Глупа та птица, которой гнездо своё не мило. Сильна птица крыльями, а человек дружбой. Дружба крепка не лестью, а правдой и честью. Корень ученья горек, а плод сладок. На чужой стороне и весна не красна. Быть на седьмом небе от счастья. Всякому мила своя сторона. Ломать голову. Мысли лились рекой. Фантазии и воображения хоть отбавляй! Вот это да! Не бери в голову! До свадьбы заживёт!

Местоимения

Вопросительные: кто? что? какой? который? чей? сколько? где? куда? когда? почему?
Относительные: кто, что, какой, который, чей, сколько, где, куда, когда, почему
Неопределённые: некто, кто-то, кто-либо, кто-нибудь, кое-кто, нечто, что-то, что-либо, что-нибудь, кое-что, какой-то, какой-либо, какой-нибудь, кое-какой, некоторый, чей-то, чей-нибудь, чей-либо, кое-чей, несколько, сколько-то, сколько-нибудь
Отрицательные: никто, некого, ничто, нечего, никакой, ничей, нисколько

Наречия, частицы

вверх, вдвоём, вдоволь, вниз, впору, вслух, громко, грустно, довольно, направо, слева, справа, стыдно, жарко, крепко-накрепко, плохо, неплохо, регулярно, немедленно, дома, домой, здесь, сюда, там, туда, тут

Предлоги

возле, вокруг, у, от, до, из, без, для, к, по, перед, над, под, за, между, в, на, о, про, кроме, мимо, через

Союзы

а, и, или, но

ПРИМЕРНО ГОДИШНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ
Друзья для 7 класса

№	Тема	Дата	Очаквани резултати	
			Ядра	Очаквани резултати на ниво учебна програма
1.	2.	3.	4.	5.
1 2	Лето красное промчалось... Сочинение		Слушане	Ученикът: – възприема аудиотекст от различни източници, с нормална скорост на говорене и механична реч със и без зрителна опора; – възприема аудиотекст върху познат езиков материал, като прилага компенсаторни стратегии и разбира на равнище значение (какво е станало) и смисъл (защо е станало).
3, 4 5, 6	Летний репортаж Ещё немного о лете...		Четене	– има основни умения за правилно и изразително четене на глас; – открива смисловите ориентири на текста, детайлно разбира текста на равнището на значението и смисъла; – намира конкретна информация в текста по даден проблем или тема; – умее да ползва речници и справочници.
7, 8 9, 10 11	Осенние именины Почему меня так зовут? Здание и знание		Говорене	– адекватно на ситуацията прилага изучения речеви етикет и участва в диалог; – участва в усложнена диалогична реч – дискусии; – описва илюстрации с помощта на въпроси и самостоятелно, описва познати предмети и явления; – преразказва кратък прочетен или прослушан текст или откъс от текст.
12	**Проверочная работа № 1**		Писане	– пише правилно основните думи от активния речник за дадения етап и кратка диктовка; – преписва правилно изречения или кратки текстове (4–5 изречения), съдържащи изучен лексикален и граматичен материал; – прави писмен, колективно съставен план на прочетен или прослушан текст; – пише поздравителни картички и кратки лични писма; – представя се писмено, дава основна информация за себе си; – прави сбит преразказ, анотация, кратко изказване или съчинение по зададен проблем (5–6 изречения); – използва компесаторни стратегии: синонимни езикови средства, перифрази.

Очаквани резултати по теми	Учебно съдържание		Възможност за междупредметни връзки
6.	Основни нови понятия (по теми) 7.	Контекст и дейности 8.	9.
I. Тематични области: ***1. Аз и моят свят*** • роднини. ***2. Моето училище*** • ученик – учител; • съученици. ***3. Природа*** • диви животни; • растения (цветя, зеленчуци и плодове). ***4. Дом*** • на вилата. ***5. Празници*** • семейни тържества, подаръци. **II. Социокултурни знания:** • училищна дейност. **III. Сфери и роли на общуване:** ***1. Сфери на общуване*** • в училище; • вкъщи. ***2. Роли на общуване*** • партньор в разговор. **IV. Използване на компенсаторни стратегии:** • езикова догадка; • помощ от други; • справочни помагала. **Словесни действия** 1. Предаване и търсене на предметна и фактическа информация: • идентифициране; • съобщаване; • задаване и отговаряне на въпроси; • обяснение. 2. Изразяване на интелектуални отношения: • съгласие/несъгласие; • желание; • предпочитание; • изразяване на мнение. 3. Изразяване на емоционална оценка: • положително/отрицателно отношение.	**Произношение и интонация** Поддържащ корективен фонетичен курс. **Морфология** <u>ИМЕНА</u> Употреба на съществителните и прилагателните в единствено число (преговор). Употреба на основните значения на падежите. Употреба на някои други значения на падежите: Р.п. – при употреба на дати. Т.п. – за изразяване на време. П.п. – за изразяване на време с предлозите *в* и *на*. <u>ГЛАГОЛ</u> Спрежение и инфинитив на глагола (преговор).	**На учениците трябва да се даде възможност:** Да участват в разговори, като разиграват диалози по зададени ситуации и изразяват собствено мнение и отношение. Да работят индивидуално, по двойки и в малки групи, като използват интелектуалния си потенциал, знанията по роден и първи чужд език при решаване на различни проблеми. Да участват в учебни проекти, като работят с автентични материали – преса, справочници, компютър, индивидуално и колективно събират информация от различни източници и я представят в различна форма – графично, таблично, в модели.	*Междупредметните връзки се осъществяват по време на целия учебен процес в следните области:* **Български език и литература** Опора върху придобитите знания и умения по роден език. Проблеми на интерференцията. Разширяват се социокултурните познания, свързани с национални традиции, обичаи, ценности, изучавани литературни произведения и произтичащите от тях прилики и различия. **Първи чужд език** Граматически и лексикални съответствия. Международни думи. Социокултурни връзки. Умения за работа с речници. Стратегии на учене. **Математика** Логически разсъждения.

№	Тема	Дата	Очаквани резултати	
			Ядра	Очаквани резултати на ниво учебна програма
1.	2.	3.	4.	5.
13 14, 15 16, 17	Делать или сделать... Играть и выиграть Дежурство		Слушане	Ученикът: – възприема аудиотекст от различни източници, с нормална скорост на говорене и механична реч със и без зрителна опора; – възприема аудиотекст върху познат езиков материал, като прилага компенсаторни стратегии и разбира на равнище значение (какво е станало) и смисъл (защо е станало).
18, 19 20, 21 22 23	Эпизоды из школьной жизни – 1 Эпизоды из школьной жизни – 2 Мы – толерантный класс! Скучен день до вечера, когда делать нечего		Четене Говорене Писане	– има основни умения за правилно и изразително четене на глас; – открива смисловите ориентири на текста, детайлно разбира текста на равнището на значението и смисъла; – намира конкретна информация в текста по даден проблем или тема; – умее да ползва речници и справочници. – адекватно на ситуацията прилага изучения речеви етикет и участва в диалог; – участва в усложнена диалогична реч – дискусии; – описва илюстрации с помощта на въпроси и самостоятелно, описва познати предмети и явления; – преразказва кратък прочетен или прослушан текст или откъс от текст. – пише правилно основните думи от активния речник за дадения етап и кратка диктовка; – преписва правилно изречения или кратки текстове (4–5 изречения), съдържащи изучен лексикален и граматичен материал; – прави писмен, колективно съставен план на прочетен или прослушан текст; – пише поздравителни картички и кратки лични писма; – представя се писмено, дава основна информация за себе си; – прави сбит преразказ, анотация, кратко изказване или съчинение по зададен проблем (5–6 изречения).

Очаквани резултати по теми	Учебно съдържание		Възможност за междупредметни връзки
	Основни нови понятия	Контекст и дейности	
6.	7.	8.	9.
I. Тематични области: ***1. Моето училище*** • ученик – учител; • съученици; • дневен режим. ***2. Свободно време*** • спортни занимания. **II. Социокултурни знания** • училищна дейност. **III. Сфери и роли на общуване:** ***1. Сфери на общуване*** • в училище. ***2. Роли на общуване*** • партньор в разговор. **IV. Използване на компесаторни стратегии:** • езикова догадка; • помощ от други; • родноезикови опори. **Словесни действия** 1. Предаване и търсене на предметна и фактическа информация: • идентифициране; • сравнение; • задаване и отговаряне на въпроси; • обяснение. 2. Изразяване на интелектуални отношения: • съгласие/несъгласие; • желание, предпочитание; • изразяване на мнение; • изразяване на оценъчно отношение. 3. Изразяване на емоционална оценка: • радост, огорчение; • положително/отрицателно отношение; • раздразнение, недоволство. 4. Иразяване на въздействие, убеждение, достигане на взаимно разбиране: • съвет, указание; • предлагане на помощ. 5. Речеви етикет: • обръщение; • привличане на внимание.	**Произношение и интонация** Поддържащ корективен фонетичен курс. **Морфология** ИМЕНА Употреба на основните значения на падежите. ГЛАГОЛ Вид и време на глагола. Употреба на просто и сложно бъдеще време на глагола. Особености на образуването вида на глагола, употреба на глаголи от свършен и несвършен вид в речта. Глаголно управление.	**На учениците трябва да се даде възможност:** Да участват в разговори, като разиграват диалози по зададени ситуации и изразяват собствено мнение и отношение. Да работят индивидуално, по двойки и в малки групи. Да участват в колективни форми на работа – ролеви игри, симулации.	**Български език и литература** Опора върху придобитите знания и умения по роден език. Проблеми на интерференцията. Разширяват се социокултурните познания, свързани с национални традиции, обичаи, ценности, изучавани литературни произведения и произтичащите от тях прилики и различия. **Първи чужд език** Граматически и лексикални съответствия. Международни думи. Социокултурни връзки. Умения за работа с речници. Стратегии на учене.

№	Тема	Дата	Очаквани резултати	
			Ядра	Очаквани резултати на ниво учебна програма
1.	2.	3.	4.	5.
24 25, 26 27, 28 29 30, 31 32, 33 34, 35 36 37 38	В дорогу скорее... Как Чернобурчик в футбол играл Прийти, приехать... **Проверочная работа № 2** День длинней, короче ночь... Дерево-красавица Лягушка-невеста Приятные хлопоты Тётя Римма и её кот **Проверочная работа № 3**		Слушане Четене Говорене Писане	Ученикът: – възприема аудиотекст от различни източници, с нормална скорост на говорене и механична реч със и без зрителна опора; – възприема аудиотекст върху познат езиков материал, като прилага компенсаторни стратегии и разбира на равнище значение (какво е станало) и смисъл (защо е станало). – има основни умения за правилно и изразително четене на глас; – открива смисловите ориентири на текста, детайлно разбира текста на равнището на значението и смисъла; – намира конкретна информация в текста по даден проблем или тема; – умее да ползва речници и справочници. – адекватно на ситуацията прилага изучения речеви етикет и участва в диалог; – участва в усложнена диалогична реч – дискусии; – описва илюстрации с помощта на въпроси и самостоятелно, описва познати предмети и явления; – преразказва кратък прочетен или прослушан текст или откъс от текст. – пише правилно основните думи от активния речник за дадения етап и кратка диктовка; – преписва правилно изречения или кратки текстове (4–5 изречения), съдържащи изучен лексикален и граматичен материал; – прави писмен, колективно съставен план на прочетен или прослушан текст; – пише поздравителни картички и кратки лични писма.

Очаквани резултати по теми	Учебно съдържание		Възможност за междупредметни връзки
6.	Основни нови понятия 7.	Контекст и дейности 8.	9.
I. Тематични области: ***1. Свободно време*** • спортни занимания. ***2. Външност*** • мода, облекло и аксесоари. ***3. Време (метеорологично)*** • описание. ***4. Природа*** • диви животни; • растения (дървета). ***5. Магазин*** • универмаг. ***6. Транспорт*** • видове транспорт. **II. Сфери и роли на общуване:** ***1. Сфери на общуване*** • на обществени места. ***2. Роли на общуване*** • партньор в разговор; • клиент. **III. Използване на компесаторни стратегии:** • езикова догадка; • помощ от други. **Словесни действия** 1. Предаване и търсене на информация: • идентифициране; • сравнение, съобщаване; • задаване и отговаряне на въпроси; обяснение. 2. Изразяване на интелектуални отношения: • съгласие/несъгласие; • необходимост; • желание, предпочитание; • изразяване на мнение, оценка. 3. Изразяване на емоционална оценка: • положително/отрицателно отношение; • възторг, учудване. 4. Иразяване на въздействие, убеждение, достигане на взаимно разбиране: • предложение; • съвет, молба, съгласие; • предлагане на помощ. 5. Речеви етикет: • благодарност; комплимент.	**Произношение и интонация** Поддържащ корективен фонетичен курс. **Морфология** ИМЕНА Употреба на основните значения на падежите. Усвояване и употреба на сравнителните степени на прилагателното име (проста и сложна). Употреба на някои други значения на падежите: Р.п. – с прилагателни в сравнителна степен. С предлозите *возле*, *вокруг*, *около*, *у*. В.п. – с предлога через. Усвояване на кратката форма на прилагателното име. ГЛАГОЛ Глаголи за движение – вид. Значение и употреба на някои най-употребявани глоголи за движение с представки.	**На учениците трябва да се даде възможност:** Да участват в разговори, като разиграват диалози по зададени ситуации и изразяват собствено мнение и отношение. Да работят индивидуално, по двойки и в малки групи. Да слушат и четат автентични учебни материали – разнообразни по вид, жанр и функции текстове, като се обръща внимание върху логическата и жанровата структура на текста.	**Математика** Сравняване на стойности. **История и цивилизация** Сравняване на факти и събития, обогатяване на информацията за Русия. **Биология** Природа, заобикаляща среда. Флора и фауна. **Физическо възпитание и спорт** Спортове (футбол), състезания. Възпитание на състезателен дух и чувство за екипност.

№	Тема	Дата	Очаквани резултати	
			Ядра	Очаквани резултати на ниво учебна програма
1.	2.	3.	4.	5.
39 40, 41 42, 43	Моя Родина – „земной рай“... Приглашаем в Родопский край От южных морей до полярного края...		Слушане	Ученикът: – възприема аудиотекст от различни източници, с нормална скорост на говорене и механична реч със и без зрителна опора; – възприема аудиотекст върху познат езиков материал, като прилага компенсаторни стратегии и разбира на равнище значение (какво е станало) и смисъл (защо е станало).
44 45, 46	Секрет мастерства Город мастеров		Четене	– има основни умения за правилно и изразително четене на глас; – открива смисловите ориентири на текста, детайлно разбира текста на равнището на значението и смисъла; – намира конкретна информация в текста по даден проблем или тема; – умее да ползва речници и справочници.
47 48, 49	Радость, свет и красота! Вспоминаем, обобщаем!		Говорене	– адекватно на ситуацията прилага изучения речеви етикет и участва в диалог; – участва в усложнена диалогична реч – дискусии; – описва илюстрации с помощта на въпроси и самостоятелно, описва познати предмети и явления; – преразказва кратък прочетен или прослушан текст или откъс от текст.
50	**Проверочная работа № 4**		Писане	– пише правилно основните думи от активния речник за дадения етап и кратка диктовка; – преписва правилно изречения или кратки текстове (4–5 изречения), съдържащи изучен лексикален и граматичен материал; – прави писмен, колективно съставен план на прочетен или прослушан текст; – пише поздравителни картички и кратки лични писма; – представя се писмено, дава основна информация за себе си; – прави сбит преразказ, анотация, кратко изказване или съчинение по зададен проблем (5–6 изречения).

Очаквани резултати по теми	Учебно съдържание		Възможност за междупредметни връзки
6.	Основни нови понятия 7.	Контекст и дейности 8.	9.
I. Тематични области: ***1. Аз и моят свят*** • родно място; • професии. ***2. Свободно време*** • музеи, изложби. ***3. Природа*** • растения. **II. Социокултурни знания** • руски традиции и обичаи; • природни особености на Русия. **III. Сфери и роли на общуване:** ***1. Сфери на общуване*** • на обществени места. ***2. Роли на общуване*** • партньор в разговор. **IV. Използване на компесаторни стратегии:** • езикова догадка; • помощ от други; • родноезикови опори; • невербални средства. **Словесни действия** 1. Предаване и търсене на предметна и фактическа информация: • идентифициране; • сравнение; съобщаване; • преразказване; • задаване и отговаряне на въпроси; обяснение. 2. Изразяване на интелектуални отношения: • предпочитание; • изразяване на мнение; • изразяване на оценъчно отношение. 3. Изразяване на емоционална оценка: • радост; • положително/отрицателно отношение. 4. Изразяване на въздействие, убеждение, достигане на взаимно разбиране: • съвет; молба. 5. Речеви етикет: • обръщение; • привличане на внимание.	**Произношение и интонация** Поддържащ корективен фонетичен курс. **Морфология** <u>ИМЕНА</u> Употреба на основните значения на падежите в мн.ч. Употреба на съществителните и прилагателните в И.п., Р.п., П п., мн.ч.	**На учениците трябва да се даде възможност:** Да участват в разговори, като разиграват диалози по зададени ситуации и изразяват собствено мнение и отношение. Да работят индивидуално, по двойки и в малки групи. Да слушат и четат автентични учебни материали – разнообразни по вид, жанр и функции текстове, като се обръща внимание върху логическата и жанровата структура на текста. Да ползват разнообразни нагледни и технически пособия.	**Български език и литература** Разширяват се социокултурните познания, свързани с национални традиции, обичаи, ценности. **География и икономика** Европа. България. Русия. Околна среда, биосфера. Пътувания. **Биология и здравно образование** Природа, заобикаляща среда. Флора и фауна. **Химия и опазване на околната среда** Екология. **Изобразително изкуство** Разширяване на познанията за руските народни занаяти.

№	Тема	Дата	Очаквани резултати	
			Ядра	Очаквани резултати на ниво учебна програма
1.	2.	3.	4.	5.
51 52 53, 54 55	Дом на века Моя комната С новосельем! Быть счастливым...		Слушане	Ученикът: – възприема аудиотекст от различни източници, с нормална скорост на говорене и механична реч със и без зрителна опора; – възприема аудиотекст върху познат езиков материал, като прилага компенсаторни стратегии и разбира на равнище значение (какво е станало) и смисъл (защо е станало).
56, 57	Здесь всегда весело и интересно		Четене	– има основни умения за правилно и изразително четене на глас; – открива смисловите ориентири на текста, детайлно разбира текста на равнището на значението и смисъла; – намира конкретна информация в текста по даден проблем или тема; – умее да ползва речници и справочници.
58, 59	Вспоминаем, обобщаем!		Говорене	– адекватно на ситуацията прилага изучения речеви етикет и участва в диалог; – участва в усложнена диалогична реч – дискусии; – описва илюстрации с помощта на въпроси и самостоятелно, описва познати предмети и явления; – преразказва кратък прочетен или прослушан текст или откъс от текст.
			Писане	– пише правилно основните думи от активния речник за дадения етап и кратка диктовка; – преписва правилно изречения или кратки текстове (4–5 изречения), съдържащи изучен лексикален и граматичен материал; – прави писмен, колективно съставен план на прочетен или прослушан текст; – пише поздравителни картички и кратки лични писма; – представя се писмено, дава основна информация за себе си; – прави сбит преразказ, анотация, кратко изказване или съчинение по зададен проблем (5–6 изречения).

Очаквани резултати по теми	Учебно съдържание		Възможност за междупредметни връзки
6.	Основни нови понятия 7.	Контекст и дейности 8.	9.
I. Тематични области: ***1. Аз и моят свят*** • роднини. ***2. Моето училище*** • кръжочна дейност. ***3. Свободно време*** • развлечения; екскурзии. ***4. Магазин*** • универмаг. ***5. Дом*** • видове жилища. ***6. Празници*** • семейни тържества; подаръци; • традиции и обичаи. **II. Социокултурни знания** • руски традиции и обичаи. **III. Сфери и роли на общуване:** ***1. Сфери на общуване*** • вкъщи; на обществени места. ***2. Роли на общуване*** • партньор в разговор; • клиент; домакин; гост. **IV. Използване на компесаторни стратегии:** • помощ от други; • родноезикови опори; • невербални средства. **Словесни действия** 1. Предаване и търсене на информация: • идентифициране; • сравнение; съобщаване; • задаване и отговаряне на въпроси; обяснение. 2. Изразяване на интелектуални отношения: • желание; предпочитание; • изразяване на мнение и оценка. 3. Изразяване на емоционална оценка: • радост; • положително/отрицателно отношение. 4. Изразяване на въздействие, убеждение, достигане на взаимно разбиране: • съвет; покана. 5. Речеви етикет: • приветствие; сбогуване; • благодарност; поздрав; пожелание; връчване на подарък.	**Произношение и интонация** Поддържащ корективен фонетичен курс. **Морфология** <u>ИМЕНА</u> Употреба на основните значения на падежите в мн.ч. Употреба на съществителните и прилагателните в Д.п., В.п., Т.п. мн.ч.	**На учениците трябва да се даде възможност:** Да участват в разговори, като разиграват диалози по зададени ситуации и изразяват собствено мнение и отношение. Да работят индивидуално, по двойки и в малки групи. Да слушат и четат автентични учебни материали – разнообразни по вид, жанр и функции текстове, като се обръща внимание върху логическата и жанровата структура на текста. Да използват индивидуални стратегии за учене, самообучение и самоконтрол.	**Български език** Опора върху придобитите знания и умения по роден език. Проблеми на интерференцията. **Първи чужд език** Граматически и лексикални съответствия. Международни думи. Социокултурни връзки. Умения за работа с речници. Стратегии на учене. **История и цивилизация** Обогатяване на информацията за Русия.

№	Тема	Дата	Очаквани резултати	
			Ядра	Очаквани резултати на ниво учебна програма
1.	2.	3.	4.	5.
60, 61	Не хуже вас, цирковых!		Слушане	Ученикът: – възприема аудиотекст от различни източници, с нормална скорост на говорене и механична реч със и без зрително опора;
62	Знак метро – большое М			– възприема аудиотекст върху познат езиков материал, като прилага компенсаторни стратегии и разбира на равнище значение (какво е станало) и смисъл (защо е станало).
63	Ещё раз о местоимениях			
64	Старая сказка на новый лад		Четене	– има основни умения за правилно и изразително четене на глас; – открива смисловите ориентири на текста, детайлно разбира текста на равнището на значението и смисъла; – намира конкретна информация в текста по даден проблем или тема; – умее да ползва речници и справочници.
65	Поиски продолжаются			
66	**Проверочная работа № 5**		Говорене	– адекватно на ситуацията прилага изучения речеви етикет и участва в диалог; – участва в усложнена диалогична реч – дискусии; – описва илюстрации с помощта на въпроси и самостоятелно, описва познати предмети и явления; – преразказва кратък прочетен или прослушан текст или откъс от текст.
67, 68	До свидания, седьмой класс!			
			Писане	– пише правилно основните думи от активния речник за дадения етап и кратка диктовка; – преписва правилно изречения или кратки текстове (4–5 изречения), съдържащи изучен лексикален и граматичен материал; – прави писмен, колективно съставен план на прочетен или прослушан текст; – пише поздравителни картички и кратки лични писма; – представя се писмено, дава основна информация за себе си; – прави сбит преразказ, анотация, кратко изказване или съчинение по зададен проблем (5–6 изречения).

Очаквани резултати по теми	Учебно съдържание		Възможност за междупредметни връзки
6.	Основни нови понятия 7.	Контекст и дейности 8.	9.
I. Тематични области: ***1. Аз и моят свят*** • роднини. ***2. Моето училище*** • кръжочна дейност. ***3. Свободно време*** • развлечения; екскурзии. ***4. Магазин*** • универмаг. ***5. Дом*** • видове жилища. ***6. Празници*** • семейни тържества; подаръци; • традиции и обичаи. **II. Социокултурни знания** • руски традиции и обичаи. **III. Сфери и роли на общуване:** ***1. Сфери на общуване*** • вкъщи; на обществени места. ***2. Роли на общуване*** • партньор в разговор; • клиент; домакин; гост. **IV. Използване на компесаторни стратегии:** • помощ от други; • родноезикови опори; • невербални средства. **Словесни действия** 1. Предаване и търсене на информация: • идентифициране; • сравнение; съобщаване; • задаване и отговаряне на въпроси; обяснение. 2. Изразяване на интелектуални отношения: • желание; предпочитание; • изразяване на мнение и оценка. 3. Изразяване на емоционална оценка: • радост; • положително/отрицателно отношение. 4. Изразяване на въздействие, убеждение, достигане на взаимно разбиране: • молба; съвет; изискване; • предупреждение; указание. 5. Речеви етикет: • обръщение; поздрав.	**Морфология** МЕСТОИМЕНИЯ Затвърдяване парадигмата на личните, притежателните, въпросително-относителните местоимения. Образуване и склонение на отрицателни и неопределителни местоимения. **Синтаксис** Усвояване на предикати с аналогичен и различен модел на управление в българския и руския език. Просто изречение: Двусъставни изречения. Изречения с глаголно и именно съставно сказуемо. Едносъставни изречения. Сложно изречение: Сложносъчинени изречения: със съединителни, противителни, разделителни съюзи. Сложноподчинени изречения със съюзите *что*, *потому что*, *когда*. **Лексика** Основна активна лексика (около 350 лексикални единици) и формули на РРЕ.	**На учениците трябва да се даде възможност:** Да участват в разговори, като разиграват диалози по зададени ситуации и изразяват собствено мнение и отношение. Да работят индивидуално, по двойки и в малки групи. Да слушат и четат автентични учебни материали – разнообразни по вид, жанр и функции текстове, като се обръща внимание върху логическата и жанровата структура на текста. Да използват индивидуални стратегии за учене, самообучение и самоконтрол.	**Български език** Опора върху придобитите знания и умения по роден език. Проблеми на интерференцията. Първи чужд език Граматически и лексикални съответствия. Международни думи. Социокултурни връзки. Умения за работа с речници. Стратегии на учене.

ПРИМЕРНО ГОДИШНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ
по теми според предвидения годишен хорариум

68 учебни часа		102 учебни часа	
№	ТЕМА	№	ТЕМА
1	Лето красное промчалось...	1, 2	Лето красное промчалось...
2	Сочинение	3, 4, 5	Сочинение
3, 4	Летний репортаж	6, 7	Летний репортаж
5, 6	Ещё немного о лете...	8, 9, 10	Ещё немного о лете...
7, 8	Осенние именины	11, 12, 13	Осенние именины
9, 10	Почему меня так зовут?	14, 15, 16	Почему меня так зовут?
11	Здание и знание	17, 18, 19	Здание и знание
12	**Проверочная работа № 1**	20	**Проверочная работа № 1**
13	Делать или сделать...	21, 22, 23	Делать или сделать...
14, 15	Играть и выиграть	24, 25, 26	Играть и выиграть
16, 17	Дежурство	27, 28, 29	Дежурство
18, 19	Эпизоды из школьной жизни – 1	30, 31, 32	Эпизоды из школьной жизни – 1
20, 21	Эпизоды из школьной жизни – 2	33, 34, 35	Эпизоды из школьной жизни – 2
22	Мы – толерантный класс!	36, 37	Мы – толерантный класс!
23	Скучен день до вечера, когда делать нечего	38, 39, 40	Скучен день до вечера, когда делать нечего
24	В дорогу скорее...	41, 42, 43	В дорогу скорее...
25, 26	Как Чернобурчик в футбол играл	44, 45, 46	Как Чернобурчик в футбол играл
27, 28	Прийти, приехать...	47, 48	Прийти, приехать...
29	**Проверочная работа № 2**	49	**Проверочная работа № 2**
30, 31	День длинней, короче ночь...	50, 51, 52	День длинней, короче ночь...
32, 33	Дерево-красавица	53, 54	Дерево-красавица
34, 35	Лягушка-невеста	55, 56	Лягушка-невеста
36	Приятные хлопоты	57, 58	Приятные хлопоты

68 учебни часа		102 учебни часа	
№	ТЕМА	№	ТЕМА
37	Тётя Римма и её кот	59, 60	Тётя Римма и её кот
38	**Проверочная работа № 3**	61	**Проверочная работа № 3**
39	Моя Родина – „земной рай“...	62, 63	Моя Родина – „земной рай“...
40, 41	Приглашаем в Родопский край	64, 65	Приглашаем в Родопский край
42, 43	От южных морей до полярного края...	66, 67	От южных морей до полярного края...
44	Секрет мастерства	68, 69	Секрет мастерства
45, 46	Город мастеров	70, 71	Город мастеров
47	Радость, свет и красота!	72, 73	Радость, свет и красота!
48, 49	Вспоминаем, обобщаем!	74, 75	Вспоминаем, обобщаем!
50	**Проверочная работа № 4**	76	**Проверочная работа № 4**
51	Дом на века	77, 78	Дом на века
52	Моя комната	79, 80	Моя комната
53, 54	С новосельем!	81, 82	С новосельем!
55	Быть счастливым...	83, 84	Быть счастливым...
56, 57	Здесь всегда весело и интересно	85, 86	Здесь всегда весело и интересно
58, 59	Вспоминаем, обобщаем!	87, 88	Вспоминаем, обобщаем!
60, 61	Не хуже вас, цирковых	89, 90, 91	Не хуже вас, цирковых
62	Знак метро – большое М	92, 93	Знак метро – большое М
63	Ещё раз о местоимениях	94, 95	Ещё раз о местоимениях
64	Старая сказка на новый лад	96, 97	Старая сказка на новый лад
65	Поиски продолжаются	98, 99	Поиски продолжаются
66	**Проверочная работа № 5**	100	**Проверочная работа № 5**
67, 68	До свиданья, седьмой класс!	101, 102	До свиданья, седьмой класс!

Друзья

Методическое руководство для 7 класса

Катя Ганева, Мария Николова, Надя Паунова,
Васка Гуджева, Красимир Ангелов

Българска, I издание, 2008 г.

Рецензенти: Бончо Господинов, Надя Чернева, Маргарита Любомирова
Редактори на издателството: Кирил Анастасов, Тони Михова
Предпечатна подготовка: Соня Цекова
Оформление на корица: Александър Гьошев
Коректор: Красимира Станева
Печат и подвързия: Дигитална печатница „Летера“ – Пловдив